

Πολυτεχνείο Κρήτης
Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

Παραδοσιακά και νεότερα κτίρια Σουφλίου
Ζητήματα προστασίας και ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς

Χατζοπούλου Αθανασία
Επιβλέπων καθηγητής: Σκουτέλης Νικόλαος

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ | ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ | 2022-2023

Παραδοσιακά και νεότερα κτίρια Σουφλίου

Ζητήματα προστασίας και ανάδειξης της πολιτιστικής
κληρονομιάς

Χατζοπούλου Αθανασία
Επιβλέπων Σκουτέλης Νικόλαος

Χανιά | Φεβρουάριος 2023

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον καθηγητή μου, κ. Σκουτέλη Νικόλαο για την καθοδήγηση και τις πολύτιμες συμβουλές που μου έδωσε καθ'όλη την διάρκεια της διεξαγωγής της παρούσα εργασίας.

Επίσης να ευχαριστήσω τις κυρίες Σιδερά Μαρία και Κοτσάνη Ελένη από την τεχνική υπηρεσία του Δήμου Σουφλίου, για την παροχή υλικού και τις πληροφορίες που μου έδωσαν.

Τέλος, θα ήθελα να αφιερώσω την εργασία στους ανθρώπους που με στηρίζουν σε κάθε μου βήμα, στους γονείς μου Αδάμ και Χρύσα.

Περίληψη	σελ. 6
Αντικείμενο, Σκοπός, Μέθοδος	σελ. 6-8
Εισαγωγή	σελ. 9
Κεφάλαιο 1.	
1.1 Πολιτιστική κληρονομιά	σελ. 10
1.2 Το ζήτημα προστασίας των μνημείων	σελ. 10-11
1.3 Προστασία παραδοσιακών οικισμών	σελ. 12
1.4 Διεθνείς και ευρωπαϊκοί οργανισμοί για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς των παραδοσιακών οικισμών.	σελ. 12-13
Κεφάλαιο 2.	
2.1 Παραδείγματα προστασίας παραδοσιακών οικισμών στον Έβρο	σελ. 14-22
Κεφάλαιο 3.	
3.1 Θέση οικισμού	σελ. 23-24
3.2 Ιστορικά στοιχεία	σελ. 24-28
3.3 Μορφολογικά χαρακτηριστικά του οικισμού	σελ. 28-38
3.4 Ιστορικά και κατασκευαστικά στοιχεία των ναών	σελ. 39-43
3.5 Σημερινή κατάσταση του οικισμού	σελ. 44-46
Κεφάλαιο 4.	
4.1 Παρουσίαση επιλεγμένων κτιρίων με την μορφή καρτελών	σελ. 47-86
4.2 Συμπεράσματα για τα παραδοσιακά κτίρια	σελ. 87-92
4.3 Συμβατότητα νεότερων κτιρίων με τις παραδοσιακές μορφές του οικισμού	σελ. 93-97
Συμπεράσματα	σελ. 98-100
Βιβλιογραφία	σελ. 101-102
Κατάλογος εικόνων	σελ. 103-104
Παραρτήματα	
Καθεστώς προστασίας του οικισμού- ΦΕΚ Οικοδομικοί κανονισμοί	σελ. 105-109

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα έρευνα πραγματεύεται την ανάδειξη ζητημάτων αναγνώρισης του χαρακτήρα ενός οικισμού και την ανάλυση των δεδομένων για την προστασία και ανάδειξη του χαρακτήρα του συνόλου και το ερευνητικό ενδιαφέρον εστιάζεται στον οικισμό Σουφλίου του Νομού Έβρου. Ειδικότερα, στην έρευνα παρουσιάζονται και συγκρίνονται ως αρχιτεκτονικές μορφές και σύνολα παραδοσιακά και νεότερα κτίρια του οικισμού. Στην εισαγωγή γίνεται αναφορά σε γενικούς ορισμούς όπως η πολιτιστική κληρονομιά και οι οργανισμοί που προστατεύουν σημαντικά μνημεία της αρχιτεκτονικής. Στην συνέχεια, γίνεται παρουσίαση του οικισμού, σύντομη ιστορική αναδρομή έως τα νεότερα χρόνια και την σημερινή κατάσταση του οικισμού. Γίνεται παρουσίαση των κτιρίων που επιλέχθηκαν με την βοήθεια καρτελών οι οποίες περιέχουν πληροφορίες σχετικά με τη χρονολόγηση, τη σημερινή χρήση του κτίσματος, τον βαθμό αλλοίωσης της παραδοσιακής μορφής και οι φωτογραφίες παρουσιάζουν την εικόνα του κάθε κτίσματος την χρονική περίοδο 1982-1984 ή και σε κάποιες περιπτώσεις παλαιότερα σε αντιδιαστολή με την σημερινή του εικόνα.

Γίνεται σύγκριση των κτιρίων αυτών με νεότερα κτίρια και την γενική εικόνα του οικισμού, με την βοήθεια του νομοθετικού πλαισίου προστασίας του οικισμού. Στοχεύεται η αποτίμηση της αποτελεσματικότητας της προστασίας και της διατήρησης του χαρακτήρα του οικισμού αλλά και κατά πόσο εναρμονίζονται τα νεότερα κτίσματα με τον παραδοσιακό χαρακτήρα του οικισμού και αν καταφέρνουν να συνυπάρχουν χωρίς να επισκιάζουν τα παραδοσιακά κτίρια.

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η παρούσα έρευνα έχει ως αντικείμενο την προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς όπως αυτή αποτυπώνεται στα παραδοσιακά κτίρια ενός οικισμού. Ειδικότερα, στην έρευνα παρουσιάζονται και συγκρίνονται ως αρχιτεκτονικές μορφές και σύνολα παραδοσιακά και νεότερα κτίρια του οικισμού Σουφλίου Έβρου.

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός της έρευνας είναι η παρουσίαση των χαρακτηριστικών παραδοσιακών μορφών, η σημερινή τους κατάσταση, η σύγκριση τους με τα νεότερα κτίρια του οικισμού και η πιθανή επίδραση τους σε αυτά. Επίσης διερευνάται η σύνδεση του παρελθόντος με την σύγχρονη πόλη μέσα από τις ιστορικές, οικονομικές και πολιτιστικές εξελίξεις του οικισμού.

ΜΕΘΟΔΟΣ

Τεκμηρίωση

Η συγκέντρωση στοιχείων για τον οικισμό και τα κτίρια που παρουσιάζονται στην εργασία έγινε επί το πλείστον επιτόπια, στο Σουφλί. Με την βοήθεια της πολεοδομικής μελέτης του 1982 για την αξιολόγηση και τον χαρακτηρισμό κτιρίων στον οικισμό ως διατηρητέα εντοπίστηκαν και επιλέχθηκαν τα κτίρια που παρουσιάζουν και περιγράφουν καλύτερα την εξέλιξη του οικισμού και δημιουργήθηκαν εκ νέου καρτέλες αξιολόγησης για το κάθε ένα από αυτά. Στην συνέχεια έγινε συλλογή φωτογραφικού υλικού και συμπλήρωση του με προσωπικό φωτογραφικό υλικό για την τεκμηρίωση της κατάστασης του οικισμού σήμερα. Επιπλέον βιβλιογραφικές πηγές για την κατανόηση και διεκπεραίωση της έρευνας συμπληρώθηκαν στη συνέχεια.

Δομή του κειμένου

Η εργασία αποτελείται από έξι (6) κεφάλαια και την ενότητα της εισαγωγής. Στην εισαγωγή γίνεται αναφορά σε ορισμούς που θα βοηθήσουν στην κατανόηση και την εξέλιξη της έρευνας όπως ο ορισμός της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής και του παραδοσιακού οικισμού, καθώς επίσης γίνεται αναφορά και για την πολιτιστική κληρονομιά.

Το πρώτο κεφάλαιο αφορά την πολιτιστική κληρονομιά, την προστασία των μνημείων και τους οργανισμούς που είναι υπεύθυνοι γι' αυτό.

Έπειτα στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται επιγραμματικά αναφορά στους παραδοσιακούς οικισμούς του Νομού Έβρου, οι οποίοι είναι μέτρο σύγκρισης για τον οικισμό, καθώς έχουν κοινές παραμέτρους και μπορούμε να βγάλουμε κάποια συμπεράσματα για την προστασία και την διατήρησή τους.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται ο οικισμός Σουφλίου, η θέση του, κάποια ιστορικά στοιχεία, τα μορφολογικά χαρακτηριστικά και η σημερινή εικόνα του οικισμού. Παραθέτονται χάρτες και φωτογραφικό υλικό για την καλύτερη κατανόηση της εικόνας του οικισμού.

Το τέταρτο κεφάλαιο περιέχει κτίρια που επιλέχθηκαν και αναλύθηκαν με την βοήθεια πολεοδομικών καρτελών και γίνεται σχολιασμός για κάθε κτίριο ξεχωριστά. Στη συνέχεια γίνονται γενικά σχόλια για την ακολουθία των κανόνων και σύγκριση με νεότερα κτίρια με την βοήθεια φωτογραφικού υλικού ώστε να βγουν συμπεράσματα επιτυχίας ή όχι της διατήρησης του παραδοσιακού χαρακτήρα του οικισμού.

Στο πέμπτο κεφάλαιο παραθέτονται τα συμπεράσματα και τέλος στο έκτο κεφάλαιο υπάρχει η βιβλιογραφία. Στα παραρτήματα προστίθενται οι υπουργικές αποφάσεις για τα κτίρια και οι οικοδομικοί κανονισμοί που ισχύουν στον οικισμό.

Κατασκευή υποβάθρου

Ένα από τα προβλήματα που κλήθηκα να αντιμετωπίσω κατά την διεκπεραίωση της εργασίας ήταν η έλλειψη ολοκληρωμένων χαρτών του οικισμού. Με την βοήθεια ενός πολεοδομικού χάρτη του 1988 ο οποίος αποτελούσε πρόταση επέμβασης του πολεοδομικού ιστού και ως εκ τούτου περιείχε στοιχεία τα οποία ήταν αναληθή καθώς δεν πραγματοποιήθηκαν και σε συνδιασμό με αεροφωτογραφίες του οικισμού αλλά και της προσωπικής μου εμπειρίας ως κάτοικος Σουφλίου συνέταξα εκ νέου έναν χάρτη για τον οικισμό με τα πολεοδομικά τετράγωνα, τις υψομετρικές καμπύλες της περιοχής και τα κτίρια του οικισμού. Η κατασκευή του χάρτη ήταν απαραίτητη για την ολοκληρωμένη μελέτη της εξέλιξης του οικισμού και της διαπίστωσης αλλαγών στο σύνολο.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο όρος της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής χρησιμοποιείται για να αποδώσει την κατασκευαστική πρακτική με περιορισμένα μέσα και φυσικά υλικά προκειμένου η κατασκευή να ικανοποιήσει τις ανάγκες της κοινωνίας για χώρους στέγασης και εργασίας. Αφορά συνήθως τις κατοικίες και τα κτίσματα που έχουν άμεση σχέση με το περιβάλλον και τους φυσικούς πόρους και χρησιμοποιούν παραδοσιακές τεχνοτροπίες, χωρίς την εμπλοκή επώνυμων σχεδιαστών.

Στο παράδειγμα του οικισμού που μελετάται συναντώνται κυρίως κτίσματα τα οποία ικανοποιούν ταυτόχρονα τις ανάγκες στέγασης και εργασίας (κουκουλόσπιτα). Έχουν χρησιμοποιηθεί φυσικά υλικά της περιοχής και διακρίνονται οι παραδοσιακές τεχνικές των μαστόρων της εποχής (πέτρινοι τοίχοι, σαχνισιά, ξυλοδεσιές κτλ). Μπορούμε να πούμε πως πρόκειται για οικισμό με έντονα τοπικά χαρακτηριστικά στην παραδοσιακή αρχιτεκτονική. Βασικοί παράμετροι για τον σχεδιασμό των κτιρίων που παρουσιάζονται είναι το κλίμα και ο πολιτισμός. Τα κτίρια επηρεάζονται και έχουν άμεση επαφή με την κοινωνική ζωή καθώς και τις οικονομικές δραστηριότητες των κατοίκων.

Ωστόσο λόγω του ότι η αρχιτεκτονική εξελίσσεται και τα κτίρια καλούνται να ικανοποιήσουν νέες ανάγκες και απαιτήσεις είναι δύσκολη η διατήρηση των υφιστάμενων κτιρίων χωρίς να αλλάξει ο αρχιτεκτονικός τους χαρακτήρας και γι' αυτό είναι απαραίτητο οικισμοί όπως το Σουφλί να προστατεύονται και να διέπονται από περιοριστικούς όρους δόμησης.

Οι όροι αυτοί έχουν στόχο την αρμονική συνύπαρξη των νέων κατασκευών με τον παραδοσιακό χαρακτήρα τόσο των υφιστάμενων κτιρίων αλλά και του οικιστικού συνόλου καθώς και με το ευρύτερο φυσικό περιβάλλον στα πλαίσια όμως του σύγχρονου τρόπου ζωής.

Ο πιο αποτελεσματικός τρόπος διατήρησης ενός ιστορικού συνόλου είναι η επαναχρησιμοποίηση ή επανένταξη παραδοσιακών κτιρίων του οικισμού, μέσω επεμβάσεων αποκατάστασης και συντήρησης αυτών. Η αποκατάσταση παραδοσιακών κτιρίων βέβαια μπορεί να αποβεί καταστροφική για το ίδιο το κτίριο και να χάσει τον αρχιτεκτονικό του χαρακτήρα. Στα πλαίσια της προστασίας των ιστορικών συνόλων και της κουλτούρας της αποκατάστασης των μνημείων ο Gustavo Giovannoni (1873- 1947) χωρίζει τα μνημεία σε δύο βασικές κατηγορίες, τα «νεκρά» δηλαδή τα αρχαία μνημεία και τα «ζώντα» πιο σύγχρονα μνημεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν και να ενταχθούν ενεργά στο αστικό σύνολο. ¹

¹ Μαλλούχου – Tufano Φ., Ιστορία – Θεωρία – Κριτική Αποκατάστασης Μνημείων (Σημειώσεις), Πολυτεχνείο Κρήτης, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Ενότητα 5, σελ. 6

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 Πολιτιστική κληρονομιά

Ο ορισμός της πολιτιστικής κληρονομιάς ορίζει ότι πρόκειται για την κληρονομιά φυσικών έργων και άυλων χαρακτηριστικών μίας ομάδας ή κοινωνίας τα οποία έχουμε κληρονομήσει από παλαιότερες γενιές και διατηρούμε στο παρόν με στόχο την κληροδότηση αυτών στις επόμενες γενιές. Περιλαμβάνει εκτός άλλων αρχιτεκτονικά έργα, μεμονωμένα κτίρια, ομάδες κτιρίων, μνημεία και τοπία με σημαντική παγκόσμια ιστορική, επιστημονική, καλλιτεχνική και εθνολογική αξία.²

Ως έννοια «κληρονομιά» συνδέεται με την δημιουργία σύγχρονων εθνικών κρατών και την ανάγκη των ανθρώπων να καθορίσουν δικές τους παραδόσεις αλλά παράλληλα να διατηρήσουν την ταυτότητα τους στο πέρασμα του χρόνου.

1.2 Το ζήτημα της προστασίας των μνημείων

Η ιδέα της προστασίας των μνημείων εμφανίστηκε στον απόηχο της Γαλλικής Επανάστασης. Η δημιουργία οργανισμών προστασίας των μνημείων τον 19^ο αιώνα δείχνει την σημασία για την διατήρηση της κληρονομιάς στην μοντέρνα κοινωνία που αναπτυσσόταν στην Ευρώπη.

Λόγω της βιομηχανικής επανάστασης μεγάλες μάζες πληθυσμού μετακινήθηκαν στις αστικές πόλεις δημιουργώντας προβλήματα χωρητικότητας και υγιεινής. Με αφορμή τα προβλήματα αυτά, κινήματα φιλοσόφων και πολιτικών στην προσπάθεια βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης των ανθρώπων στις πόλεις πρότειναν διαδικασίες αστικής ανανέωσης. Αρκετές μεγάλες πόλεις υπέστησαν κατεδαφίσεις ολόκληρων τμημάτων τους με στόχο της βελτίωση του πολεοδομικού ιστού με έργα όπως η κατασκευή καλύτερων κατοικιών, υποδομών υγιεινής και αποχέτευσης, την διάνοιξη δρόμων καθώς και την δημιουργία ελεύθερων χώρων. Μέχρι τότε μνημεία θεωρούνταν μόνο τα σύμβολα των πόλεων όπως οι καθεδρικοί ναοί, παλάτια, αγάλματα κτλ. Προς το τέλος του 19^{ου} αι. και τις αρχές του 20^{ου} αι. ορίστηκε η ιστορική πόλη ως σύνολο κατηγορία πολιτιστικής κληρονομιάς. Μετά το δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα έρχεται στο προσκύνιο η διατήρηση των ιστορικών πόλεων και απασχολεί αρχιτέκτονες και ειδικούς στην Ευρώπη και έπειτα στον υπόλοιπο κόσμο.

Ο John Ruskin αναγνώρισε την αξία της προβιομηχανικής πόλης ως σημαντική κληρονομιά της ιστορίας των πόλεων και πάλεψε για την προστασία της. Η προσέγγιση του εναντιωνόταν στην συνεχή καταστροφή από τον εκσυγχρονισμό που έφερε η βιομηχανική επανάσταση. Οι απόψεις του όσον αφορά την επέμβαση στα μνημεία ήταν προληπτική και συνεχής συντήρηση, προσθέτοντας στην έννοια του μνημείου την αξία της παλαιότητας και την διατήρηση της υλικής

² Μαλλούχου – Tufano Φ., Ιστορία – Θεωρία – Κριτική Αποκατάστασης Μνημείων (Σημειώσεις), Πολυτεχνείο Κρήτης, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Ενότητα 5, σελ. 6

αυθεντικότητας των μνημείων.³ Με βάση τα σημερινά δεδομένα του οικισμού που μελετάτε, οι απόψεις του John Ruskin για συνεχή συντήρηση εφαρμόζονται κυρίως στα δημόσια κτίρια και λιγότερο στα ιδιωτικά με καθοριστικό παράγοντα την οικονομία.

Ο Viollet le Duc οπαδός της επιστήμης της μνημειακής αποκατάστασης υποστηρίζει πως η αποκατάσταση των κτιρίων δεν σημαίνει συντήρηση ή επισκευή αυτών αλλά ολοκληρωμένη και ιδανική επαναφορά του κτιρίου. Κατά τον Viollet le Duc ο καλύτερος τρόπος να διατηρηθεί ένα κτίριο είναι εάν δοθεί σε αυτό μια νέα χρήση.⁴

Στο Σουφλί παρατηρείται πως το μοντέλο αυτό επαναπροσδιόρισης της λειτουργίας ενός κτιρίου εφαρμόζεται σε κτίρια με επιτυχία, μερικά παραδείγματα όπως η μετατροπή αρχοντικών κατοικιών σε μουσεία, μικρά ξενοδοχεία, ακόμη και αλλαγή χρήσης δημόσιων κτιρίων όπως του Γυμνασίου σε βιβλιοθήκη. Η νέα χρήση, η οποία είναι προϊόν της σύγχρονης κοινωνίας αντικαθιστά την παλιά χρήση δίνοντας στα κτίρια αυτά την ευκαιρία να ενταχθούν ενεργά στο σύνολο.

Η βασική θεωρητική προσέγγιση για την αντιμετώπιση και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς όπως την ξέρουμε στην σύγχρονη εποχή, προέρχεται από τον Alois Riegl. Το έργο του "Η μοντέρνα λατρεία των μνημείων, ο χαρακτήρας και οι αρχές της" (1903) αποτελεί την πρώτη συστηματική αξιολογική θεώρηση της έννοιας προστασία ενός μνημείου.⁵

³ Μαλλούχου – Tufano Φ., Ιστορία – Θεωρία – Κριτική Αποκατάστασης Μνημείων (Σημειώσεις), Πολυτεχνείο Κρήτης, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Ενότητα 1, σελ. 42

⁴ Μαλλούχου – Tufano Φ., Ιστορία – Θεωρία – Κριτική ... σελ. 24

⁵ Μαλλούχου – Tufano Φ., Ιστορία – Θεωρία – ... σελ 51

1.3 Προστασία παραδοσιακών οικισμών σε Ευρωπαϊκό και Διεθνές επίπεδο.

Χρονολογική σειρά γεγονότων τα οποία αναγνώρισαν τα ιστορικά σύνολα και κατοχύρωσαν την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς στην Ευρώπη και τον κόσμο.

- Χάρτης Βενετίας (1964) ανακήρυξη ειδικής φροντίδας των ιστορικών συνόλων.
- 9^ο Συνέδριο διεθνούς ένωσης αρχιτεκτόνων (1967 Τσεχοσλοβακία) ψήφισμα για την οικονομική και κοινωνική πολιτική των ιστορικών συνόλων.
- Διακήρυξη του Άμστερνταμ (1975) αναγνώριση του συνόλου και όχι μόνο μεμονομένων κτιρίων ως αρχιτεκτονική κληρονομιά.
- Υπογραφή σύμβασης για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Ευρώπης, Γρανάδα (1985), στην ελληνική νομοθεσία πέρασε με τον Ν. 2039/92.
- Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992) άρθρο 128, ορίστηκε ως πεδίο η διατήρηση και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς στην Ευρωπαϊκή Ένωση.⁶

1.4 Διεθνείς και ευρωπαϊκοί οργανισμοί για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς των παραδοσιακών οικισμών.

Ο πρώτος οργανισμός που ανέλαβε σχεδόν αποκλειστικά την προώθηση της διακρατικής συνεργασίας σε θέματα που αφορούσαν την προστασία και ανάδειξη του μνημειακού πλούτου στην Ευρώπη ήταν το Συμβούλιο της Ευρώπης. Οι ρυθμιστικές του παρεμβάσεις με την Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Σύμβαση, το 1954, ξεκινούν την πρώτη διακρατική συμφωνία για πολιτιστικά θέματα.

Ένας φορέας που δραστηριοποιείται για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι το ICOMOS (International Council on Monuments and Sites) , Διεθνές Συμβούλιο Μνημείων και Τοποθεσιών. Στόχος του είναι η προώθηση της θεωρίας, της μεθοδολογίας, της τεχνολογίας και της ενημέρωσης για την προστασία και την ανάδειξη ιστορικών κτιρίων και περιοχών παγκοσμίως. Σημαντική επίδραση στην διαμόρφωση των ευρωπαϊκών κειμένων - οδηγιών για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς έχουν δύο πολύ σημαντικά κείμενα που ψηφίστηκαν μετά από τη Διεθνή Συνεδρία του ICOMOS. Το πρώτο κείμενο υιοθετήθηκε από την Γενική Συνέλευση του ICOMOS στην Washington το 1987, βασίζεται στο ψήφισμα της Βενετίας το 1964, και αποκαλείται Διεθνής Χάρτα για την διατήρηση των ιστορικών πόλεων.

Το δεύτερο κείμενο υιοθετήθηκε στο Διεθνές Συνέδριο του ICOMOS στην Sri Lanka το 1993 όπου διαπιστώνεται η πρόθεση να μην είναι αποσπασματικές οι επεμβάσεις στα αρχιτεκτονικά μνημεία ή τα ιστορικά κέντρα, αλλά να εντάσσονται σε μία κοινή στρατηγική ανάδειξής τους.

⁶ Χάρις Καλλιγά, Αλέξης Μάλλωρης, «Θεωρία και πρακτική για την αποκατάσταση ιστορικών οικισμών με σκοπό τις νέες χρήσεις», Αθήνα, 2004, σελ. 59-61, 147

Άλλος ένας πολύ σημαντικός οργανισμός είναι η UNESCO, ένας οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών που λειτουργεί σε εκπαιδευτικό, επιστημονικό και πολιτιστικό επίπεδο, ιδρύθηκε στις 16 Νοεμβρίου του 1945 και στοχεύει στην προστασία των ιστορικών οικισμών. Οι απαρχές της ενασχόλησης των χαρτών με την προστασία των ιστορικών οικιστικών συνόλων εντοπίζονται σε δύο μεσοπολεμικά κείμενα, τον ήδη μνημονευμένο χάρτη των Αθηνών του 1931 και τον ομώνυμο χάρτη του 1933.⁷

⁷ Η προστασία των χώρων και των ακίνητων μνημείων στα Ευρωπαϊκά και διεθνή κείμενα προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς, αρθρογράφος Αγνή Καραδήμου, Νοέβριος 2018, https://nomosphysis.org.gr/18675/i-prostasia-ton-xoron-kai-ton-akiniton-mnimeion-sta-eyropaika-kai-diethni-keimena-prostasias-tis-politistikis-klironomias/#_ftn9

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 Παραδοσιακοί οικισμοί του Έβρου

Παλιούρι, Μεταξάδες, Σαμοθράκη, Ρούσσα

Χάρτης 1. Χάρτης θέσεων των παραδοσιακών οικισμών που παρουσιάζονται.

Παρακάτω παρουσιάζονται χαρακτηρισμένοι παραδοσιακοί οικισμοί του Νομού Έβρου, καθώς και ένας οικισμός ο οποίος δεν είναι χαρακτηρισμένος αλλά αποτελεί ένα αξιόλογο σύνολο πομάκινης αρχιτεκτονικής του νομού. Στόχος της παρουσίασης των οικισμών αυτών είναι η σύγκριση του συνόλου με τον οικισμό που μελετάται. Επιλέχθηκαν οικισμοί του Νομού καθώς έχουν κοινά γνωρίσματα, όπως οι ιστορικές και οικονομικές εξελίξεις καθώς και οι κλιματικές συνθήκες, οι συνήθειες των κατοίκων και γενικά ο τρόπος ζωής τους.

Το Παλιούρι Έβρου

Εικόνα 1. Πανοραμική εικόνα του οικισμού.

Το Παλιούρι βρίσκεται 25 χλμ. βορειοδυτικά του Διδυμοτείχου και 5 χλμ. ανατολικά της μεθοριακής γραμμής με τη Βουλγαρία. Σε 2 χλμ. ανατολικά του χωριού, στην τοποθεσία "Παλιές εκκλησίες" έχει βρεθεί προϊστορικός τύμβος και η περιοχή έχει κηρυχθεί αρχαιολογικός χώρος με αριθμό υπουργικής απόφασης ΥΠΠΕ/Α1/Φ19/17176/696/19-6-1979 - ΦΕΚ 731/Β/30-8-1979. Είναι γραφικό χωριό με αρκετά πέτρινα σπίτια κτισμένα από την τουρκοκρατία με μια είσοδο, πολλά παράθυρα μπρος και πίσω και χτιστό φούρνο. Στο χωριό υπάρχει και ο μεταβυζαντινός ναός Αγίου Παντελεήμονα. Η παλιά του ονομασία ήταν "Τσαλίκιοι" ή "Τσαλί".

Το 1978 με το ΦΕΚ Δ-594 α/ 13.11.1978 του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. χαρακτηρίστηκε παραδοσιακός οικισμός.

Εικόνα 2. Ερειπωμένη κατοικία στον οικισμό.

Εικόνα 3. Ο ναός του Αγίου Παντελεήμονα.

Το χωριό αναφέρεται επίσημα το 1924 γραμμένο ως *Παληούρι* και το 1940 διορθώθηκε σε *Παλιούριον*. Σύμφωνα με το Πρόγραμμα «Καλλικράτης» αποτελεί την τοπική κοινότητα *Παλιουρίου* που ανήκει στη δημοτική ενότητα *Μεταξάδων* του δήμου *Διδυμοτείχου* και σύμφωνα με την απογραφή 2011 έχει πληθυσμό 468 κατοίκους.⁸

Εικόνα 4. Πρόσοψη παλαιάς κατοικίας.

Εικόνα 5. Στενός δρόμος του οικισμού.

Εικόνα 6. Άποψη του οικισμού από το Βορρά.

⁸<https://el.wikipedia.org/wiki>

Οι Μεταξάδες Έβρου

Εικόνα 7. Πανοραμική εικόνα του οικισμού.

Οι Μεταξάδες βρίσκονται στο βόρειο τμήμα του νομού. Πρόκειται για ένα γραφικό χωριό της Θράκης, 28 χλμ. δυτικά του Διδυμοτείχου και 3 χλμ. ανατολικά της συνοριακής γραμμής με τη Βουλγαρία. Το όνομά τους προέρχεται από την ενασχόληση των κατοίκων του με τη σηροτροφία (μέχρι το 1921). Ο οικισμός έχει χαρακτηριστεί με υπουργική απόφαση ΠΔ/19-10-78 (ΦΕΚ 594/Δ/13-11-78) ως παραδοσιακός οικισμός και με την αριθ. Ι-4917/10-12-1987 (ΦΕΚ 1277Γ/31.12.87) απόφαση της Νομαρχίας Έβρου ως οικισμός με ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά.⁹

Σημαντικά κτίρια του οικισμού αποτελούν η μεταβυζαντινή εκκλησία του Αγίου Αθανασίου χτισμένη το 1695 και το κουκουλόσπιτο (χαρακτηρίστηκε το 1997 ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο).¹⁰

Εικόνα 8. Ναός Αγίου Αθανασίου.

Εικόνα 9. Λεπτομέρεια του ναού.

⁹ <https://dasarxeio.com/2017/05/28/45267/>

¹⁰ <https://ayla.culture.gr/lithoxoiki-texni-metaxadwn-evrou/>

Εικόνα 10. Κουκουλόσπιτο, πρόσοψη στον δρόμο.

Εικόνα 11. Νεότερο κτίριο με εξώστη και χρήση της πέτρας ως διακοσμητικό στοιχείο της όψεως.

Κύριο γνώρισμα της αρχιτεκτονικής του οικισμού είναι η χρήση τοπικής πέτρας (λαξευτός πωρόλιθος) και η χρήση ξύλου για τον σκελετό (επίσης από δάση της περιοχής). Βασισμένα στις αρχές της Μακεδονίτικης αρχιτεκτονικής αλλά με γνώμονα τις διαφορετικές καιρικές συνθήκες, τον αγροτικό τρόπο ζωής αλλά και την αποκλειστική χρήση πέτρας ακόμη και στους ορόφους τα κτίρια δεν φέρουν εξώστες ή σαχνισιά. Είναι συμπαγείς ορθογώνιοι όγκοι με πολλά ανοίγματα στις όψεις για την δημιουργία κατάλληλων συνθηκών εκτροφής του μεταξοσκώληκα.¹¹

Οι περιοριστικοί όροι δόμησης δεν τηρούνται πλήρως στα νέα κτίρια λόγω των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών καθώς και τις αλλαγές στις τεχνολογίες και τα νέα υλικά. Γίνεται χρήση της πέτρας εξωτερικά στις προσόψεις ώστε τα κτίρια να συμμορφώνονται με τους οικοδομικούς κανονισμούς, επίσης παρατηρείται διατήρηση του πολεοδομικού ιστού.

Εικόνα 12. Αποψη του οικισμού.

Εικόνα 13. Σοκάκι του οικισμού.

¹¹ <https://dasarxeio.com/2017/05/28/45267/>

Η Σαμοθράκη Έβρου

Εικόνα 14. Πανοραμική εικόνα του νησιού της Σαμοθράκης.

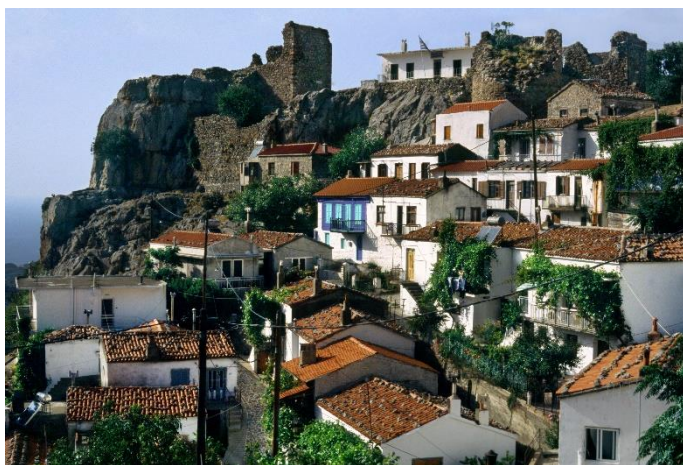

Εικόνα 15. Πανοραμική εικόνα του οικισμού Χώρα Σαμοθράκης.

Η Σαμοθράκη είναι νησί του Θρακικού Πελάγους. Βρίσκεται στο Βορειοανατολικό τμήμα του Αιγαίου μεταξύ των νησιών Λήμνος, Ίμβρος και Θάσος, και απέχει 24 ναυτικά μίλια από την Αλεξανδρούπολη και αποτελεί το μοναδικό νησί του νομού. Το σημερινό όνομα της νήσου προέρχεται από το αρχαιοελληνικό Σάμος, που σημαίνει “ύψος κοντά στο γιαλό”.

Το όνομα του νησιού είναι ευρύτατα γνωστό λόγω του αγάλματος της πτερωτής Νίκης (Νίκη της Σαμοθράκης), που βρίσκεται σήμερα στο Λούβρο των Παρισίων και χρονολογείται από το 220-190 π.Χ.

Κτισμένη αμφιθεατρικά η Χώρα της Σαμοθράκης αποτελείται από γραφικά πλακόστρωτα σοκάκια, έντονες κλίσεις και αδιέξοδα. Ο πολεοδομικός ιστός του οικισμού εναρμονίζεται με το φυσικό περιβάλλον του νησιού.

Εικόνα 16. Πανοραμική εικόνα, η αμφιθεατρική θέση του οικισμού και οι πύργοι των Γαλετούζων (πάνω αριστερά).

Εικόνα 17. Γραφικό κατηφορικό σοκάκι του οικισμού.

Η αρχιτεκτονική της Σαμοθράκης ξεχωρίζει από τα παραδείγματα που είδαμε παραπάνω, καθώς συνδυάζει την θρακιώτικη αρχιτεκτονική και την παραδοσιακή αρχιτεκτονική των νησιών Β. Αιγαίου. Η νησιώτικη τεχνική του δώματος (αϊτσένια σπίτια δηλαδή με ταράτσα), με εξωτερικές σκάλες και αυστηρούς όγκους εναλλάσσεται με θρακιώτικη ξυλοδεμένη οικοδομική και κεραμοσκεπές. Στον οικισμό διακρίνονται τρεις ομάδες κτιρίων, η αμιγή κατοικία (μονόχωρα πέτρινα κτίρια είτε με δώμα είτε αργότερα με στέγη), τα επαγγελματικά κτίρια (μονωόροφα ή δυόροφα πέτρινα κτίσματα με χαρακτηριστικές τζαμαρίες τα οποία λειτουργούσαν ως καφενεία, φούρνοι κτλ) και τέλος τα μικτά κτίρια κατοικίας-καταστήματος (νεώτερο δείγμα κτιρίου του 19^{ου}-20^{ου} αι., κατάστημα στο ισόγειο, κατοικία στον όροφο).¹²

Εικόνα 18. Γραφικό σοκάκι του οικισμού με καταστήματα.

Εικόνα 19. Κατάστημα και κατοικία.

Εικόνα 20. Κατάστημα στο ισόγειο και κατοικία στον όροφο.

¹² <https://tangelonias.blogspot.com/2011/04/1957.html>

Η Ρούσσα Έβρου

Εικόνα 21. Πανοραμική εικόνα του οικισμού.

Ο οικισμός Ρούσσα, ένας από τους πομάκικους οικισμούς του Έβρου είναι ημιορεινός οικισμός κοντά στα σύνορα με την Βουλγαρία, ανήκει στον Δήμο Σουφλί και απέχει από το Σουφλί 42 χλμ. Αναφέρεται για πρώτη φορά επίσημα ως οικισμός το 1924 και σύμφωνα με την απογραφή του 2011 έχει πληθυσμό 346 κατοίκων.¹³

Παρόλο που δεν έχει χαρακτηριστεί παραδοσιακός οικισμός αποτελεί το καλύτερα διατηρημένο σύνολο πομάκινης αρχιτεκτονικής του Ν.Έβρου. Λόγω της απομακρυσμένης τοποθεσίας του και της πολιτισμικής κουλτούρας των κατοίκων στον οικισμό σώζονται πολλά κτίρια παραδοσιακής αρχιτεκτονικής. Χαρακτηριστικό αυτών των κτιρίων οι πέτρινοι τοίχοι και η στέγη κατασκευασμένη με σχιστολιθικές πλάκες.

Εικόνα 22. Άποψη του οικισμού.

Εικόνα 23. Παραδοσιακή οικία του οικισμού.

¹³ <https://el.wikipedia.org/wiki>

Επίσης στον οικισμό υπάρχει και λειτουργεί έως και σήμερα παραδοσιακός τεκές (μουσουλμανικό μοναστήρι των μπεκτασήδων, χρονολογείται το 1402 μ.Χ.)

Κοντά στον οικισμό έχουν βρεθεί μεγαλιθικοί τάφοι-Dolmens που επισημάνθηκαν για πρώτη φορά το 1971 και χρονολογούνται από το 900 π.Χ., η περιοχή έχει χαρακτηριστεί αρχαιολογικός χώρος. Προχωρώντας πέρα από το αρχαιολογικό μνημείο έχουν βρεθεί επίσης προϊστορικές βραχογραφίες οι οποίες χρονολογούνται από το 900 -1 100 π. Χ.¹⁴

Εικόνα 24. Εξωτερικά του τεκέ.

Εικόνα 25. Μεγαλιθικός τάφος στον αρχαιολογικό χώρο του οικισμού.

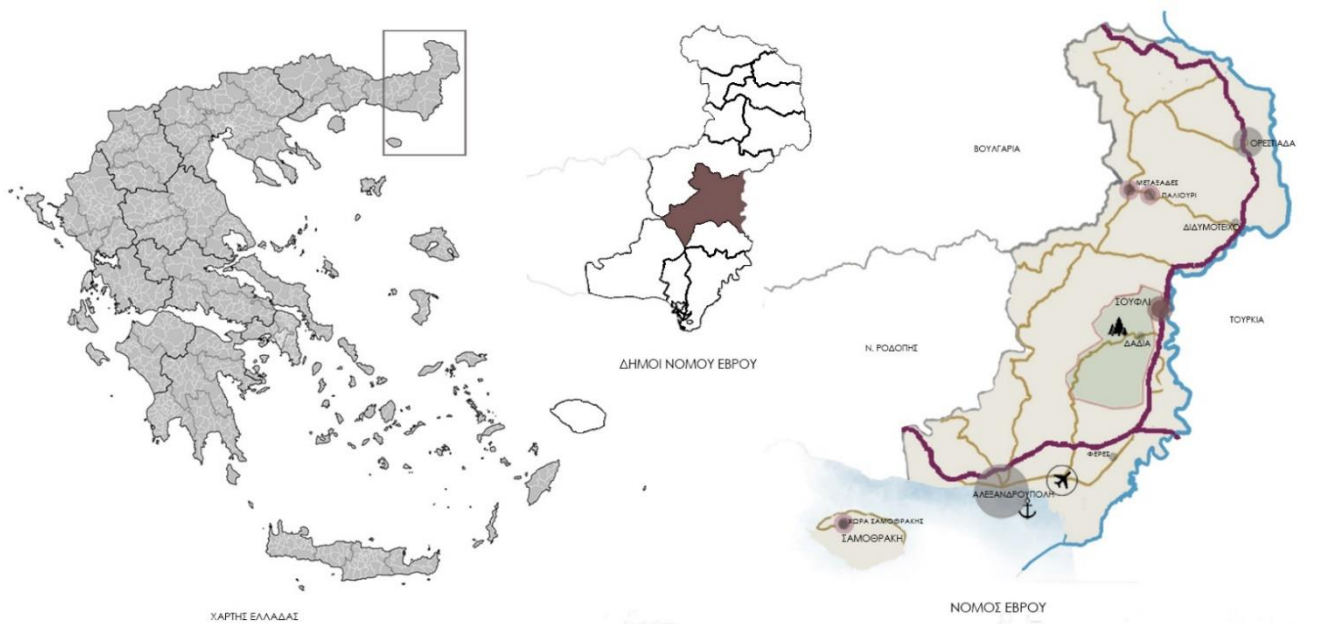
Εικόνα 26. Βραχογραφία κοντά στον οικισμό.

¹⁴ <https://www.travel.gr/explore/sti-mystiriaki-roysa-sta-pomakochoria/>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 Θέση του οικισμού

Το Σουφλί, έδρα του Δήμου Σουφλίου, είναι πόλη στον Νομό Έβρου. Βρίσκεται 67 χιλιόμετρα βορειοανατολικά της Αλεξανδρούπολης η οποία αποτελεί την πρωτεύουσα του Νομού και 47 χιλιόμετρα νοτιοδυτικά της Ορεστιάδας, της δεύτερης μεγαλύτερης πόλης του νομού και συνδέεται με αυτές μέσω της Εγνατίας οδού. Ο οικισμός απλώνεται στην ανατολική πλευρά του λόφου του Προφήτη Ηλία, ενός από τα τελευταία υψώματα της οροσειράς της Ροδόπης. Το κέντρο της πόλης βρίσκεται σε απόσταση 500 μέτρων από τον ποταμό Έβρο ο οποίος αποτελεί φυσικό σύνορο με την Τουρκία. Στον Δήμο Σουφλίου ανήκει το Εθνικό Πάρκο Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου το οποίο είναι μια από τις σημαντικότερες προστατευόμενες περιοχές σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Χάρτης 2. Παρουσίαση της θέσης του νομού Έβρου στον γεωγραφικό χάρτη της Ελλάδας.

Χάρτης 3. Παρουσίαση της θέσης του δήμου Σουφλίου στον νομό Έβρου.

Χάρτης 4. Σημαντικές τοποθεσίες του νομού.

Εικόνα 27. Πανοραμική εικόνα οικισμού σε σχέση με τα σύνορα και την γείτονα χώρα.

3.2 Ιστορικά στοιχεία

Το Σουφλί αναφέρεται για πρώτη φορά από τον Τούρκο περιηγητή Εβλιγιά Τσελεμπή το 1667. Την περίοδο εκείνη ήταν ένα κεφαλοχώρι απαλλαγμένο από φόρους. Η τουρκική ονομασία Σοφουλού φανερώνει ότι πιθανότατα αποτελούσε κτήμα μοναστικού τάγματος που όντως μαρτυράται στην περιοχή (Σοφού=Ασκητής και Σοφολού=Ασκητήριο).

Είναι ωστόσο ιστορικά διαβεβαιωμένο ότι το Σουφλί κατοικούνταν από τη Νεολιθική Εποχή. Αυτό διαπιστώνεται από αντικείμενα που βρέθηκαν στην περιοχή, καθώς και την ανακάλυψη τάφων της Ελληνιστικής Περιόδου. Το έντονο Θρακικό στοιχείο στα έθιμα της περιοχής μαρτυρεί την καταγωγή των Σουφλιωτών από το μεγάλο Θρακικό φύλο της Βαλκανικής χερσονήσου και των νησιών του βορειοανατολικού Αιγαίου.

Η άνθησή του άρχισε τον 19ο αιώνα, οπότε και εξελίχθηκε σε ένα σημαντικό εμπορικό κέντρο. Το Σουφλί, αν και νέα σχετικά πόλη, δεν έλαβε τίποτε από τους γύρω συνοικισμούς. Τουναντίον μάλιστα η δραστηριότητα των κατοίκων πολύ γρήγορα προσέλκυσε και άλλους κατοίκους από διάφορα χωριά της Θράκης.¹⁵

¹⁵ Θρακικά, τόμος 33, σελ. 197

Η δημιουργία του σιδηροδρομικού σταθμού το 1872 συνέβαλε σημαντικά στην οικονομική του ανάπτυξη. Ο πληθυσμός του αυξανόταν εντυπωσιακά και ενώ το 1877 είχε γύρω στους 4.680 κατοίκους, το 1908 έφτασε τους 12.000-13.000. Το Σουφλί γίνεται γνωστό κυρίως για το μετάξι. Τέσσερα ιδιωτικά εργοστάσια μεταξουργίας δημιουργούνται: των Αζαρία και Πάπο (1908), των Τζίβρε (1920), του Π. Χατζησάββα (1924) και Τσιακίρη (1954) και το κρατικό εργοστάσιο. Ωστόσο η σηροτροφία και μεταξουργία δεν είναι η μόνη ασχολία των κατοίκων. Παράλληλα αναπτύχθηκαν και άλλες μορφές βιοτεχνίας όπως τα 60 καρποποιεία και σιδηρουργεία που λειτουργούσαν πριν το 1922 στην περιοχή, καθώς και οι 4 ατμοκίνητοι αλευρόμυλοι και αρκετές μονάδες παραγωγής σισαμελαίου. Στον οικισμό σήμερα σώζεται ένας αλευρόμυλος.

Μετά την υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάννης (1923) η Ανατολική Θράκη πέρασε στην κυριότητα του νεοσύστατου τουρκικού κράτους. Έτσι το Σουφλί με την ανακατανομή της γης έχασε μια σημαντική έκταση 70.000 στρεμμάτων που ήταν γεμάτη από μωρεόδεντρα, τα οποία αποτελούσαν την μοναδική τροφή του μεταξοσκώληκα.

Επιπλέον, με την εισαγωγή του εμπορίου του μεταξιού στο φορολογικό πλαίσιο της Ελλάδας επήλθε μείωση της παραγωγής και των εξαγωγών σε άλλες χώρες. Μεγάλο εμπορικό πλήγμα ήταν και η ανακάλυψη και διάδοση της τεχνητής μεταξωτής ίνας η οποία ανέκοψε οριστικά και αμετάκλητα την πορεία της σηροτροφίας στην περιοχή. Τα 4 εργοστάσια αναπήνισης καθώς και οι πολλές οικοτεχνίες παραγωγής μεταξιού έπαψαν να λειτουργούν. Αυτή την στιγμή λειτουργούν 3 βιοτεχνίες ύφανσης και παραγωγής μεταξωτών ειδών καθώς και καταστήματα που εμπορεύονται μεταξωτά είδη.

Πολιτιστική άνθιση

Συγχρόνως με την οικονομική ανάπτυξη επέρχεται κοινωνικοπολιτιστική άνθιση και άνοδος του πνευματικού επιπέδου των κατοίκων. Πριν από τα μέσα του 19ου αι. κτίζονται οι δύο εκκλησίες ο Άγιος Γεώργιος και ο Άγιος Αθανάσιος. Περίπου το 1860 δημιουργείται η Αστική Σχολή (σήμερα λειτουργεί σαν Β' Δημ. Σχολείο) και το 1880-82 κτίζεται και λειτουργεί το Παρθεναγωγείο Σουφλίου (Α' Δημ. Σχολείο, το σχολείο έχει μεταφερθεί σε άλλο κτίριο). Από το 1878 υπήρχε ο «Θεατρικός όμιλος Σουφλίου», από το 1900 στην Αστική Σχολή διδάσκεται το μάθημα της μουσικής.

Βαλκανικοί πόλεμοι - Α' παγκόσμιος πόλεμος

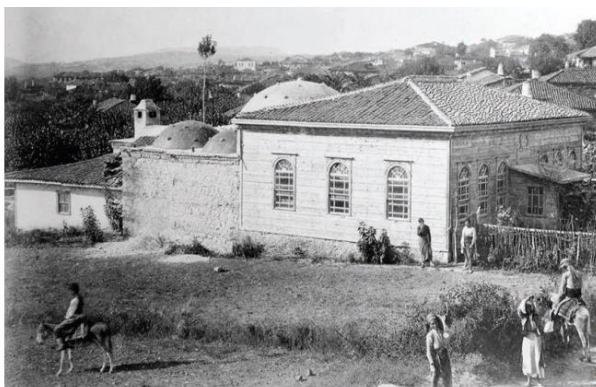
Οι βαλκανικοί πόλεμοι αρχικά και ο Α' παγκόσμιος πόλεμος συνέβαλαν στην υποβάθμιση της περιοχής με αποτέλεσμα τη σηροτροφική κρίση μέχρι το 1920. Ακόμη η ενσωμάτωση του Σουφλίου στην Ελλάδα μετά το 1922, σηματοδότησε την οικονομική του παρακμή. Έτσι το Σουφλί από εμπορικό κέντρο μετατράπηκε σε παραμεθόριο με όλα τα μειονεκτήματα της παραμεθορίου περιοχής. Κατά τη νέα περίοδο, που άρχισε μετά την ενσωμάτωση του Σουφλίου στην Ελλάδα, η σηροτροφία απέμεινε ως η κυριότερη πηγή χρηματικών εισοδημάτων για τους Σουφλιώτες. Επίσης οι κάτοικοι του Σουφλίου εκμεταλλεύονταν τον κενό χώρο ανάμεσα στα μωρεόδεντρα και φύτευαν κυρίως όσπρια και άλλα πρώιμα ή όψιμα δημητριακά (πολυκαλλιέργεια).

Β' παγκόσμιος πόλεμος

Με το Β' παγκόσμιο πόλεμο και τη γερμανική κατοχή σταματά κάθε εμπορική και πνευματική δραστηριότητα. Με την αποχώρηση των Γερμανών τον Αύγουστο του 1944 και την αρχή του εμφυλίου πολέμου το Σουφλί γεμίζει ξανά με κόσμο. Οι κάτοικοι των γύρω χωριών συγκεντρώνονται στο Σουφλί για λόγους ασφαλείας και μένουν ως το τέλος του 1948. Στοιχεία που συλλέχθηκαν από έγγραφα της εποχής μαρτυρούν την μετακίνηση πληθυσμού από γύρω χωριά τα οποία εγκαταλείφθηκαν για αρκετά χρόνια μέχρι και περιπτώσεις οικισμών που εγκαταλήφθηκαν εντελώς έως και σήμερα.

Νεότερα χρόνια

Μετά τον εμφύλιο, το Σουφλί προσπάθησε και αυτό να οργανωθεί και να κυνηγήσει την πρότερη αίγλη του ως πόλη του μεταξιού, κάτι, όμως, που ήταν δύσκολο να επιτευχθεί. Οι αντιθέσεις, οι παραγκωνισμένοι κάτοικοι του, η αναγκαστική μετανάστευση λόγω πολιτικών και οικονομικών αιτιών οδήγησε σε μια κατάσταση φθοράς. Αυτή η παρακμή είναι διάχυτη στην εικόνα του σημερινού Σουφλίου. Σε κάποιες περιπτώσεις πρόκειται για εγκαταλελειμμένα βιομηχανικά οικήματα. Κτίρια που κατά τη διάρκεια της κατοχής λειτουργούσαν ως κρατητήρια και φυλακές στο Σουφλί, εδώ και σαράντα χρόνια έχουν μετατραπεί σε καταστήματα και κέντρα διασκέδασης. Κουκουλόσπιτα μεταμορφώθηκαν σε παραδοσιακούς ξενώνες, όπως το κουκουλόσπιτο του Καλέση και αρχοντικά σε λαογραφικά μουσεία, όπως τα αρχοντικά του Κουρτίδη και του Μπρίκα.

Εικόνα 28. Χαμάμ ή Οθωμανικό λουτρό

Αξίζει να αναφερθεί πως στο Σουφλί υπήρχε οθωμανικό χαμάμ, το οποίο κατεδαφίστηκε την περίοδο της δικτατορίας χωρίς να αφήσει ίχνη και η θέση του σύμφωνα με προφορικές πηγές βρισκόταν βορειοανατολικά κοντά στην συνοικία Αποστόλ του Αγίου Γεωργίου.

Τα τελευταία χρόνια γίνονται προσπάθειες ανάκαμψης της περιοχής με δράσεις όπως η αποκατάσταση και χρήση ως πολιτιστικού κέντρου του εργοστασίου Τζίβρε, ενός από τα σημαντικότερα βιομηχανικά συγκροτήματα

κτιρίων του οικισμού, το οποίο ήταν εγκαταλελλημένο για εξήντα χρόνια. Επίσης γίνονται προσπάθειες ανάκαμψης της σηροτροφίας και γενικά των παραδοσιακών επαγγελμάτων όπως η αμπελουργία και η μελισσοκομία. Φέτος άνοιξε για πρώτη χρονιά Δ.Ι.ΕΚ με τμήματα σηροτροφίας και παραγωγής μεταξιού, αμπελουργίας-οινολογίας, καθώς και τμήμα μελισσοκομίας. Αυτό δίνει την δυνατότητα σε περισσότερους νέους να ασχοληθούν με επαγγέλματα που θα τους κρατήσουν στον τόπο και θα συμβάλλουν σημαντικά στην ανάπτυξη του τόσο οικονομικά όσο και πληθυσμιακά, καθώς τα τελευταία χρόνια ο πληθυσμός μειώνεται δραστικά. Δίνεται έτσι η ευκαιρία επανένταξης βιομηχανιών και όχι μόνο κτιρίων που στο παρελθόν ήταν σημαντικά για τον οικισμό να επαναλειτουργήσουν κυρίως ως επαγγελματικά κτίρια σηροτροφίας.

Σημαντική διάκριση για τον οικισμό το 2021 ήταν η ένταξη του στον παγκόσμιο χάρτη τουρισμού, καθώς εκπροσώπησε την Ελλάδα στο διαγωνισμό Best Tourism Village και πλέον συγκαταλέγεται στα καλύτερα παραδείγματα βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης υπαίθρου.

Επαρχία της σηροτροφίας

Χάρτης 5. Χάρτης ανατολικής Ρωμυλίας, σημερινά τμήματα Ελλάδας- Τουρκίας.

Στο Σουφλί ως μεγαλοχώρι λειτουργούσαν εκτός από τα τοπικά καταστήματα και εβδομαδιαίες λαϊκές αγορές, το λεγόμενο «παζάρι» που γινόταν κάθε Σάββατο, τα περισσότερα από τα προϊόντα που ερχόταν από άλλα μέρη ερχόντουσαν από την Αίνο της σημερινής Τουρκίας. Επίσης γινόταν και ζωοπανηγύρεις στις μεγάλες γιορτές των ναών του οικισμού στις 9 Μαΐου και στις 26 Οκτωβρίου στις οποίες πλήθος κόσμου (υπολογίζεται 6.000 άνθρωποι) από τις γύρω περιοχές του Έβρου και την σημερινή Τουρκία κατέφθανε για να πουλήσει και να αγοράσει προϊόντα.

Όπως επίσης και σηροτροφικές εκθέσεις για την προώθηση των προϊόντων από μετάξι. Στην περιοχή εκτός από το Σουφλί ασχολούνταν με το μετάξι και άλλες πόλεις όπως το Διδυμότειχο, οι Μεταξάδες και η Αδριανούπολη της σημερινής Τουρκίας, μεταξύ των οποίων γινόταν συναλλαγές εμπορευμάτων. Αξίζει να σημειωθεί πως σε έγγραφα αναφερόταν αγορές με την χρήση κουκουλιών. Η λεπτομέρεια αυτή μας δείχνει πόσο σημαντική ήταν η σηροτροφία στην περιοχή και πόσο επηρέαζε την οικονομική και κοινωνική ζωή των ανθρώπων.¹⁶

Εκτός από την σηροτροφία, οι κάτοικοι του Σουφλίου ασχολούνταν και με άλλες αγροτικές δραστηριότητες όπως η καλλιέργεια δημητριακών για τα οποία χρειαζόταν μύλος άλεσης. Οι Σουφλιώτες κατασκεύαζαν κατά μήκος των δυτικών όχθων του ποταμού Έβρου ποταμόμυλους

¹⁶ Περιοδικό Θρακικά, τόμος 45, σελ.151,153-154

τους οποίους ονόμαζαν «Μαρτσόμυλους» από το έτερο όνομα του ποταμού γνωστού ως «Μαρίτσα». Στους Μαρτσόμυλους, ερχόταν και άλεθαν όχι μόνο από το Σουφλί, αλλά και απ' όλα τὰ γύρω χωριά, εντεύθεν και εκείθεν του Έβρου, Κεσσάνη, Κιουπλί, Μακρά-Γέφυρα, Ντουγαντζή, κλπ. Οι Μαρτσόμυλοι αυτοί βρισκόταν σε μεγάλη ακμή από το έτος 1907, τότε που δεν υπήρχαν αλευρόμυλοι. Ο πρώτος αλευρόμυλος που έγινε στο Σουφλί και που υπάρχει ακόμη σε ερειπώδη κατάσταση, ήταν του Χρ. Αραμπατζή, δούλευε δε με ατμό.¹⁷

Εικόνα 29. Αλευρόμυλος Αραμπατζή, το κτίριο βρίσκεται κοντά στην είσοδο της πόλης από την νότια πλευρά. Βρίσκεται μπροστά από το μεταξουργείο Τζίβρε, πιθανόν η περιοχή λειτουργούσε σαν βιομηχανική ζώνη.

¹⁷ Περιοδικό Θρακικά, τόμος 45, σελ.188-189

3.3α Μορφολογικά χαρακτηριστικά του οικισμού

Ο οικισμός διατηρεί σχεδόν αναλλοίωτο τον αρχικό - παραδοσιακό πολεοδομικό ιστό, και ειδικά δυτικά της σιδηροδρομικής γραμμής. Η δόμηση είναι πυκνή, οι δρόμοι στενοί, με κλίσεις, αδιέξοδα, εσωτερικές αυλές κτλ.

Εικόνα 30. Πλακόστρωτος στενός δρόμος του οικισμού που καταλήγει στο Δημαρχείο της πόλης.

Εικόνα 31. Αδιέξοδο σοκάκι το οποίο καταλήγει σε αυλή, βρίσκεται στην συνοικία της Καρκατσιλιάς.

Εικόνα 32. Στενό πέρασμα ανάμεσα σε γειτονιές, συναντάται συχνά στον οικισμό.

Τα όρια των παλιών πολεοδομικών ενοτήτων - γειτονιών δεν ισχύουν πια παρά μόνο σαν τοπωνύμια και δεν μπορούν να αναβιώσουν λόγω της σημερινής επέκτασης και οικιστικής διάρθρωσης.

Το Σουφλί ήταν χωρισμένο σε δύο πολεοδομικά τμήματα τα οποία εξαλείφθηκαν. Υπάρχουν βέβαια, σήμερα ενδείξεις αυτών, όπως η διατήρηση των παλιών ονομασιών (Καρκατσελιά, Καμπιά) με τις οποίες οι κάτοικοι αποκαλούν τα δύο τμήματα του Σουφλίου, το δυτικό-ημιορεινό και το ανατολικό-πεδινό αντίστοιχα, τα παλιά πολεοδομικά συγκροτήματα των δύο μεγάλων εκκλησιών του Αγίου Γεωργίου και του Αγίου Αθανασίου που θυμίζουν τις πρώτες συνοικίες της πόλης. Παρατηρούμε, λοιπόν, ότι η οικιστική αρχιτεκτονική και η χωρική διάταξη της πόλης μένει σχεδόν αναλλοίωτη μέχρι και σήμερα αποδεικνύοντας την ανάγκη για πιστοποίηση της ιστορικής τους συνέχειας στον χώρο, καθώς και την αναβλητικότητα που παρουσιάζεται για μεγάλες και ριζικές χωρικές μεταμορφώσεις. Με αυτόν τον τρόπο διατηρούν στοιχεία τοπικής ταυτότητας αμυνόμενοι στην αλλοτρίωση του σύγχρονου κόσμου. Πολλά κτίρια εγκαταλείφθηκαν και πολλά από αυτά κυρίως μετά το 1950 και την εποχή της αποβιομηχάνισης αποτελούν βιομηχανικά θραύσματα και έχουν χαρακτηριστεί διατηρητέα.

Ανάμεσα στις πολεοδομικές ενότητες αναπτύσσεται μια οικιστική ζώνη με κεντρική πλατεία, το λεγόμενο Μεσοχώρι (βρισκόταν στην μέση του χωριού εξού και το όνομα), στο οποίο γινόταν εβδομαδιαίο παζάρι και υπήρχαν αρκετά εμπορικά καταστήματα καθιστώντας την περιοχή πολύ σημαντική οικονομική ζώνη του οικισμού.

Επίσης παρατηρείται έντονη πυκνωση των κτιρίων στον κεντρικό δρόμο του οικισμού εκεί όπου βρισκόντουσαν τα καταστήματα και οι υπηρεσίες, όπως το δημαρχείο, οι τράπεζες κτλ. Εξακολουθεί έως και σήμερα να είναι το κέντρο του οικισμού και να συγκεντρώνει τα περισσότερα εμπορικά καταστήματα και τις υπηρεσίες. Κείμενα από πηγές αναφέρουν παλαιότερες συνοικίες του Σουφλίου πριν το 1958, χωρίς όμως συγκεκριμένα όρια στον οικισμό.¹⁸

Ονομαστικά οι τέσσερις συνοικίες ή αλλιώς μαχαλάδες:

- Α) Αποστόλ, βόρεια της πόλης
- Β) Μαργαζή, βορειοδυτικά της πόλης
- Γ) Γενή, νοτιοδυτικά της πόλης
- Δ) Σέχ, νοτιοανατολικά της πόλης

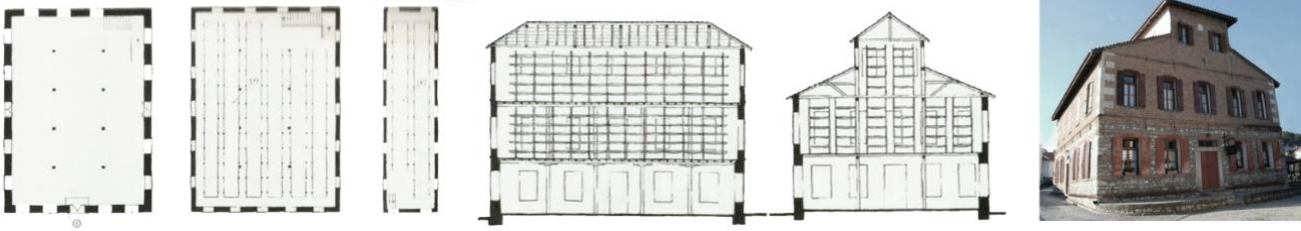
Χάρτης 6. Χάρτης παρουσίασης των δύο πολεοδομικών ενοτήτων.

¹⁸ Περιοδικό Θρακικά, τόμος 39, σελ 146

3.3β Τυπολογία κτιρίων

Διακρίνονται σε δύο βασικούς αρχιτεκτονικούς τύπους:

α. Τα μεγάλα σε όγκο «κουκουλόσπιτα» - αγροτικά κτίρια που αποτελούνται από κατοικία στο ισόγειο και χώροι σηροτροφίας στους ορόφους.

Εικόνα 33. Παρουσίαση αρχιτεκτονικών σχεδίων και φωτογραφίας του κουκουλόσπιτου Καλέση.

β. Τα αστικά κτίρια του κέντρου (συνήθως με δύο ορόφους) που έχουν ισόγειο κατάστημα - εμπορικό και στον όροφο κατοικία.

Εικόνα 34. Παράδειγμα αστικού κτιρίου στον κεντρικό δρόμο του οικισμού (Ελ. Βενιζέλου). Το κατάστημα του ισογείου λειτουργούσε μέχρι πριν λίγα χρόνια ως οπωροπωλείο.

Άλλοι τύποι κτιρίων που συναντώνται στον οικισμό:

- Αγροτικές κατοικίες

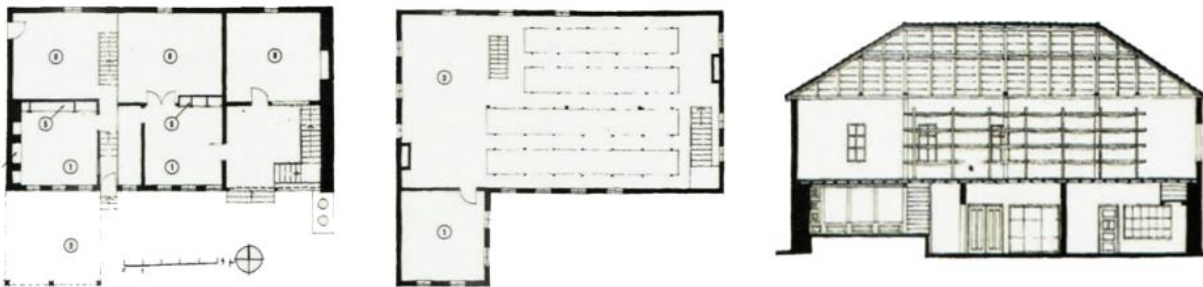
Τα μικρά φτωχά- αγροτικά σπίτια ήταν διάσπαρτα σ' όλη την πόλη. Είχαν συνήθως τρεις χώρους, τον χώρο κατοικίας με δύο ή τρία δωμάτια , το κελάρι και τον στάβλο. Το δίμηνο Μαΐου – Ιουνίου, όλη η οικογένεια μαζευόταν σ' ένα δωμάτιο, ενώ στους υπόλοιπους χώρους, στήνονταν τα κρεβάτια για την εκτροφή του μεταξοσκώληκα. Το κελάρι τον υπόλοιπο χρόνο χρησιμοποιούνταν για αποθήκευση καρπών, ζωοτροφών ή προμηθειών για το χειμώνα. Οι ισόγειοι αυτοί χώροι ήταν λιθόκτιστοι και το μεγάλο πάχος των τοίχων εξασφάλιζε τις κατάλληλες συνθήκες (σταθερή θερμοκρασία και υγρασία) για την εκτροφή του μεταξοσκώληκα.

Εικόνα 35. Παράδειγμα μικρής αγροτικής κατοικίας.

- Ημιαστικές ή μικτές κατοικίες

Τα νοικοκυρόσπιτα είναι σπίτια μεγαλύτερα από τις αγροτικές κατοικίες, με περισσότερους και πιο άνετους χώρους, κατασκευασμένα με μεγαλύτερη προσοχή και φροντίδα εσωτερικά και εξωτερικά. Η λειτουργική οργάνωση του χώρου απλή, προσαρμοσμένη πάντα στις ανάγκες εκτροφής του μεταξοσκώληκα. Στα διώροφα σπίτια η εκτροφή γινόταν στον επάνω όροφο και η οικογένεια έμενε συνήθως στο ισόγειο. Ο όροφος είχε ξύλινο πάτωμα, μεγάλα ορθογώνια παράθυρα, που εξασφάλιζαν τον κατάλληλο αερισμό και φωτισμό του χώρου και έκλειναν με ξύλινα παντζούρια. Στον χώρο αυτό στήνονταν τα ξύλινα «κρεβάτια» όπου γινόταν η εκτροφή. Στο ισόγειο βρισκόταν οι κύριοι κατοικήσιμοι χώροι (κουζίνα, υπνοδωμάτιο και ίσως κάποιο εργαστήριο). Χαρακτηριστικό δείγμα αυτού του τύπου κατοικίας αποτελεί το κουκουλόσπιτο Μπογιατζή.

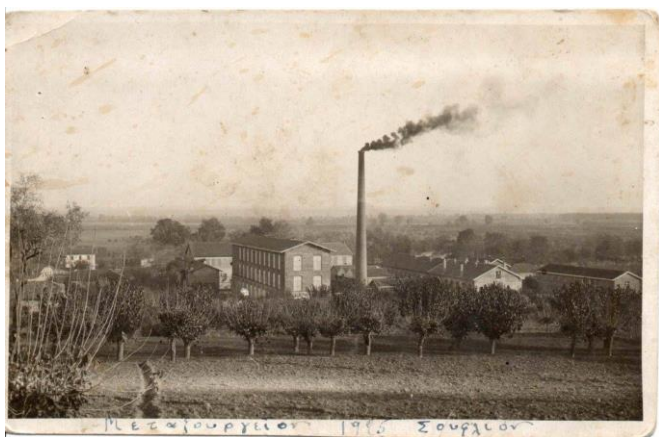
Εικόνα 36. Παρουσίαση αρχιτεκτονικών σχεδίων και φωτογραφίας της οικίας Μπογιατζή.

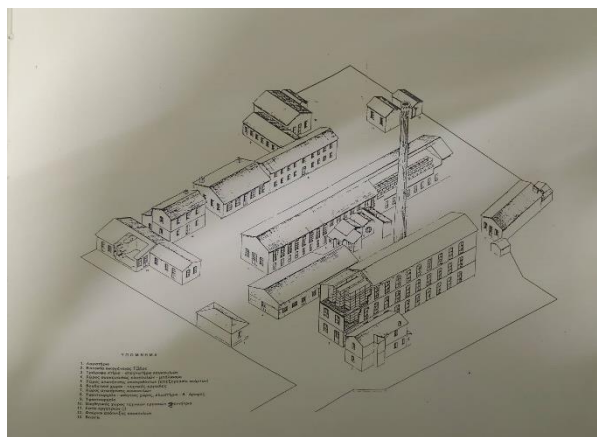
Εικόνα 37. Φωτογραφία της οικίας Μπογιατζή.

- Μεταξουργεία - Βιομηχανικά κτίρια

Τα κουκουλόσπιτα του όψιμου 19ου και πρώιμου 20ου αιώνα είναι διώροφα και τριώροφα κτίρια εργοστασιακού χαρακτήρα, με εκλεκτικιστική μορφολογία και τυπική αρχιτεκτονική των χρόνων της οθωμανικής περιόδου. Τα πρώτα και σπουδαιότερα μεταξουργεία στο Σουφλί είναι έργο κεφαλαιούχων εμπόρων.¹⁹

Εικόνα 38. Εργοστάσιο Τζίβρε το 1925.

Εικόνα 39. Σχέδιο μεταξουργείου Τζίβρε της Π. Γκαγκούλια

Εικόνα 40. Εργοστάσιο Τσιακίρη (διακρίνεται η καμινάδα του δεξιά) στην βόρεια είσοδο της πόλης, μετατράπηκε σε κέντρο διασκέδασης φωτογραφία 1961.

¹⁹ Γ. Κίζης, "ΘΡΑΚΗ", Ελληνική Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική, τ. 8, Μακεδονία Β' - Θράκη, Μέλισσα, Αθήνα 1991.

Παλιά Σουφλιώτικη κατοικία

Η πολύ παλιά κατοικία των Σουφλιωτών χρονολογείται πάνω από 250 χρόνια. Αν και δε σώζεται καμιά σήμερα απόφια, ήταν στερεότυπη και τυποποιημένη για φτωχούς και πλουσίους και διέφερε μονάχα στις διαστάσεις ανάλογα τα οικονομικά της οικογένειας. Ήταν μια κατοικία πατριαρχικού τύπου, με βασική κατοικία του πατέρα και δίπλα – δίπλα των παιδιών, όταν αυτά θα δημιουργούσαν δικές τους οικογένειες. Αναλυτικά η κατοικία αποτελούνταν τα παρακάτω:

➤ Σπίτα

Αυτό το τμήμα ήταν η κατοικήσιμη οικία που αποτελούνταν από μια πελώρια κάμαρα 5 επί 5 πολλές φορές , όπου έμεναν όλα τα μέλη της οικογένειας . Το δωμάτιο αυτό στο οποίο έμπαινες από το χαγιάτ' (Ι) είχε άλλες δύο πόρτες. Μία για να μπαίνεις στο κελάρι και μια για τη σκοτεινή σπίτα. Παράθυρα δεν είχε για λόγους ασφαλείας, να μη φαίνεται απ' έξω το σπίτι κατοικήσιμο και για φωτισμό της ημέρας χρησιμοποιούσαν γυάλινους φεγγίτες, που βρισκόνταν πάνω στη στέγη και το βράδυ κρεμούσαν μια μεγάλη καντήλα για φωτισμό.

➤ Το Κελάρι

Αυτό ήταν το μέρος όπου φύλαγαν τα βαρέλια με το κρασί το οποίο παρήγαγαν καθώς και το ούζο. Επίσης στο κελάρι έτρεφαν, την άνοιξη, τα κουκούλια.

➤ Σκοτεινή Σπίτα

Σ' αυτό το δωμάτιο , που βρισκόταν παράπλευρα από τη σπίτα και συγκοινωνούσε μ' αυτήν, δεν είχε κανένα παράθυρο ή φεγγίτη στέγης ,εξού και το όνομα του δωματίου. Σ' αυτήν τοποθετούσαν το αλεύρι , τα σκεύη ζυμώματος, πλύσης, τα τρόφιμα του χειμώνα και άλλα. Στην άκρη του δωματίου αυτού υπήρχε μια μικρή, σχεδόν δυσδιάκριτη πόρτα διαφυγής, σε περίπτωση κινδύνου, που λεγόταν κασιάκ' καπουσού. Το δωμάτιο αυτό ήταν εντελώς σκοτεινό αρχικά για λόγους συντήρησης των τροφίμων από υψηλές θερμοκρασίες, καθώς και για λόγους ασφαλείας σε περίπτωση εισόδου του εχθρού σ' αυτό να μην βλέπει τι τρόφιμα υπήρχαν. Επίσης έτσι δεν φαινόταν και η πόρτα διαφυγής.

➤ Τσικμάδες

Αυτοί ήταν οι κάθετες επεκτάσεις στα άκρα του σπιτιού σε σχήμα (Π), όπου νοικοκυρευόνταν τα καινούρια αντρόγυνα της οικογένειας. Μ' αυτόν τον τρόπο βλέπαμε μια οικογένεια να καταλαμβάνει ολόκληρο τετράγωνο, με τις διάφορες αυτές προεκτάσεις (τσικμάδες), όπου κατοικούσαν πολλές φορές μέχρι και τα εγγόνια.

➤ Χαγιάτ'(ι)

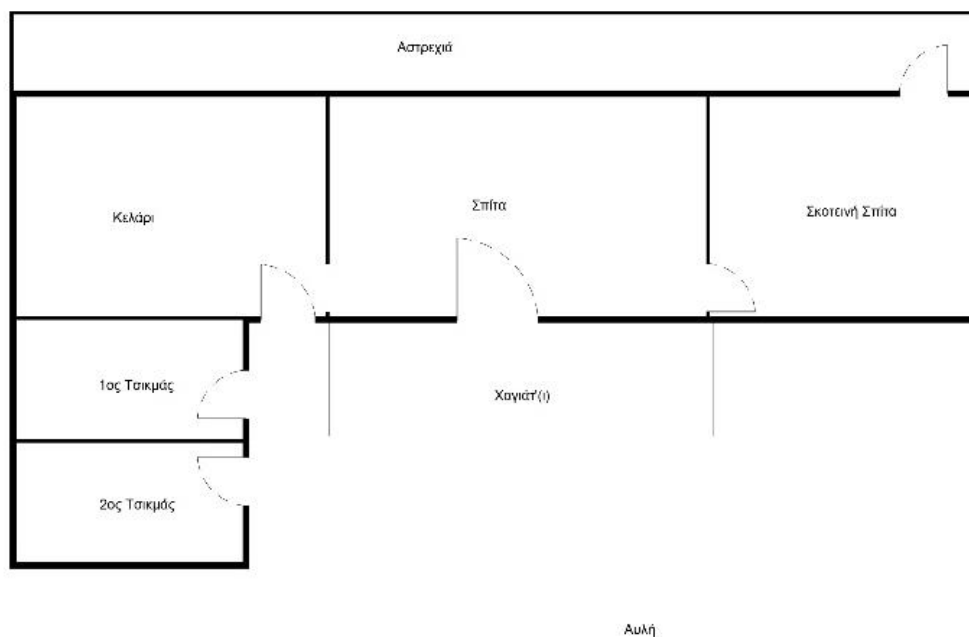
Μπροστά από τη σπίτα και τη σκοτεινή σπίτα υπήρχε το χαγιάτ'(ι), δηλαδή η σημερινή βεράντα. Αυτό ήταν η καλοκαιρινή διαμονή της οικογένειας. Εκεί υπήρχε πάντα κατά κανόνα ο φούρνος για το ψήσιμο του ψωμιού, κάτω δε από το στόμα του φούρνου ήταν το τζάκι με τη φουφού (κτισμένη) για το μαγείρεμα.

➤ Αυλή

Σε κάθε σπίτι ήταν απαραίτητη η αυλή, η οποία ήταν περιφραγμένη με αγκάθια και στην πόρτα είχε φράχτη κινητό από πλεγμένα ξύλα ή αγκάθια. Εκεί υπήρχε το πηγάδι, το αποχωρητήριο και άλλοι βοηθητικοί χώροι.

➤ Αστριχιά

Δεν ήταν χώρος του σπιτιού, ήταν στενό δρομάκι στο οποίο συνήθως κατέληγε η πόρτα διαφυγής από την σκοτεινή σπίτα, Αστριχίες βλέπουμε ακόμη και σήμερα στον οικισμό ανάμεσα στα σπίτια.²⁰

Εικόνα 41. Κάτοψη τυπικής παλιάς Σουφλιώτικης κατοικίας, δεν αποτελεί αρχιτεκτονικό σχέδιο.

²⁰ Σουφλιώτικη αρχιτεκτονική & εκπαιδευτική κληρονομιά, 1^ο Δημοτικό Σχολείο Σουφλίου Τάξη Ε1. Υπεύθυνος Εκπαιδευτικός: Αλεξούδης Ιωάννης

3.3γ Χαρακτηριστικά στοιχεία του οικισμού

Γενικά τα κτίρια έχουν μεγάλο - συμπαγή όγκο, που προέκυψε από την ανάγκη κάλυψης απαιτήσεων της κατοίκησης σε συνδυασμό με την σηροτροφία ή την επαγγελματική στέγη, σε σχετικά μικρά οικόπεδα. Σχετικά με την δομή, ο φέρων σκελετός είναι ξύλινος πάνω σε πέτρινα θεμέλια ή στο ισόγειο λιθοδομή, συνήθως λαξευμένη και στον όροφο πλινθοδομή με ξυλοδεσιές και λαξευμένα γωνιακά αγκωνάρια. Πολλές φορές η λιθοδομή συνεχίζεται και στον όροφο, όμως είναι γενικευμένη η χρήση της πλινθοδομής και συνήθως χωρίς επίχρισμα. Η κάλυψη γίνεται πάντα με στέγη κλίσης περίπου 30%, δίριχτη (σκαφοειδής) που σχηματίζει αρκετές φορές σοφίτα ή απλή δίριχτη ή τετράριχτη με βυζαντινά κεραμίδια. Τα ανοίγματα είναι συμμετρικά, πολλές φορές με θολωτά υπέρθυρα, τα κουφώματα ξύλινα, όπως και οι μικροί εξώστες όπου υπάρχουν (συνήθως πάνω από την κεντρική είσοδο). Αρκετά συχνά στο ισόγειο τα παράθυρα έχουν σιδεριές και επίσης τα κιγκλιδώματα είναι σιδερένια.

Σώζονται και μερικά κτίρια κατασκευασμένα εξολοκλήρου από ξύλο. Συναντιούνται στην Θράκη και έχουν άμεση συσχέτιση με την σημερινή Τουρκία, η χρήση των ελαφρών υλικών στην κατασκευή της ανωδομής προσφέρει την δυνατότητα ευέλικτης διάταξης των χώρων με τοποθέτηση εσωτερικών χωρισμάτων ανεξάρτητα από τη θέση των τοίχων στην κατώτερη στάθμη, καθώς τα χωρίσματα επιβαρύνουν το δάπεδο με πολύ μικρότερα φορτία. Τα ελαφρά υλικά επιτρέπουν την κατασκευή μεγάλου μήκους υπέρθυρων, οπότε επιτρέπεται η παράταξη περισσότερων, συχνά εν σειρά ανοιγμάτων. Ένα ακόμα χαρακτηριστικό τους είναι η αποδέσμευση από το περίγραμμα του κτιρίου με πρόβλεψη για προεξοχές(σαχνισιά).²¹

Ένα τέτοιο ξύλινο κτίριο στον οικισμό που σώζεται μέχρι και σήμερα είναι το καφενείο του Παπάζογλου απέναντι από τον ναό του Αγίου Αθανασίου στην Καρκατσιλιά. Αποτελείται από δύο ορόφους το ισόγειο το οποίο λειτουργούσε ως καφενείο και τον όροφο με το χαρακτηριστικό σαχνισί στο οποίο στεγαζόταν η κατοικία.

Εικόνα 42. Καφενείο-κατοικία στην Καρκατσιλιά.

²¹ Amos Rapaport «ανώνυμη αρχιτεκτονική και πολιτιστικοί παράγοντες», εκδ. Μέλισσα, κείμενο Δ. Φιλιππίδης σελ.282

Διακοσμητικά στοιχεία

Συνήθως εμφανείς παραστάδες και υπέρθυρα στα ανοίγματα και διακοσμητικές προεξοχές στην πλινθοδομή. Σε μικρό αριθμό κτιρίων υπάρχουν λειτουργικές προεξοχές (σαχνισιά).

Εικόνα 43. Ξύλινη προεξοχή με διακοσμητική δαντέλα (σαχνισί).

Εικόνα 44. Απλή προεξοχή σαχνισί με επίχρισμα.

Εικόνα 45. Ξύλινο αέτωμα με ελαφρά τοξωτή βάση.

Εικόνα 46. Διαμόρφωση γωνιών με λαξευτούς λίθους και λίθινα χαμηλωμένα τόξα.

Εικόνα 47. Τοξωτά υπέρθυρα στο ισόγειο, λίθινα περίθυρα στον όροφο.

Εικόνα 48. Θύρωμα με τοξωτό υπέρθυρο ,στηρίζεται σε δύο τοσκανικού τύπου κίονες.

Εικόνα 49. Περίθυρα με πλινθόκτιστες οδοντώσεις.

Εικόνα 50. Εντοιχισμένη πλάκα με οικόσημο.

Εικόνα 51. Μπαρόκ εξώστες.

3.4 Ιστορικά και κατασκευαστικά στοιχεία των ναών του οικισμού

Οι δύο συνοικίες που υπήρχαν (Καρκατσιλιά και Καμπιά) αναπτύχθηκαν γύρω από τους δύο ναούς που χτίστηκαν, πρώτα του Αγίου Αθανασίου στην πάνω γειτονιά των Καρκατσέλιδων και αργότερα του Αγίου Γεωργίου στην κάτω γειτονιά των Καμπιωτών. Η εμπορική κίνηση και η οικονομική ανάπτυξη συνετέλεσαν στην μεταβολή της κοινωνικής διαστρωμάτωσης της πόλης με την εμφάνιση της αστικής τάξης και την οργάνωση των διαφόρων επαγγελματιών σε συντεχνίες. Χαρακτηριστικό είναι ότι, ενώ στο Διδυμότειχο οι περισσότερες εικόνες των εκκλησιών είναι αφιερώματα συντεχνιών, στο Σουφλί οι συντεχνίες ανέπτυξαν αργότερα δραστηριότητα στους τομείς της κοινοτικής οργάνωσης, της εκπαίδευσης και των εθνικών αγώνων.²²

Χάρτης 7. Θέση ναών στον οικισμό και οι γειτονιές που αναπτύχθηκαν γύρω από αυτούς.

²² Λουίζα Συνδίκι - Λαούρδα, Ευθυμία Γεωργιάδου - Κούντουρα, «Ναοί του 19ου αιώνα στο Διδυμότειχο και στο Σουφλί», Θεσσαλονίκη, 2004, University Studio Press

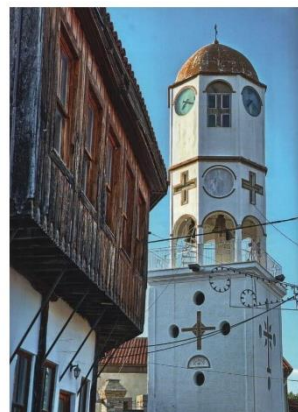
ΑΓΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Η ιστορία του ναού

Ο ναός του Αγίου Αθανασίου, ο παλαιότερος στο Σουφλί, υψώνεται στην πλατεία Νίκης και κτίστηκε στη θέση μικρού παρεκκλησίου, το οποίο βρισκόταν κοντά σε δασωμένη ρεματιά με πηγάδι, όπως μαρτυρείται από την τότε ονομασία του δρόμου «δασωμένο πηγάδι». Όταν, περί το 1840, αποφασίστηκε η ανέγερση μεγαλύτερου ναού, η ρεματιά ισοπεδώθηκε με προσωπική εργασία των κατοίκων, ενώ παράλληλα διαμορφώθηκε ο χώρος της μικρής πλατείας. Ο ναός έχει υποστεί πολλές επισκευές, όπως φαίνεται από το Μητρώο που κρατούσαν οι ιερείς του ναού και το οποίο τώρα φυλάσσεται στο Δημαρχείο της πόλης. Σύμφωνα με τις αναγραφές, το 1889 στρώθηκε το δάπεδο με μαρμάρινες πλάκες. Το 1902 έγινε επισκευή και χρωματισμός του εσωτερικού. Το 1904 τεχνίτης από την Ανατολική Θράκη έβαψε τον νάρθηκα και το κωδωνοστάσιο. Όλες αυτές οι εργασίες αποπληρώθηκαν από εράνους. Επίσης το τέμπλο κατασκευάστηκε από τον Στρατή Κελεδούρη, φημισμένο τεχνίτη από την Ανατολική Θράκη.²³

Εικόνα 52. Άποψη από την πλατεία Νίκης, ανατολικά του ναού.

Εικόνα 53. Το καμπαναριό από νότια.

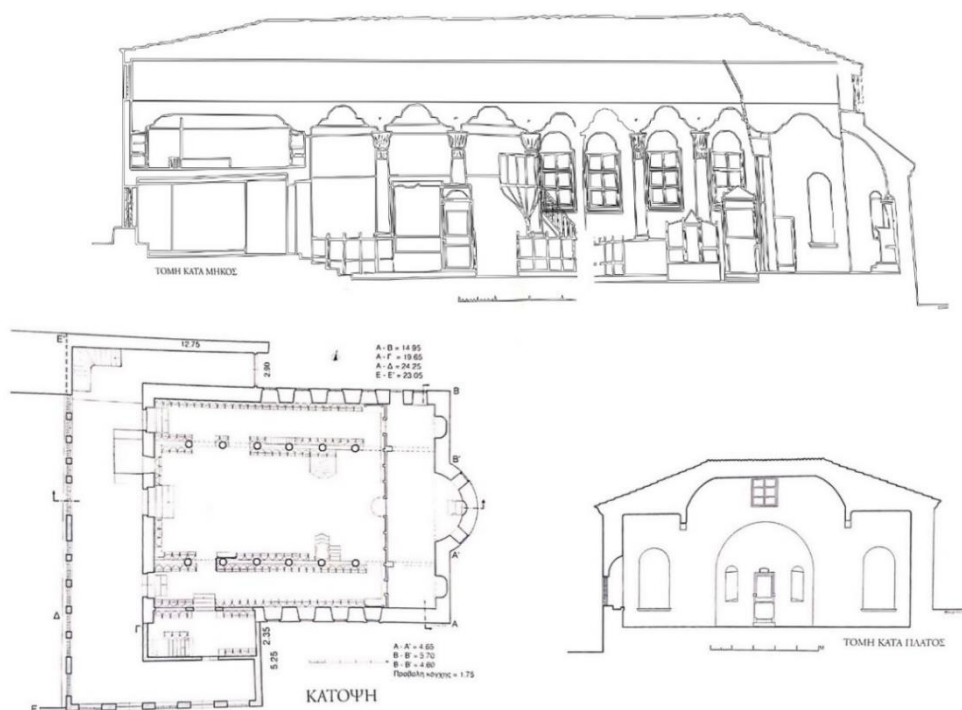
Εικόνα 54. Το ξύλινο τέμπλο του ναού.

²³ Λουίζα Συνδίκι - Λαούρδα, Ευθυμία Γεωργιάδου - Κούντουρα, «Ναοί του 19ου αιώνα στο Διδυμότειχο και στο Σουφλί», Θεσσαλονίκη, 2004, University Studio Press, σελ. 117-119

Το κτίριο

Ο ναός, σύμφωνα με την πλάκα στο εξωτερικό του Ιερού, χρονολογείται το 1843. Είναι τρικόλιτη ξυλόστεγη βασιλική με νάρθηκα σε σχήμα Π που περιβάλλει τη δυτική πλευρά και τμήματα της βόρειας και νότιας πλευράς.

Καλύπτεται με δίρριχτη στέγη, η οποία προεκτείνεται δυτικά για να καλύψει τα πτερύγια του νάρθηκα και φέρει απότμηση στην ανατολική πλευρά. Ο ναός είναι κτισμένος εξ ολοκλήρου με λίθους που συνδέονται μεταξύ τους με έξεργη αρμολόγηση, όπως διακρίνεται σε παλιότερες φωτογραφίες, καθώς με τις πρόσφατες εργασίες η τοιχοποιία έχει καλυφθεί από παχύ στρώμα επιχρίσματος. Όλα τα ανοίγματα φράζονται με σιδεριές. Οι εξωτερικές διαστάσεις του ναού είναι: μήκος 24,25μ., προβολή της κόγχης 1,75μ., πλάτος κυρίως ναού 15μ., πλάτος νάρθηκα 21,20μ. βόρειο σκέλος του Π του νάρθηκα 12,75μ. νότιο σκέλος του Π του νάρθηκα 12μ. Με τη σημερινή διαμόρφωση, ο ναός έχει δύο εισόδους: μία στον ανατολικό τοίχο του πτερυγίου και μία δεύτερη στον βόρειο τοίχο του πτερυγίου του νάρθηκα. Εξαιτίας της κλίσης του εδάφους, το δάπεδο του κυρίως ναού είναι κατά πέντε βαθμίδες χαμηλότερο του νάρθηκα και ενώνονται με σκαλιά. Ο ναός χωρίζεται σε τρία κλίτη με δύο σειρές από επτά ζεύγη κίωνων, εκ των οποίων το ανατολικό βρίσκεται μέσα στο Ιερό. Οι κίονες, (ως συνήθως, είναι ξύλινοι, επενδεδυμένοι με κυκλική σε κάτοψη κατασκευή από μπαγδατί. Φέρουν γύψινα κιονόκρανα με διακόσμηση φύλλων και πουλιών και απομίμηση πτυχωμένου υφάσματος στο πάνω άκρο του κίονα. Παρά τον ποικίλο διάκοσμό τους, τα κιονόκρανα είναι αντικριστά όμοια.²⁴

Εικόνα 55. Σχέδια του ναού.

²⁴ Λουίζα Συνδίκι - Λαούρδα, Ευθυμία Γεωργιάδου - Κούντουρα, «Ναοί του 19ου αιώνα στο Διδυμότειχο και στο Σουφλί», Θεσσαλονίκη, 2004, University Studio Press, σελ. 120-123

ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Η ιστορία του ναού

Ο ναός του Αγίου Γεωργίου βρίσκεται στον «κάτω μαχαλά» του Σουφλίου, στη συνοικία «Αποστόλ», όπως λεγόταν παλιά. Σύμφωνα με την παράδοση, ο ναός κτίστηκε στη θέση μικρού ναού τιμώμενου στο όνομα του Αγίου Χριστοφόρου, όταν, μετά το 1850, ο πληθυσμός της συνοικίας πλήθυνε και δεν επαρκούσε για την εκτέλεση των θρησκευτικών καθηκόντων των ενοριτών. Από προφορικές μαρτυρίες συνάγεται ότι το απαραίτητο για την αγορά οικοπέδου χρηματικό ποσό, για τα υλικά και τους τεχνίτες, συγκεντρώθηκε με έρανο από όλους τους Σουφλιώτες, κι ακόμη ότι οι ίδιοι οι κάτοικοι, συνέβαλαν στο κτίσιμο με προσωπική εργασία, βοηθώντας τους κτίστες που είχαν κληθεί από την Καλλιόπολη της ανατολικής Θράκης. Όσο για το μέγεθος του ναού, οι Σουφλιώτες αρέσκονται να διηγούνται ότι ο Τούρκος υπαξιωματικός που ήταν παρών στη χάραξη των θεμελίων δωροδοκήθηκε για να μην περιορίσει τις διαστάσεις που επιθυμούσαν να δώσουν οι Σουφλιώτες στην νέα εκκλησία. Έτσι υψώθηκε το 1854 μεγαλοπρεπής ο Άγιος Γεώργιος, όπως αναφέρεται σε ανάγλυφη επιγραφή στην κεντρική πύλη.²⁵

Εικόνα 56. Άποψη του ναού από τον προαύλιο χώρο ανατολικά.

Εικόνα 57. Το καμπαναριό του ναού.

Αξίζει να αναφερθεί πως το τέμπλο του ναού κατασκευασμένο το 1861 από τον Σταμάτη Ταλιαδούρο αποτελεί μνημείο ξυλογλυπτικής στην Ελλάδα.

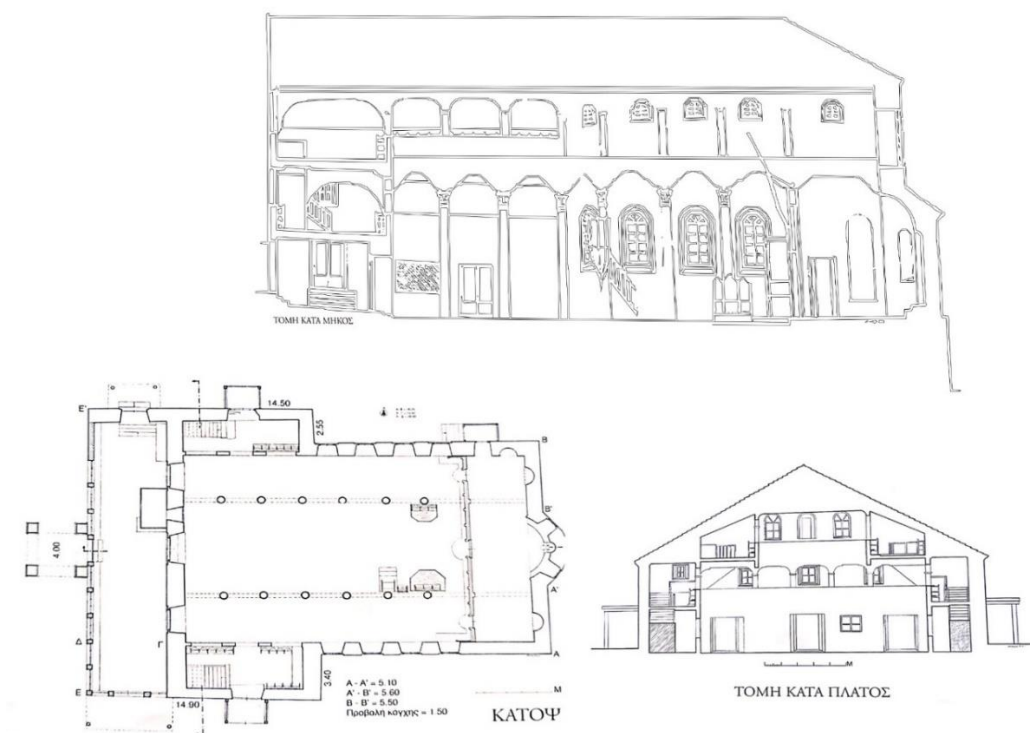

Εικόνα 58. Το χαρακτηριστικό ξυλόγλυπτο τέμπλο του ναού.

²⁵ Λουίζα Συνδίκι - Λαούρδα, Ευθυμία Γεωργιάδου - Κούντουρα, «Ναοί του 19ου αιώνα στο Διδυμότειχο και στο Σουφλί», Θεσσαλονίκη, 2004, University Studio Press, σελ. 145-146

Το κτίριο

Το κεντρικό τμήμα του ναού χωρίζεται σε τρία κλίτη με 6 ζεύγη κιόνων, οι οποίοι φέρουν ομοιόμορφα γύψινα κιονόκρανα με σχηματοποιημένα φύλλα άκανθας επιχρυσωμένα. Τα τόξα των κιονοστοιχιών συνεχίζονται ανατολικά και ακουμπούν οι τοιχία πίσω από το τέμπλο, ενώ δυτικά ακουμπούν στο στηθαίο του πρώτου ορόφου, του γυναικωνίτη. Τα τόξα, τα οποία είναι κοιλόκυρτα, κατασκευασμένα από μπαγδατί, φέρουν πλούσια γύψινη επιχρυσωμένη διακόσμηση. Γύψινα χρυσωμένα κοσμήματα στολίζουν επίσης τα μέτωπα και τις καμάρες των μεγάλων και μικρών παραθύρων, ενώ ένα ιδιαίτερα πολύπλοκο κόσμημα περιβάλλει τον ζωγραφισμένο δικέφαλο αετό στο υπέρθυρο της κεντρικής εισόδου. Οι οροφές των κλιτών είναι ξύλινες, επίπεδες των δύο πλαγίων με λεπτό ξυλόγλυπτο διάκοσμο κατά μήκος και ελαφρά καμπυλούμενη του κεντρικού, κοσμημένη από σχετικά πρόσφατη εικόνα του Παντοκράτορα και άλλα γεωμετρικά κοσμήματα. Ο ναός, όπως αναφέρθηκε, έχει δύο επάλληλους γυναικωνίτες που υψώνονται πάνω από τον νάρθηκα. Έχουν και αυτοί σχήμα Π, ο πρώτος εκτείνεται με μέτωπο την ευθεία των τοίχων των κλιτών, ενώ ο δεύτερος περιβάλλει το δυτικό τμήμα του κεντρικού κλίτους και τα τοξωτά του ανοίγματα βρίσκονται στην ευθεία του φωταγωγού του υπερυψωμένου κλίτους. Έντεκα πεσσίσκοι κρατούν τα τόξα του πρώτου γυναικωνίτη και έξι του δευτέρου. Δύο ευρύχωρες σκάλες οδηγούν στον πρώτο γυναικωνίτη από το βόρειο και νότιο σκέλος του Π του νάρθηκα και από εκεί δύο επίσης σκάλες. Το καμπαναριό του ναού κατασκευασμένο το 1910, έχει ύψος 25 μέτρα και είναι οκταγωνικό από πωρόλιθο.²⁶

Εικόνα 59. Σχέδια του ναού

²⁶ Λουίζα Συνδίκι - Λαούρδα, Ευθυμία Γεωργιάδου - Κούντουρα, «Ναοί του 19ου αιώνα στο Διδυμότειχο και στο Σουφλί», Θεσσαλονίκη, 2004, University Studio Press, σελ. 148-151

3.5 Σημερινή κατάσταση του οικισμού

Σήμερα ο οικισμός αποτελεί μια ενότητα, αφού οι παλιές ενότητες με το πέρασμα του χρόνου έχουν σχεδόν χαθεί , υπάρχουν όμως ακόμα ίχνη τους (παλιά πολεοδομικά συγκροτήματα, παλιές ονομασίες οδών και πλατειών).

Η πολεοδομική μορφή του οικισμού είναι μονοκεντρική. Υπάρχει δηλαδή ένα βασικό κέντρο, που είναι και το εμπορικό , επαγγελματικό , διοικητικό, πολιτιστικό. Παράλληλα δημιουργούνται δευτερεύοντα κέντρα – μικρές πλατείες , γύρω από τα σχολεία, τις εκκλησίες, στο κέντρο των γειτονιών κλπ. Απ' αυτά ξεκινάει ένα σύστημα δρόμων προς τις άλλες γειτονιές , προς τους τόπους απασχόλησης και στους γειτονικούς οικισμούς. Παρατηρείται πως ανατολικά της σιδηροδρομικής γραμμής υπάρχει μία αραιώση και λιγοστά οικοδομικά τετράγωνα συνδυασμένα με καλλιεργήσιμες εκτάσεις και κενούς αστικούς χώρους.

Οι κάτοικοι χωρίζουν τον οικισμό σε περισσότερες οικιστικές ενότητες, σε μια προσπάθεια διατήρησης της παράδοσης και διαχωρισμού σε περιοχές/γειτονιές. Παραμένει η Καρκατσιλιά (η παλαιότερη γειτονιά), το μεσοχώρι , το κέντρο(Καμπιά- σήμερα αγορά), καθώς και νεότερες οικιστικές ενότητες οι οποίες είναι το Καβάκι, η Μαντρούδα, η Παλιόστρατα, το Καντάρι και η περιοχή Τζίβρε που πήρε το όνομα της από το εργοστάσιο που βρίσκεται εκεί. Οι γειτονιές αυτές διατηρούν συνήθως μία μικρή πλατεία ως σύμβολο αναγνώρισης της πολεοδομικής ενότητας. Τα μέτωπα δρόμων - πλατειών κλπ έχουν αλλοιωθεί μετά από κατεδαφίσεις, ανεπιτυχείς αποκαταστάσεις ή ανεγέρσεις νέων κατοικιών, και θα ήταν αδύνατο να αποκατασταθούν.

Παραμένουν σε καλή κατάσταση πολλά παραδοσιακά κτίρια , κυρίως κατοικίες διάσπαρτα σε όλη την έκταση του οικισμού. Οι δρόμοι παραμένουν στενοί, όπως επίσης παραμένουν και τα αδιέξοδα δρομάκια που καταλήγουν συνήθως σε αυλές.

Δυστυχώς τα πλακόστρωτα έχουν αντικατασταθεί με ασφαλτο, με εξαίρεση λίγες γειτονιές στις οποίες παραμένει το παραδοσιακό πλακόστρωτο.

Εικόνα 60. Ο δρόμος που οδηγεί από την κεντρική πλατεία του οικισμού μέχρι την Καρκατσιλιά (1913), με πλακόστρωτο.

Εικόνα 61. Ο ίδιος δρόμος σήμερα (2021) με ασφαλτο.

ΑΣΤΙΚΑ ΚΕΝΑ

Εικόνα 62. Κατοικία με κλειστούς εξώστες.

Εικόνα 63. Ο χώρος μετά την κατεδάφιση του κτιρίου είναι κενός, καθαρίζεται και χρησιμοποιείται ως χώρος στάθμευσης των περίοικων.

Παρατηρείται συχνά στον οικισμό η λύση της κατεδάφισης των κτιρίων αντί της αποκατάστασης, αφήνοντας πίσω άδεια οικόπεδα.

ΑΝΕΠΙΤΥΧΕΙΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

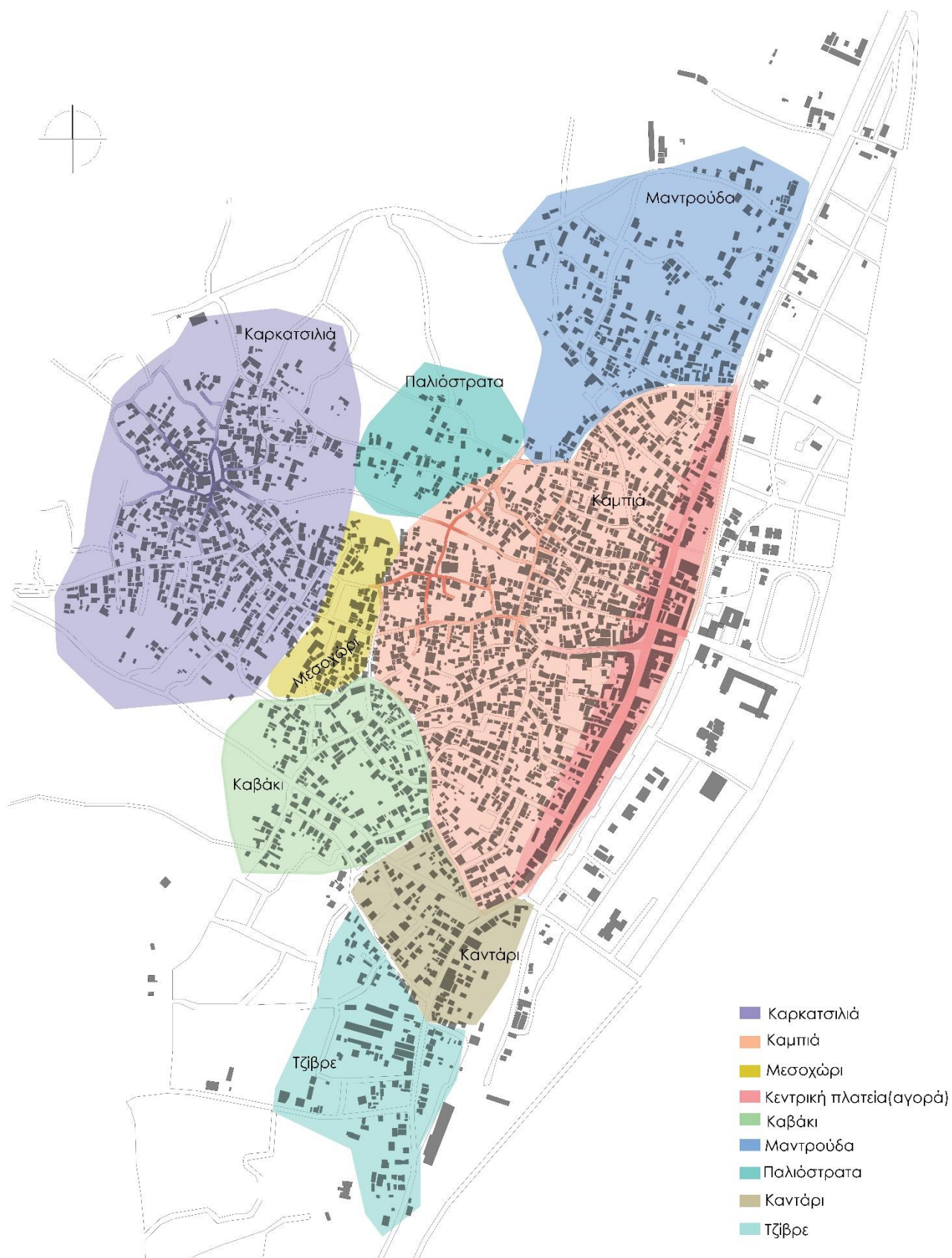

Εικόνα 64. Κουκουλόσπιτο του οικισμού την δεκαετία του '80.

Εικόνα 65. Σημερινή κατάσταση του κτιρίου μετά από αποκατάσταση τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά.

Σε ότι αφορά την αποκατάσταση των κτιρίων, βλέπουμε ένα παράδειγμα ανεπιτυχούς αποκατάστασης και μορφολογικής αλλοίωσης της παραδοσιακής μορφής. Αυτό φυσικά δεν συμβαίνει σε όλα τα παραδοσιακά κτίρια.

Χάρτης 8. Χάρτης παρουσίασης πολεοδομικών ενοτήτων σήμερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1 Παρουσίαση επιλεγμένων κτιρίων

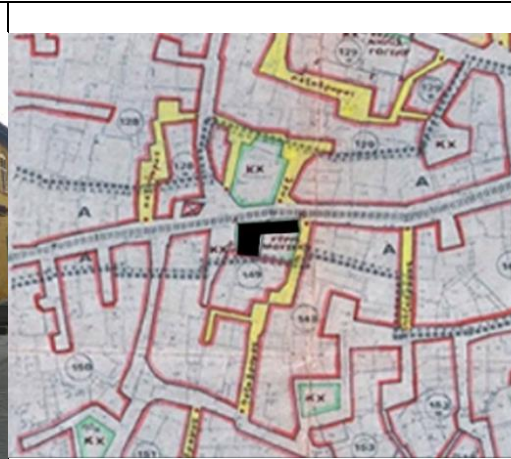
Τα κτίρια που παρουσιάζονται παρακάτω έχουν επιλεγθεί από την πολεοδομική μελέτη του 1982-1984 για τον χαρακτηρισμό σημαντικών μνημείων του οικισμού. Χρησιμοποιήθηκε ο χάρτης του πολεοδομικού ιστού που είχε χρησιμοποιήσει η ομάδα μελέτης, καθώς και οι πληροφορίες σχετικά με την ιδιοκτησία, την χρονολογία των κτιρίων, την αρχική τους χρήση και την περιγραφή της κατασκευής και των υλικών κάθε κτιρίου.

Σε ορισμένα κτίρια χρησιμοποιήθηκε φωτογραφικό υλικό της μελέτης ως αναφορά στην παρελθοντική τους εικόνα σε σύγκριση με προσωπικές μου φωτογραφίες των κτιρίων σήμερα, καθώς δεν βρέθηκε φωτογραφικό υλικό αυτών των κτιρίων από προηγούμενα χρόνια. Έγινε εντοπισμός των κτιρίων στον οικισμό και καταγραφή της κατάστασης τους σήμερα, όπως επίσης και της χρήσης τους όπου αυτή υπήρχε. Οι καρτέλες συμπληρώθηκαν με συμπεράσματα σχετικά με μορφολογικές αλλοιώσεις και παρατηρήσεις για την υφιστάμενη τους κατάσταση για το καθένα ξεχωριστά.

Χάρτης 9. Χάρτης παρουσίασης θέσεων των διατηρητέων κτιρίων που παρουσιάζονται παρακάτω.

Οδός: Ελ. Βενιζέλου Αριθμός: 72							Επωνυμία ακινήτου: Αρχοντικό Κουρτίδη - Μουσείο Ιδιοκτήτης/τες: ΕΤΒΑ							
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1885							Χρήση Αρχική: Κατάστημα - κατοικία Σήμερα: Μουσείο							
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά			Στέγη		Υγρασία	
2			A καλή					A	B	Γ			Ανύπαρκτη	
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά			A	B	Γ	Ίχνη
			Γ κακή					A	B	Γ			Εμφανής	
Φωτογραφίες κτιρίου ^{27 28}							Θέση κτιρίου στον χάρτη ²⁹							

Περιγραφή:

Συγκρότημα κτισμάτων με εσωτερική αυλή
Τοιχοποιία: Σο ισόγειο λιθοδομή με ξυλοδεσιές εμφανής ή επιχρισμένη (πιθανόν σε μεταγενέστερο χρόνο)
Κάλυψη: Τετράριχτες στέγες με βυζαντινά κεραμίδια
Κουφώματα: Ξύλινα

Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:

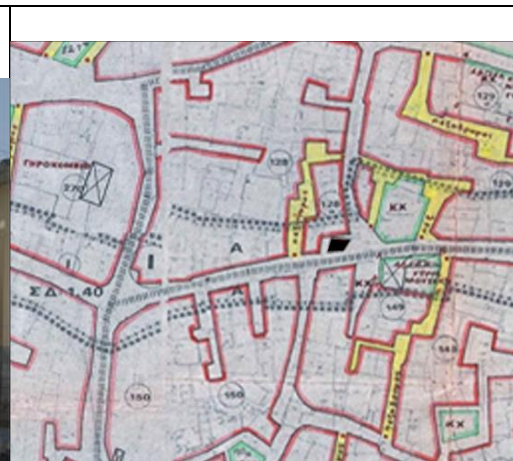
Το Αρχοντικό Κουρτίδη είναι από τα καλύτερα διατηρημένα κτίρια του οικισμού, δεν παρατηρούνται αλλαγές στο μορφολογικό χαρακτήρα του κτιρίου, παρά μόνο το χρώμα στους εξωτερικούς τοίχους το οποίο δεν επηρεάζει ιδιαίτερα. Έχουν προσθεθεί ράμπα και σκάλα στο πλάι του κτιρίου για την πρόσβαση όλων των ομάδων ατόμων που επισκέπτονται το μουσείο αλλά είναι μία προσθήκη υποχρεωτική για την χρήση του ως μουσείο. Όντας ιδιωτικό μουσείο της Τράπεζας Πειραιώς η αποκατάσταση αλλά και η συντήρηση του έγιναν με επαγγελματισμό και η συνεισφορά του μουσείου στο Σουφλί είναι μεγάλη.

²⁷ Πηγής εικόνας: Πατέλης Μ. Ε. «Σουφλίου Εγκώμιον» σελ. 347

²⁸ Πηγής εικόνας: προσωπικό αρχείο

²⁹ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Ελ. Βενιζέλου Αριθμός: 72							Επωνυμία ακινήτου: Μουσείο Ιδιοκτήτης/τες: ΕΤΒΑ									
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1885							Χρήση Αρχική: Φούρνος Σήμερα: Γραφείο Μουσείου									
Αριθμός ορόφων		Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση		Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά			Στέγη		Υγρασία	
1			Α καλή					A		B	Γ			Ανύπαρκτη		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	Β μέτρια		A	B	Γ	Εξωτερικά			A	B	Γ	Ίχνη		
			Γ κακή					A		B	Γ			Εμφανής		
Φωτογραφίες κτιρίου ^{30 31}							Θέση κτιρίου στον χάρτη ³²									

Περιγραφή:

Αποκαταστάθηκε μαζί με το Λαογραφικό Μουσείο του οποίου αποτελεί κτίριο συνοδείας
 Τοιχοποιία: Επιχρισμένη λιθοδομή (θεμέλια και υπερύψωση από πέτρα)
 Κάλυψη: Στέγη δίριχτη με βυζαντινά κεραμίδια
 Κουφώματα: Ξύλινα βαμμένα

Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:

Παρατηρούνται διορθώσεις στον ανατολικό τοίχο ο οποίος είχε φθορές στο επίχρισμα λόγω υγρασίας, το χρώμα στο εξωτερικό του κτιρίου έχει αλλάξει αλλά δεν επηρεάζει τον μορφολογικό του χαρακτήρα. Τα εξωτερικά σκαλάκια για την είσοδο του κτιρίου έχουν αλλάξει πιθανόν για λόγους ασφαλείας, καθώς στην προηγούμενη μορφή τους είχαν άμεση πρόσβαση στον δρόμο, επίσης προστέθηκε κάγκελο ασφαλείας.

³⁰ Πηγή εικόνας: Πατέλης Μ. Ε. «Οδοιπορικό στο χθές», σελ. 111

³¹ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

³² Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Ελ. Βενιζέλου Αριθμός: 75						Επωνυμία ακινήτου: Αρχοντικό Μπρίκα Ιδιοκτήτης/τες: Δήμος Σουφλίου								
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1885						Χρήση Αρχική: Κουκουλόσπιτο Σήμερα: Μουσείο								
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά			Στέγη	Υγρασία		
3			A καλή					A	B	Γ		Ανύπαρκτη		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά			A	B	Γ	Ίχνη
			Γ κακή					A	B	Γ			Εμφανής	
Φωτογραφίες κτιρίου ^{33 34}						Θέση κτιρίου στον χάρτη ³⁵								
														
<p>Περιγραφή:</p> <p>Έχει σχήμα κάτοψης Π. Στην Ν. πλευρά - ισόγεια προσθήκη αποθήκης (1912) Τοιχοποιία: Εμφανής πλινθοδομή με έντονα διακοσμητικά στοιχεία, θεμέλια και υπερύψωση από λιθοδομή Κάλυψη: Στέγη τετράριχτη με βυζαντινά κεραμίδια Κουφώματα: Ξύλινα , στο ισόγειο σιδεριές Εξώστες: Ξύλινοι με σιδερένια κάγκελα</p>														
<p>Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:</p> <p>Το καλύτερο δείγμα κουκουλόσπιτου που σώζεται στον οικισμό. Στην πρόσφατη ανακαίνιση που έγινε διορθώθηκαν ζημιές λόγω του χρόνου όπως τα σπασμένα κουφώματα, οι ξύλινοι εξώστες που είχαν σαπίσει και τα παραθυρόφυλλα. Οι νέες κατασκευές έγιναν όσο το δυνατόν πιο κοντά στις αρχικές δίνοντας στο κτίριο πίσω την αίγλη που είχε στο παρελθόν. Δεν παρατηρούνται μορφολογικές αλλοιώσεις στο κέλυφος. Μετά την δωρεά από τον κ. Μπρίκα στο Δήμο, η αποκατάσταση και η επανένταξη του ενεργά με την δημιουργία μουσείου είναι μία κίνηση καθοριστικής σημασίας για το Σουφλί και την παράδοση του.</p>														

³³ Πηγή εικόνας: Πατέλης Μ. Ε. «Οδοιπορικό στο χθές», σελ. 106

³⁴ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

³⁵ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Ελ. Βενιζέλου Αριθμός: 110						Επωνυμία ακινήτου: Ιδιοκτήτης/τες: Κληρονομιά οικ. Μούτλια								
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1890						Χρήση Αρχική: Κατοικία Σήμερα: Χωρίς χρήση								
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά			Στέγη	Υγρασία		
2			A καλή					A	B	Γ		Ανύπαρκτη		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά			A	B	Γ	Ίχνη
			Γ κακή					A	B	Γ			Εμφανής	
Φωτογραφίες κτιρίου ^{36 37}						Θέση κτιρίου στον χάρτη ³⁸								
														
<p>Περιγραφή:</p> <p>Τοιχοποιία: Πλινθοδομή χωρίς επίχρισμα Κάλυψη: Στέγη δίριχτη (σκαφοειδής) με βυζαντινά κεραμίδια Κουφώματα: Ξύλινα</p>														
<p>Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:</p> <p>Το κτίριο παρουσιάζει εξωτερικές φθορές κυρίως στην στέγη και στα ξύλινα ανοίγματα, δεν παρατηρούνται μορφολογικές αλλοιώσεις παραμένει στην αρχική του κατάσταση.</p>														

³⁶ Πηγή εικόνας: Πολεοδομική μελέτη 1982-1984

³⁷ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

³⁸ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Ερμού Αριθμός: 2							Επωνυμία ακινήτου: Παλιό Γυμνάσιο Ιδιοκτήτης/τες: Δημόσιο									
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1880							Χρήση Αρχική: Τράπεζα Σήμερα: Ν.Ε.Λ.Ε									
Αριθμός ορόφων		Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση		Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά			Στέγη		Υγρασία	
2			Α καλή					A		B	Γ			Ανύπαρκτη		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	Β μέτρια		A	B	Γ	Εξωτερικά			A	B	Γ	Ίχνη		
			Γ κακή					A		B	Γ			Εμφανής		

Φωτογραφίες κτιρίου ^{39 40}	Θέση κτιρίου στον χάρτη ⁴¹
--------------------------------------	---------------------------------------

<p>Περιγραφή:</p> <p>Τοιχοποιία: Λιθοδομή με λαξευτή πέτρα (χωρίς επίχρυσμα)</p> <p>Κάλυψη: Τετράριχτη στέγη με βυζαντινά κεραμίδια</p> <p>Κουφώματα: Ξύλινα</p> <p>Διακοσμητικά στοιχεία: Στους εξώστες ανοίγματα στηθαίο στέγης</p>
<p>Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:</p> <p>Παρατηρούνται παρεμβάσεις στο κτίριο που αλλοιώνουν τον μορφολογικό του χαρακτήρα, με βασικότερο το ξύλινο αέτωμα που υπήρχε και καταστράφηκε μετά από πυρκαγιά. Επίσης παρατηρείται διαφοροποίηση στα κεντρικά ανοίγματα του ορόφου, το ένα ενιαίο άνοιγμα χωρίστηκε και πλέον είναι δύο ξεχωριστά. Εξωτερικά παρατηρούνται φθορές λόγω υγρασίας. Η χρήση του ως βιβλιοθήκη και η θέση στην οποία βρίσκεται (απέναντι από το Γυμνάσιο - Λύκειο) το καθιστά ένα από τα πιο επισκεψίμα δημόσια κτίρια του οικισμού μετά τα μουσεία.</p>

³⁹ Πηγή εικόνας: Πατέλης Μ. Ε. «Οδοιπορικό στο χθές», σελ. 54

⁴⁰ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

⁴¹ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Ερμού, Πάροδος 1						Επωνυμία ακινήτου: Παράρτημα Γυμνασίου Ιδιοκτήτης/τες: Δημόσιο								
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1900						Χρήση Αρχική: πιθανόν κατοικία Σήμερα: ΚΕΠ								
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά			Στέγη			Υγρασία
2			A καλή					A	B	Γ				Ανύπαρκτη
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά			A	B	Γ	Ίχνη
			Γ κακή					A	B	Γ				Εμφανής
Φωτογραφίες κτιρίου ^{42 43}						Θέση κτιρίου στον χάρτη ⁴⁴								
														
<p>Περιγραφή:</p> <p>Τοιχοποιία: Πλινθοδομή με λαξευτά αγκωνάρια Κάλυψη: Στέγη δίριχτη με βυζαντινά κεραμίδια Κουφώματα: Ξύλινα (δεν υπάρχουν πια), στο ισόγειο σιδεριές στα παράθυρα</p>														
<p>Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:</p> <p>Οι μόνες αλλοιώσεις που παρατηρούνται είναι η αλλαγή των κουφωμάτων και η προσθήκη σιδεριών στα παράθυρα του ισογείου καθώς και η προσθήκη επιγραφής πάνω από την κεντρική είσοδο. Η χρήση από το Δήμο ως ΚΕΠ βοηθά στην διατήρηση της κατάστασης του κτιρίου, καθώς αξιοποιείται και έτσι συντηρείται ταυτόχρονα.</p>														

⁴² Πηγή εικόνας: Πατέλης Μ. Ε. «Σουφλίου Εγκώμιον» σελ. 347

⁴³ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

⁴⁴ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Ανδριανουπόλεως Αριθμός: 94							Επωνυμία ακινήτου: 1 ^ο Δημοτικό σχολείο Ιδιοκτήτης/τες: Δημόσιο									
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1900							Χρήση Αρχική: Σχολείο Σήμερα: χωρίς χρήση									
Αριθμός ορόφων		Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση		Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά			Στέγη		Υγρασία	
2			Α καλή					A		B	Γ			Ανύπαρκτη		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	Β μέτρια		A	B	Γ	Εξωτερικά			A	B	Γ	Ίχνη		
			Γ κακή					A		B	Γ			Εμφανής		
Φωτογραφίες κτιρίου ^{45 46}							Θέση κτιρίου στον χάρτη ⁴⁷									

Περιγραφή:

Τοιχοποιία: Πλινθοδομή - επιχρισμένη με κάποια διακοσμητικά στοιχεία

Κάλυψη: Στέγη τετράριχτη με γαλλικά κεραμίδια

Κουφώματα: Ξύλινα

Ανοίγματα: Τοξωτά υπέρθυρα

Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:

Το κτίριο παραμένει αναλλοίωτο, με μικρές φθορές λόγω υγρασίας στο εξωτερικό του. Τα τελευταία χρόνια φιλοξενούσε την φιλαρμονική ομάδα του Δήμου αλλά κρίθηκε ακατάλληλο για αυτή την χρήση καθώς δεν είχε ελεγχθεί ώστε να φιλοξενεί βαριά αντικείμενα και μεγάλο αριθμό ατόμων. Καθότι είναι δημόσιο κτίριο θα μπορούσε με συντήρηση στο μέλλον να φιλοξενήσει άλλες δραστηριότητες του Δήμου.

⁴⁵ Πηγή εικόνας: <http://www.tosoufli.gr/40years/40years.html>

⁴⁶ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

⁴⁷ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός:Μόκαλη Αριθμός: 22						Επωνυμία ακινήτου: Το κουκούλι Ιδιοκτήτης/τες: Καλέσης Νικόλαος							
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1900						Χρήση Αρχική: Κουκουλαποθήκη Σήμερα: Ξενώνας							
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά		Στέγη		Υγρασία	
2+σοφίτα			A καλή					A	B	Γ			Ανύπαρκτη
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά		A	B	Γ	Ίχνη
			Γ κακή					A	B	Γ			Εμφανής
Φωτογραφίες κτιρίου ^{48 49}						Θέση κτιρίου στον χάρτη ⁵⁰							
													
Περιγραφή:													
Τοιχοποιία: Στο ισόγειο λιθοδομή, στον όροφο εμφανής πλινθοδομή με λαξευτά αγκωνάρια Κάλυψη: Στέγη δίριχτη με βυζαντινά κεραμίδια Κουφώματα: Ξύλινα													
Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:													
Το κτίριο διατηρείται σε εξαιρετική κατάσταση, λόγω της χρήσης του γίνονται διαδικασίες συντήρησης σε τακτά χρονικά διαστήματα. Δεν παρατηρήθηκε καμία αλλοίωση του μορφολογικού του χαρακτήρα. Στον αύλιο χώρο προσθέθηκε περιμετρικά φράχτης και έγινε διαμόρφωση του χώρου αλλά αυτό δεν επηρεάζει το κτίριο σε βαθμό παραμόρφωσης ή αλλοίωσης.													

⁴⁸ Πηγή εικόνας: Πατέλης Μ. Ε. «Σουφλίου Εγκώμιον» σελ. 346
⁴⁹ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο
⁵⁰ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

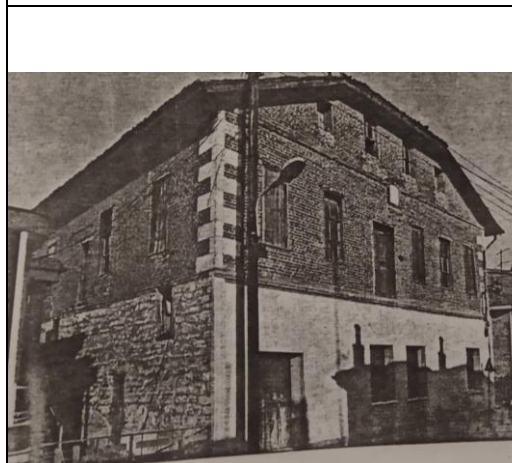
Οδός: Νεοφύτου Παπαναστασίου Αριθμός: 31						Επωνυμία ακινήτου: Notorius Ιδιοκτήτης/τες: Πίπτας Σταύρος							
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1890						Χρήση Αρχική: Κουκουλαποθήκη Σήμερα: κέντρο διασκέδασης							
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά		Στέγη		Υγρασία	
2+σοφίτα			A καλή					A	B	Γ			Ανύπαρκτη
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά		A	B	Γ	Ίχνη
			Γ κακή					A	B	Γ			Εμφανής
Φωτογραφίες κτιρίου ^{51 52}						Θέση κτιρίου στον χάρτη ⁵³							
													
Περιγραφή:													
<p>Τοιχοποιία: Στο ισόγειο λιθοδομή, στους ορόφους εμφανής πλινθοδομή με διακοσμητικά στοιχεία στα ανοίγματα. Πιθανόν λείπουν οι εξώστες ή μπορεί και να μην υπήρχαν εξαρχής</p> <p>Κάλυψη: Στέγη δίριχτη (σκαφοειδής) με βυζαντινά κεραμίδια</p> <p>Κουφώματα: Ξύλινα, στο ισόγειο έχουν αλλάξει - προσθέθηκαν στοιχεία για ηχομόνωση και αποκλεισμό του φωτός</p>													
Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:													
<p>Παρατηρούνται αλλοιώσεις στο ισόγειο τόσο εξωτερικά όσο και εσωτερικά καθώς λειτουργεί ως νυχτερινό κέντρο και έχει γίνει αναδιάταξη των χώρων με γυψοσανίδες. Εξωτερικά έχουν αλλάξει τα κουφώματα και έχουν καλυφθεί τα παράθυρα ώστε να μην μπαίνει μέσα φως, έχει γίνει αλλαγή της εξωτερικής πόρτας καθώς και προσθήκη τσιμεντένιου στεγάστρου στην είσοδο. Στους ορόφους οι οποίοι δεν χρησιμοποιούνται δεν παρατηρούνται μορφολογικές αλλοιώσεις.</p>													

⁵¹ Πηγή εικόνας: Πατέλης Μ.Ε. «Οδοιπορικό στο χθές» , σελ. 56

⁵² Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

⁵³ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Χαριλάου Τρικούπη Αριθμός: 10							Επωνυμία ακινήτου: Ιδιοκτήτης/τες: Καλπάκας Σταμάτης						
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1904							Χρήση Αρχική: Κουκουλόσπιτο Σήμερα: Κατοικία - αποθήκη						
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά		Στέγη		Υγρασία	
2+σοφίτα			A καλή					A	B	Γ			Ανύπαρκτη
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά		A	B	Γ	Ίχνη
			Γ κακή					A	B	Γ			Εμφανής
Φωτογραφίες κτιρίου ^{54 55}							Θέση κτιρίου στον χάρτη ⁵⁶						

Περιγραφή:

Τοιχοποιία: Στο ισόγειο λιθοδομή με επίχρυσμα στην πρόσοψη, στον όροφο πλινθοδομή

Κάλυψη: Στέγη δίριχτη (σκαφοειδής) με βυζαντινά κεραμίδια

Κουφώματα: Ξύλινα, στο ισόγειο έχουν αλλάξει με κουφώματα αλουμινίου

Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:

Παρατηρούνται κάποιες αλλαγές στο ισόγειο το οποίο χρησιμοποιείται ως κατοικία. Έχει γίνει αλλαγή των ξύλινων κουφωμάτων με κουφώματα αλουμινίου, καθώς και αλλαγή των ξύλινων παραθυρόφυλλων με παραθυρόφυλλα αλουμινίου. Επίσης προστέθηκε ξύλινο στέγαστρο στην ανατολική πλευρά του κτιρίου και διαμορφώθηκε υπεριψωμένο μπαλκόνι αλλοιώνοντας σε ένα βαθμό τον μορφολογικό χαρακτήρα του κτιρίου. Ο όροφος και η σοφίτα παραμένουν αναλλοίωτοι. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι αυτές οι αλλαγές γίνονται ανεκτές στα πλαίσια εκσυγχρονισμού του κτιρίου για την κάλυψη των αναγκών και καλύτερων συνθηκών διαβίωσης των ανθρώπων που το κατοικούν.

⁵⁴ Πηγή εικόνας: Πολεοδομική μελέτη 1982-1984

⁵⁵ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

⁵⁶ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Πατριάρχου Κυρίλλου Αριθμός: 5						Επωνυμία ακινήτου: Ιδιοκτήτης/τες: Μπογιατζή								
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1880						Χρήση Αρχική: Κουκουλόσπιτο Σήμερα: Ερείπιο								
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά			Στέγη	Υγρασία		
2			A καλή					A	B	Γ		Ανύπαρκτη		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά			A	B	Γ	Ίχνη
			Γ κακή					A	B	Γ			Εμφανής	
Φωτογραφίες κτιρίου ^{57 58}						Θέση κτιρίου στον χάρτη ⁵⁹								
														
<p>Περιγραφή:</p> <p>Ιδιαίτερος τύπος με κάτοψη σε σχήμα Γ και υπόστεγο στο ισόγειο Τοιχοποιία: Εμφανής πλινθοδομή με διακοσμητικές προεξοχές Κάλυψη: Στέγη δίριχτη (σκαφοειδής) με βυζαντινά κεραμίδια Κουφώματα: Ξύλινα</p>														
<p>Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:</p> <p>Δυστυχώς το κτίριο εγκαταλείφθηκε εδώ και χρόνια. Η κατάσταση του είναι κακή, παρατηρούνται έντονες ρωγμές στον φέρονται οργανισμό, αποκόλληση τοίχων και καθίζηση.</p>														

⁵⁷ Πηγή εικόνας: Κίζης Ι., «Ελληνική παραδοσιακή αρχιτεκτονική», σελ. 237

⁵⁸ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

⁵⁹ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Ανδριανουπόλεως Αριθμός: 34						Επωνυμία ακινήτου: Ιδιοκτήτης/τες: Γκάζος Ευάγγελος											
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1910						Χρήση Αρχική: Κουκουλόσπιτο Σήμερα: Κατοικία											
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά			Στέγη		Υγρασία				
2+σοφίτα			A καλή					A	B	Γ			Ανύπαρκτη				
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά			A	B	Γ	Ίχνη			
			Γ κακή					A	B	Γ			Εμφανής				
Φωτογραφίες κτιρίου ^{60 61}						Θέση κτιρίου στον χάρτη ⁶²											
																	
<p>Περιγραφή:</p> <p>Τοιχοποιία:Πλινθοδομή επιχρισμένη (μεταγενέστερα) , στον όροφο λαξευτά αγκωνάρια (έχουν επιχριστεί) Κάλυψη: Στέγη δίριχτη (σκαφοειδής) με βυζαντινά κεραμίδια Κουφώματα: Αρχικά ξύλινα, έχουν αλλάξει με κουφώματα αλουμινίου</p>																	
<p>Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:</p> <p>Παίρνοντας υπόψη το ΦΕΚ αποχαρακτηρισμού το οποίο ισχύει μόνο για το εσωτερικό του κτιρίου παρατηρούνται μορφολογικές αλλοιώσεις στο εξωτερικό του κτίσματος οι οποίες δεν δικαιολογούνται στα πλαίσια της στατικής επάρκειας του κτιρίου. Οι μορφολογικές αυτές αλλοιώσεις επηρεάζουν τον αρχιτεκτονικό του χαρακτήρα. Οι παραδοσιακές αρχές των κουκουλόσπιτων στα οποία κάποτε ανήκε έχουν ξεπεραστεί και πλέον θεωρούμε πως δεν μπορεί να ανήκει στην κατηγορία αυτή καθώς οι αλλαγές αυτές δεν ανταποκρίνονται στα χαρακτηριστικά αυτής της ομάδας κτιρίων. Οι επεμβάσεις έχουν μοντέρνο χαρακτήρα και δεν αποτελούσαν ανάγκη για την διατήρηση του κτιρίου αλλά καθαρά προσωπικές θέσεις του ιδιοκτήτη. Παρατηρούνται : διάνοιξη ανοιγμάτων διαφορετικών διαστάσεων, αλλαγή σχήματος ανοιγμάτων, προσθήκη εξωστών, αλλαγή κουφωμάτων,προσθήκη επιχρίσματος.</p>																	

⁶⁰ Πηγή εικόνας: Πολεοδομική μελέτη 1982-1984
⁶¹ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο
⁶² Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Ανδριανουπόλεως Αριθμός: 55						Επωνυμία ακινήτου: Ιδιοκτήτης/τες: Σακελλαρίδης Γεώργιος					
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1911						Χρήση Αρχική: Υφαντουργείο- βαφείο					

Φωτογραφίες κτιρίου ^{63 64}	Θέση κτιρίου στον χάρτη ⁶⁵
--------------------------------------	---------------------------------------

<p>Περιγραφή:</p> <p>Τοιχοποιία: Στο ισόγειο λιθοδομή , στον όροφο πλινθοδομή (εμφανείς χωρίς επίχρισμα),λαξευτά αγκωνάρια</p> <p>Κάλυψη: Στέγη τετράριχτη με βυζαντινά κεραμίδια</p> <p>Κουφώματα: Ξύλινα και στο ισόγειο μεταλλικά</p>
<p>Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:</p> <p>Το κτίριο δεν παρουσιάζει μορφολογικές αλλοιώσεις και αυτό γιατί μέχρι λίγα χρόνια λειτουργούσε ως βαφείο και δεν υπήρχε η ανάγκη αλλαγών για την λειτουργία του. Η μόνη αλλαγή που παρατηρείται είναι το κλείσιμο με πλίνθους των παραθύρων του ορόφου στην βόρεια πλευρά του κτιρίου, παραμένουν όμως ευδιάκριτα τα λίθινα περιθύρα των ανοιγμάτων.</p>

⁶³ Πηγή εικόνας: Κίζης Ι., «Ελληνική παραδοσιακή αρχιτεκτονική», σελ. 234

⁶⁴ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

⁶⁵ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Πλατεία Ελευθερίας και Ανδριανουπόλεως γωνία						Επωνυμία ακινήτου: Ιδιοκτήτης/τες: Μπουτζιούκα Νεραντζιά							
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1920						Χρήση Αρχική: Κουκουλόσπιτο Σήμερα: Ερείπιο							
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά		Στέγη		Υγρασία	
2			A καλή					A	B	Γ			Ανύπαρκτη
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά		A	B	Γ	Ίχνη
			Γ κακή					A	B	Γ			Εμφανής
Φωτογραφίες κτιρίου ^{66 67}						Θέση κτιρίου στον χάρτη ⁶⁸							

Περιγραφή:

Τοιχοποιία: Πλινθοδομή χωρίς επίχρισμα, λαξευτά αγκωνάρια

Κάλυψη: Στέγη δίριχτη με βυζαντινά κεραμίδια

Κουφώματα: Ξύλινα, στο ισόγειο μεταλλικά (αντικατάσταση)

Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:

Η κατάσταση του κτιρίου είναι ερειπώδης, παρατηρούνται ρωγμές, η στέγη έχει καταρρεύσει σε σημεία και το κτίριο είναι πλέον ακατάλληλο και επικίνδυνο. Βρίσκεται σε διαδικασία κατεδάφισης.

⁶⁶ Πηγή εικόνας: Πολεοδομική μελέτη 1982-1984

⁶⁷ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

⁶⁸ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Κολοκοτρώνη Αριθμός: 2						Επωνυμία ακινήτου: Ιδιοκτήτης/τες: Κουτσούδης Ευάγγελος							
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1920						Χρήση Αρχική: Φούρνος - κατοικία Σήμερα: Κατεδαφισμένο							
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά		Στέγη		Υγρασία	
2			A καλή					A	B	Γ	Ανύπαρκτη		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά		A	B	Γ	Ίχνη
			Γ κακή					A	B	Γ	Εμφανής		
Φωτογραφίες κτιρίου ^{69 70}						Θέση κτιρίου στον χάρτη ⁷¹							
													
Περιγραφή:													
Τοιχοποιία: Πλινθοδομή (εμφανείς χωρίς επίχρισμα) Κάλυψη: Στέγη δίριχτη με βυζαντινά κεραμίδια Κουφώματα: Ξύλινα Στοιχεία από την πολεοδομική μελέτη 1982-1984													
Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:													
Το κτίριο έχει κατεδαφιστεί. Στο δίπλα κτίριο παρατηρούνται νέα ανοίγματα παραθύρων μετά την κατεδάφιση δημιουργώντας περιορισμούς για την δημιουργία νέου κτίσματος στην θέση του προηγούμενου.													

⁶⁹ Πηγή εικόνας: Πολεοδομική μελέτη 1982-1984

⁷⁰ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

⁷¹ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Πλατεία Ζάχου Αριθμός:						Επωνυμία ακινήτου: Κουκουλαγορά Ιδιοκτήτης/τες: Τιάκας Νικόλαος							
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1880						Χρήση Αρχική: Κατοικία ,Εργαστήριο , Εκτροφείο μεταξοσκώληκα Σήμερα: Ερείπιο							
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά		Στέγη		Υγρασία	
2			A καλή					A	B	Γ			Ανύπαρκτη
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά		A	B	Γ	Ίχνη
			Γ κακή					A	B	Γ			Εμφανής

Φωτογραφίες κτιρίου ^{72 73}	Θέση κτιρίου στον χάρτη ⁷⁴
--------------------------------------	---------------------------------------

<p>Περιγραφή:</p> <p>Διατηρείται μόνο η όψη επί της πλατείας, η στέγη και το εσωτερικό έχουν καταστραφεί</p> <p>Τοιχοποιία: Λιθοδομή από λαξευτή πέτρα</p> <p>Κάλυψη: Δεν υπάρχει (ήταν δίριχτη, άγνωστος τύπος κεραμιδιών)</p> <p>Κουφώματα: Ξύλινα και μεταλλικά παντζούρια</p>

<p>Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:</p> <p>Έγινε μερικός αποχαρκτηρισμός του κτιρίου το οποίο είχε καταρρεύσει, παρέμεινε χαρακτηρισμένη ως έργο τέχνης η ανατολική πρόσοψη του κτιρίου η οποία παρουσιάζει σημαντικά αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά τα οποία είχαν οδηγήσει αρχικώς στον χαρακτηρισμό του ως διατηρητέο μνημείο. Δεν έγιναν ενέργειες δημιουργίας νέου κτίσματος στο οικόπεδο καθώς οι ιδιοκτήτες ήταν υποχρεωμένοι να ενσωματώσουν την πρόσοψη σε οποιαδήποτε κατασκευή και αν επιχειρούσαν να χτίσουν.</p>

⁷² Πηγή εικόνας: Πατέλης Μ.Ε. «Σουφλίου εγκώμιον» , σελ. 350

⁷³ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

⁷⁴ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Βασ. Γεωργίου και Νεωφ. Παπαναστασίου (διαμπερές) Αριθμός: 84						Επωνυμία ακινήτου: Ιδιοκτήτης/τες: Μουστακίδης Ηλίας								
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1899						Χρήση Αρχική: Κατάστημα - κατοικία Σήμερα: Ερείπιο								
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά			Στέγη			Υγρασία
3			A καλή					A	B	Γ				Ανύπαρκτη
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά			A	B	Γ	Ίχνη
			Γ κακή					A	B	Γ				Εμφανής
Φωτογραφίες κτιρίου ^{75 76}						Θέση κτιρίου στον χάρτη ⁷⁷								
														
<p>Περιγραφή:</p> <p>Τοιχοποιία: Στο ισόγειο λιθοδομή , στον όροφο πλινθοδομή με επίχρισμα (μεταγενέστερα)</p> <p>Κάλυψη: Στέγη δίριχτη (σκαφοειδής) με βυζαντινά κεραμίδια</p> <p>Κουφώματα: Ξύλινα</p> <p>Εξώστες: Ξύλινοι με σιδερένια κάγκελα, κάποιοι έχουν καταρρεύσει (παραμένουν κάποια ίχνη)</p> <p>Ανοίγματα: Αρκετά έχουν κλείσει</p>														
<p>Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:</p> <p>Το κτίριο βρίσκεται σε ερειπώδη κατάσταση, έχουν τοποθετηθεί ξύλινα πλαίσια μπροστά στην είσοδο καθώς είναι επικίνδυνη η διέλευση πεζών από αυτό το σημείο. Πιθανόν να κατεδαφιστεί σύντομα.</p>														

⁷⁵ Πηγή εικόνας: Γουρίδης Α., «Η αρχιτεκτονική στους δρόμους του μεταξίου»,σελ. 35

⁷⁶ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

⁷⁷ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Νεωφύτου και Ερμού γωνία						Επωνυμία ακινήτου: Ιδιοκτήτης/τες: Σουμάκας Γεώργιος											
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1904						Χρήση Αρχική: Κατάστημα - αποθήκη Σήμερα: Κατάστημα - αποθήκη											
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά		Στέγη		Υγρασία					
2			A καλή					A	B	Γ			Ανύπαρκτη				
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά		A	B	Γ	Ίχνη				
			Γ κακή					A	B	Γ			Εμφανής				
Φωτογραφίες κτιρίου ^{78 79}						Θέση κτιρίου στον χάρτη ⁸⁰											
																	
Περιγραφή:																	
Τοιχοποιία: Λιθοδομή από λαξευτή πέτρα Κάλυψη: Στέγη τετράριχτη με βυζαντινά κεραμίδια Κουφώματα: Ξύλινα με μεταλλικά παραθυρόφυλλα																	
Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:																	
Το κτίριο δεν παρουσιάζει μορφολογικές αλλοιώσεις. Εξακολουθεί να λειτουργεί με την ίδια χρήση γι 'αυτό και οι απαιτήσεις δεν επηρεάζουν την μορφολογία του κτιρίου. Έχουν αντικατασταθεί μόνο τα ξύλινα κουφώματα του ισογείου με αντίστοιχα αλουμινίου.																	

⁷⁸ Πηγή εικόνας: Πολεοδομική μελέτη 1982-1984

⁷⁹ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

⁸⁰ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Πλατεία 25 ^{ης} Μαρτίου Αριθμός: 2							Επωνυμία ακινήτου: ΚΤΕΛ Ιδιοκτήτης/τες: Μόκαλης Μόσχος, Ρέμμου Ελένη						
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1870							Χρήση Αρχική: Καφενείο – ΚΤΕΛ Σήμερα: Χωρίς χρήση						
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά		Στέγη		Υγρασία	
1			A καλή					A	B	Γ			Ανύπαρκτη
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά		A	B	Γ	Ίχνη
			Γ κακή					A	B	Γ			Εμφανής

Φωτογραφίες κτιρίου ^{81 82}

Θέση κτιρίου στον χάρτη ⁸³

Περιγραφή:

Τοιχοποιία: Πλινθοδομή με επίχρυσμα

Κάλυψη: Στέγη τετράριχτη με βυζαντινά κεραμίδια

Κουφώματα: Ξύλινα

Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:

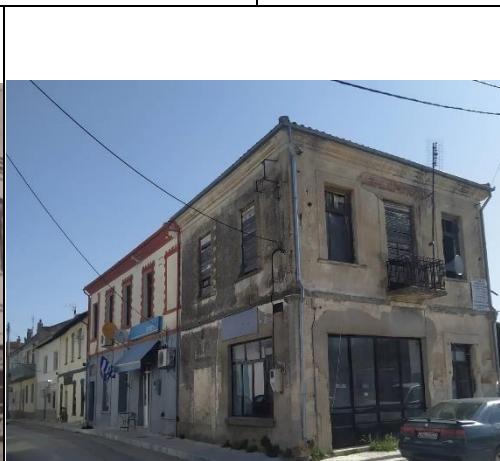
Στο κτίριο δεν παρατηρούνται αλλαγές μορφολογικά, η μόνη αλλαγή που παρατηρήθηκε είναι η κεντρική είσοδος που έχει αντικατασταθεί με νέα πάλι ξύλινη αλλά σε διαφορετική απόχρωση και αυτό την κάνει να ξεχωρίζει από τα υπόλοιπα ανοίγματα. Τα τελευταία χρόνια μετά την μεταφορά του ΚΤΕΛ το κτίριο έμεινε χωρίς χρήση και αυτό επιβαρύνει την κατάσταση του καθώς δεν συντηρείται.

⁸¹ Πηγή εικόνας: Πολεοδομική μελέτη 1982-1984

⁸² Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

⁸³ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Τσιμισκή Αριθμός: 2 και 4							Επωνυμία ακινήτου: Ιδιοκτήτης/τες: Καρπούζη Έλλη, Μπίκος Χρήστος						
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1900							Χρήση Αρχική: Κατάστημα –κατοικία Σήμερα: Κατάστημα -αποθήκη						
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά		Στέγη		Υγρασία	
2			A καλή					A	B	Γ			Ανύπαρκτη
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά		A	B	Γ	Ίχνη
			Γ κακή					A	B	Γ			Εμφανής
Φωτογραφίες κτιρίου ^{84 85}							Θέση κτιρίου στον χάρτη ⁸⁶						

Περιγραφή:

Δύο συνεχόμενα κτίρια(το ένα έχει ανακατασκευαστεί)

Τοιχοποιία: Λιθοδομή από λαξευτή πέτρα, επιχρισμένη μεταγενέστερα

Κάλυψη: Στέγη τετράριχτη με βυζαντινά κεραμίδια

Κουφώματα: Ξύλινα και μεταλλικά (αντικατάσταση) , στο ισόγειο έχουν αλλάξει

Ανοίγματα: Διακοσμητικά στοιχεία

Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:

Στο γωνιακό κτίριο (δεξιά) λόγω της εγκατάλειψης παρατηρούνται φθορές κυρίως εξαιτίας της υγρασίας αλλά καμία μορφολογική αλλοίωση. Στο άλλο κτίριο (αριστερά) το οποίο λειτουργεί ως κατάστημα παρατηρούνται αλλαγές στο ισόγειο. Αντικαταστάθηκαν τα ξύλινα κουφώματα με κουφώματα αλουμινίου και έχει γίνει αλλαγή του χρώματος στον δυτικό τοίχο προσόψεως.

Παρατηρούνται επίσης κεραίες, δορυφορικό πιάτο και μονάδα κλιματισμού όπως επίσης τέντα σκίασης και ταμπέλα αναγραφής καταστήματος που επηρεάζουν την πρόσοψη του κτιρίου.

⁸⁴ Πηγή εικόνας: Πολεοδομική μελέτη 1982-1984

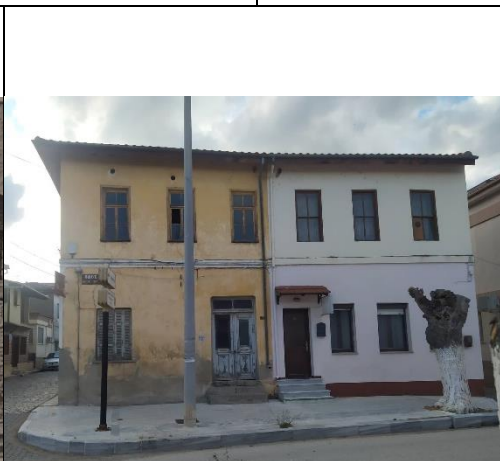
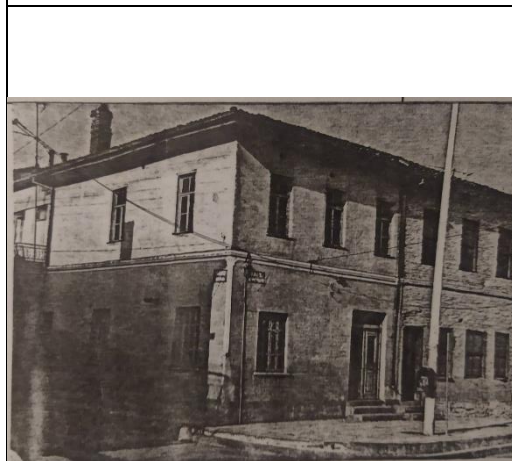
⁸⁵ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

⁸⁶ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Τσιμισκή Αριθμός: 6						Επωνυμία ακινήτου: Ιδιοκτήτης/τες: Τάσιου Ιωάννης								
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1880						Χρήση Αρχική: Κατάστημα –κατοικία Σήμερα: Αποθήκη								
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά			Στέγη		Υγρασία	
2			A καλή					A	B	Γ			Ανύπαρκτη	
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά			A	B	Γ	Ίχνη
			Γ κακή					A	B	Γ			Εμφανής	
Φωτογραφίες κτιρίου ^{87 88}							Θέση κτιρίου στον χάρτη ⁸⁹							
														
Περιγραφή:														
Τοιχοποιία: Πλινθοδομή χωρίς επίχρισμα Κάλυψη: Στέγη δίριχτη με βυζαντινά κεραμίδια Κουφώματα: Ξύλινα με μεταλλικά παντζούρια στο ισόγειο Ανοίγματα: Τοξωτά υπέρθυρα														
Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:														
Παρατηρήθηκε προσθήκη επιχρίσματος στον δυτικό τοίχο του κτιρίου, το οποίο αλλάζει τον χαρακτήρα του αρκετά, στην ελεύθερη ανατολική πλευρά του κτίσματος είναι ακόμη εμφανής η πλινθοδομή. Ταμπέλα και κεραιές στην πρόσοψη του κτιρίου επίσης επηρεάζουν τον μορφολογικό του χαρακτήρα.														

⁸⁷ Πηγή εικόνας: Πολεοδομική μελέτη 1982-1984
⁸⁸ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο
⁸⁹ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Βας. Γεωργίου Αριθμός: 259,261							Επωνυμία ακινήτου: Ιδιοκτήτης/τες: Αραμπατζής Πασχάλης						
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1900							Χρήση Αρχική: Κουκουλόσπιτο , ταχυδρομείο Σήμερα: Αποθήκη						
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά		Στέγη		Υγρασία	
2			A καλή					A	B	Γ			Ανύπαρκτη
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά		A	B	Γ	Ίχνη
			Γ κακή					A	B	Γ			Εμφανής
Φωτογραφίες κτιρίου ^{90 91}								Θέση κτιρίου στον χάρτη ⁹²					

Περιγραφή:

Συγκρότημα δύο κτιρίων-κατοικιών
 Τοιχοποιία: Πλινθοδομή επιχρισμένη (μεταγενέστερα στο δεξί κτίριο)
 Κάλυψη: Κοινή , τετράριχτη με βυζαντινά κεραμίδια
 Κουφώματα: Ξύλινα

Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:

Παρατηρούνται διαφορές στα δύο κτίρια εξωτερικά. Το αριστερό κτίριο που λειτουργεί ως αποθήκη παρουσιάζει έντονες εξωτερικές φθορές στο επίχρισμα και στα ανοίγματα σε σχέση με το δεξί κτίριο το οποίο λειτουργεί ως ιατρείο στο ισόγειο και αποθήκη στον όροφο το οποίο είναι σε καλύτερη κατάσταση. Υπάρχει διαφοροποίηση στο χρωματισμό των κτιρίων και προσθήκη μικρού στεγάστρου στην είσοδο του δεξιού κτιρίου.

⁹⁰ Πηγή εικόνας: Πολεοδομική μελέτη 1982-1984

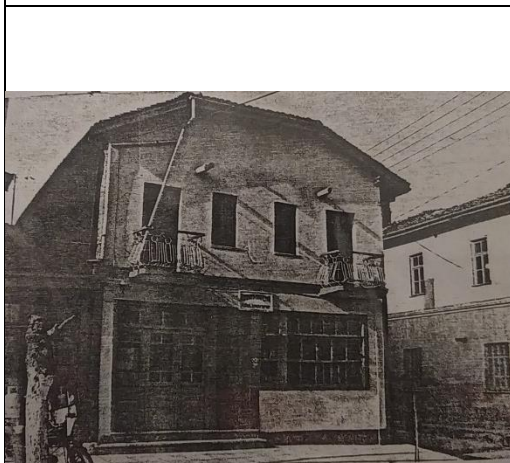
⁹¹ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

⁹² Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Βας. Γεωργίου Αριθμός: 257							Επωνυμία ακινήτου: Ιδιοκτήτης/τες: Δερμεντζόγλου Αιδόνα							
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1900							Χρήση Αρχική: Φούρνος - κατοικία Σήμερα: Κατάστημα - κατοικία							
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά			Στέγη		Υγρασία	
2			A καλή					A	B	Γ			Ανύπαρκτη	
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά			A	B	Γ	Ίχνη
			Γ κακή					A	B	Γ			Εμφανής	

Φωτογραφίες κτιρίου ^{93 94}

Θέση κτιρίου στον χάρτη ⁹⁵

Περιγραφή:

Τοιχοποιία: Επιχρισμένη πλινθοδομή

Κάλυψη: Στέγη δίριχτη(σκαφοειδής) με βυζαντινά κεραμίδια

Κουφώματα: Ξύλινα

Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:

Παρόλο που και στην παλιά φωτογραφία και στην νέα το κτίριο έχει εξώστες, αυτοί είναι κατασκευασμένοι από μπετόν. Την εποχή που χτίστηκε το κτίριο δεν χρησιμοποιούσαν αυτό το υλικό άρα συμπεραίνουμε πως είναι μεταγενέστερη προσθήκη ή αλλαγή υλικού. Επίσης παρατηρείται στο ισόγειο αλλαγή των παραθύρων, σε αυτή την περίπτωση ο αρχιτεκτονικός χαρακτήρας του κτιρίου αλλάζει καθώς τα παράθυρα αυτά ήταν πολύ σημαντικό κομμάτι της πρόσοψης του κτιρίου και ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά του.

⁹³ Πηγή εικόνας: Πολεοδομική μελέτη 1982-1984

⁹⁴ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

⁹⁵ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Βας. Γεωργίου Αριθμός: 199							Επωνυμία ακινήτου: Silk House Ιδιοκτήτης/τες: Τσιακίρης Ιωάννης							
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1880							Χρήση Αρχική: Κατάστημα - κατοικία Σήμερα: Μουσείο - κατάστημα							
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά			Στέγη		Υγρασία	
2			A καλή					A	B	Γ			Ανύπαρκτη	
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά			A	B	Γ	Ίχνη
			Γ κακή					A	B	Γ			Εμφανής	
Φωτογραφίες κτιρίου ^{96 97}							Θέση κτιρίου στον χάρτη ⁹⁸							

Περιγραφή:

Μοναδικός τύπος με το τελείωμα της στέγης (κατασκευή διακοσμητικού στηθαίου).
Πιθανόν μίμηση του παλαιού Γυμνασίου.
Τοιχοποιία: Πλινθοδομή με λαξευτά γωνιακά αγκωνάρια, επίχρυσμα πιθανόν μεταγενέστερα
Κάλυψη: Στέγη δίριχτη με βυζαντινά κεραμίδια
Κουφώματα: Ξύλινα - μεταλλικά εξώφυλλα στο ισόγειο

Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:

Και στην παλιά φωτογραφία (1984) και στην νέα φωτογραφία του κτιρίου παρατηρείται εξώστης από μπετόν (μεταγενέστερη προσθήκη). Δεν παρατηρούνται άλλες αλλαγές στον μορφολογικό χαρακτήρα του κτιρίου, η κατάσταση του είναι εξαιρετική λόγω και της χρήσης του ως μουσείο-κατάστημα μεταξωτών ειδών.

⁹⁶ Πηγή εικόνας: <http://www.tosoufli.gr/40years/40years.html>

⁹⁷ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

⁹⁸ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Βας. Γεωργίου Αριθμός: 229						Επωνυμία ακινήτου: Ιδιοκτήτης/τες: Τόλκας Χρήστος							
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1900						Χρήση Αρχική: Κατάστημα - κατοικία Σήμερα: Κατάστημα							
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά		Στέγη		Υγρασία	
2			A καλή					A	B	Γ			Ανύπαρκτη
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά		A	B	Γ	Ίχνη
			Γ κακή					A	B	Γ			Εμφανής

Φωτογραφίες κτιρίου ^{99 100}

Θέση κτιρίου στον χάρτη ¹⁰¹

Περιγραφή:

Τοιχοποιία: Πλινθοδομή με επίχρισμα

Κάλυψη: Στέγη δίριχτη με βυζαντινά κεραμίδια

Κουφώματα: Ξύλινα, στον όροφο αντικατάσταση κουφωμάτων με αλουμίνιο και προσθήκη ρολλών (σχόλιο καρτέλας 1984)

Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:

Παρατηρούνται μεγάλες μορφολογικές αλλοιώσεις στην πρόσοψη του κτιρίου. Δημιουργία ενιαίου ανοίγματος στον όροφο, επίσης προσθήκη τέντας σκίασης και πινακίδες ονομασίας επιχείρησης. Στο ισόγειο αλλαγή κουφωμάτων από ξύλινα σε αλουμίνιο με μεγάλη διαφοροποίηση και προσθήκη εφέ υπέρθυρου γύρω από το άνοιγμα το οποίο δεν υπήρχε πριν. Η εντόπιση του κτιρίου μετά από αυτές τις αλλαγές ήταν πολύ δύσκολη και έγινε με την βοήθεια του χάρτη και ντόπιων κατοίκων για επιβεβαίωση καθώς το κέλυφος έχει μεγάλες διαφοροποιήσεις.

⁹⁹ Πηγή εικόνας: Πολεοδομική μελέτη 1982-1984

¹⁰⁰ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

¹⁰¹ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Βας. Γεωργίου Αριθμός: 301							Επωνυμία ακινήτου: Ιδιοκτήτης/τες: Δημόσιο									
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1880							Χρήση Αρχική: Ειρηνοδικείο - κατοικία Σήμερα: Χωρίς χρήση									
Αριθμός ορόφων		Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση		Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά			Στέγη		Υγρασία	
2			Α καλή					A		B	Γ			Ανύπαρκτη		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	Β μέτρια		A	B	Γ	Εξωτερικά			A	B	Γ	Ίχνη		
			Γ κακή					A		B	Γ			Εμφανής		
Φωτογραφίες κτιρίου ^{102 103}							Θέση κτιρίου στον χάρτη ¹⁰⁴									

Περιγραφή:

Τοιχοποιία: Λαξευμένη εμφανής λιθοδομή
Κάλυψη: Στέγη δίριχτη (σκαφοειδής) με βυζαντινά κεραμίδια
Κουφώματα: Ξύλινα

Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:

Προσθήκη επιχρίσματος στον όροφο. Αρκετές φθορές στο επίχρισμα λόγω των καιρικών συνθηκών. Παρατηρείται αριστερά απώλεια επιχρίσματος σε σημείο εμφάνισης του δομικού υλικού.

¹⁰² Πηγή εικόνας: Πολεοδομική μελέτη 1982-1984

¹⁰³ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

¹⁰⁴ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Βας. Γεωργίου Αριθμός: 285							Επωνυμία ακινήτου: Ιδιοκτήτης/τες: Δημόσιο													
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1880							Χρήση Αρχική: Ειρηνοδικείο - κατοικία Σήμερα: Χωρίς χρήση													
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά			Στέγη		Υγρασία							
2			A καλή					A	B	Γ			Ανύπαρκτη							
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά			A	B	Γ	Ίχνη						
			Γ κακή					A	B	Γ			Εμφανής							
Φωτογραφίες κτιρίου ^{105 106}							Θέση κτιρίου στον χάρτη ¹⁰⁷													
																				
Περιγραφή:																				
Τοιχοποιία: Πλινθοδομή με λαξευμένα αγκωνάρια (πρόσφατα βαμμένη) Κάλυψη: Στέγη δίριχτη (σκαφοειδής) με βυζαντινά κεραμίδια Κουφώματα: Αρχικά ξύλινα, έχουν αλλαχθεί																				
Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:																				
Οι αλλαγές στα κουφώματα του ισογείου, η αφαίρεση των σιδεριών από τα παράθυρα του ισογείου σε συνδιασμό με το πολύ έντονο χρώμα που έχουν δώσει επηρεάζει σε ένα βαθμό την όψη του κτιρίου. Δεν παρατηρούνται άλλες αλλαγές.																				

¹⁰⁵ Πηγή εικόνας: Πολεοδομική μελέτη 1982-1984

¹⁰⁶ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

¹⁰⁷ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Βας. Γεωργίου Αριθμός: 222						Επωνυμία ακινήτου: Ιδιοκτήτης/τες: Θεοφίλου Θεόφιλος								
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1870						Χρήση Αρχική: Κατοικία - αποθήκη Σήμερα: Κατεδαφισμένο								
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά			Στέγη			Υγρασία
2			A καλή					A	B	Γ				Ανύπαρκτη
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά			A	B	Γ	Ίχνη
			Γ κακή					A	B	Γ				Εμφανής
Φωτογραφίες κτιρίου ^{108 109}							Θέση κτιρίου στον χάρτη ¹¹⁰							
														
Περιγραφή:														
Τοιχοποιία: Λιθοδομή στο ισόγειο και πλινθοδομή στον όροφο χωρίς επίχρυσμα Κάλυψη: Στέγη δίριχτη με βυζαντινά κεραμίδια Κουφώματα: Ξύλινα Εξώστης: Ξύλινος με σιδερένια κάγκελα και στηρίγματα Καρτέλα πολεοδομικής μελέτης του 1984														
Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:														
Το κτίριο κατεδαφίστηκε, στην θέση του δεν υπάρχει κάποιο άλλο κτίσμα.														

¹⁰⁸ Πηγή εικόνας: Πολεοδομική μελέτη 1982-1984
¹⁰⁹ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο
¹¹⁰ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Βας. Γεωργίου Αριθμός: 220						Επωνυμία ακινήτου: Ιδιοκτήτης/τες: Κουρούδης Σταμάτης								
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1890						Χρήση Αρχική: Κατοικία Σήμερα: Ερείπιο								
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά			Στέγη		Υγρασία	
2			A καλή					A	B	Γ			Ανύπαρκτη	
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά			A	B	Γ	Ίχνη
			Γ κακή					A	B	Γ			Εμφανής	
Φωτογραφίες κτιρίου ^{111 112}						Θέση κτιρίου στον χάρτη ¹¹³								
 														
<p>Περιγραφή:</p> <p>Τοιχοποιία: Λιθοδομή στο ισόγειο και πλινθοδομή στον όροφο με επίχρυσμα Κάλυψη: Στέγη δίριχτη με βυζαντινά κεραμίδια Κουφώματα: Ξύλινα με σιδεριές στο ισόγειο Εξώστης: Ξύλινος με σιδερένια κάγκελα</p>														
<p>Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:</p> <p>Έχει καταρρεύσει ο όροφος, παραμένει σε κακή κατάσταση μόνο το ισόγειο. Τμήματα του κατεστραμένου ορόφου βρίσκονται ακόμη στο χώρο του ισογείου, δεν έχουν γίνει ενέργειες εκκαθάρισης του χώρου.</p>														

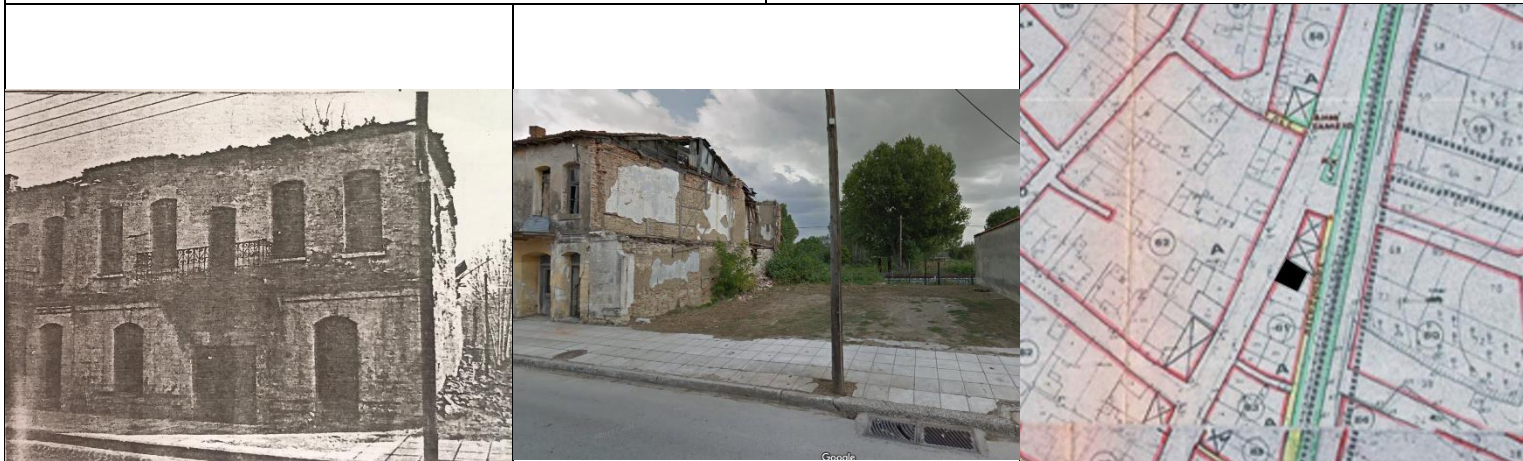
¹¹¹ Πηγή εικόνας: Πολεοδομική μελέτη 1982-1984

¹¹² Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

¹¹³ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Βας. Γεωργίου Αριθμός: 218						Επωνυμία ακινήτου: Ιδιοκτήτης/τες: Ντιώνας Κων/ντίνος								
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1890						Χρήση Αρχική: Κατοικία - αποθήκη Σήμερα: Κατεδαφισμένο								
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά			Στέγη		Υγρασία	
2			A καλή					A	B	Γ			Ανύπαρκτη	
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά			A	B	Γ	Ίχνη
			Γ κακή					A	B	Γ			Εμφανής	

Φωτογραφίες κτιρίου ^{114 115}	Θέση κτιρίου στον χάρτη ¹¹⁶
--	--

Περιγραφή:

Τοιχοποιία: Λαξευμένη λιθοδομή στο ισόγειο, πλινθοδομή στον όροφο

Κάλυψη: Στέγη δίριχτη με βυζαντινά κεραμίδια

Κουφώματα: Ξύλινα

Εξώστης: προσθήκη από μπετόν

Ανοίγματα: Με θολωτά υπέρθυρα και πραστάδες από πέτρα

Καρτέλα πολεοδομικής μελέτης του 1984

Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:

Το κτίριο κατεδαφίστηκε, στην θέση του δεν υπάρχει κάποιο άλλο κτίσμα. Υπάρχει ένα τμήμα τοίχου στο ισόγειο στο σημείο ένωσης με το κτίριο αριστερά.

¹¹⁴ Πηγή εικόνας: Πολεοδομική μελέτη 1982-1984

¹¹⁵ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

¹¹⁶ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Βας. Γεωργίου Αριθμός: 200						Επωνυμία ακινήτου: Ιδιοκτήτης/τες: Μαλλιαχούστας Τριαντάφυλλος							
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1900						Χρήση Αρχική: Κουκουλόσπιτο Σήμερα: Εργαστήριο επίπλων							
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά		Στέγη		Υγρασία	
2			A καλή					A	B	Γ			Ανύπαρκτη
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά		A	B	Γ	Ίχνη
			Γ κακή					A	B	Γ			Εμφανής
Φωτογραφίες κτιρίου ^{117 118}						Θέση κτιρίου στον χάρτη ¹¹⁹							
													
<p>Περιγραφή:</p> <p>Τοιχοποιία: Λιθοδομή στο ισόγειο εν μέρη επιχρίσμενη (μεταγενέστερα), στον όροφο εμφανής πλινθοδομή με διακοσμητικές προεξοχές</p> <p>Κάλυψη: Στέγη δίριχτη με βυζαντινά κεραμίδια</p> <p>Κουφώματα: Ξύλινα, στο ισόγειο έχουν αντικατασταθεί</p>													
<p>Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:</p> <p>Μερικά από τα ανοίγματα έχουν κλείσει και λείπουν οι εξώστες εάν αυτοί υπήρχαν σε πρώτη φάση. Τα κουκουλόσπιτα σε αρκετές περιπτώσεις είχαν στους ορόφους πόρτες χωρίς όμως εξώστες ή σιδεριές όπως την σημερινή εποχή ώστε να μπορούν να ρίχνουν τα κουκούλια σε καρότσες από τον όροφο χωρίς να χρειάζεται η μεταφορά τους στο ισόγειο. Το κτίριο παραμένει σε εξαιρετική κατάσταση χρειάζεται όμως συντήρηση λόγω φθορών προερχόμενων από υγρασία.</p>													

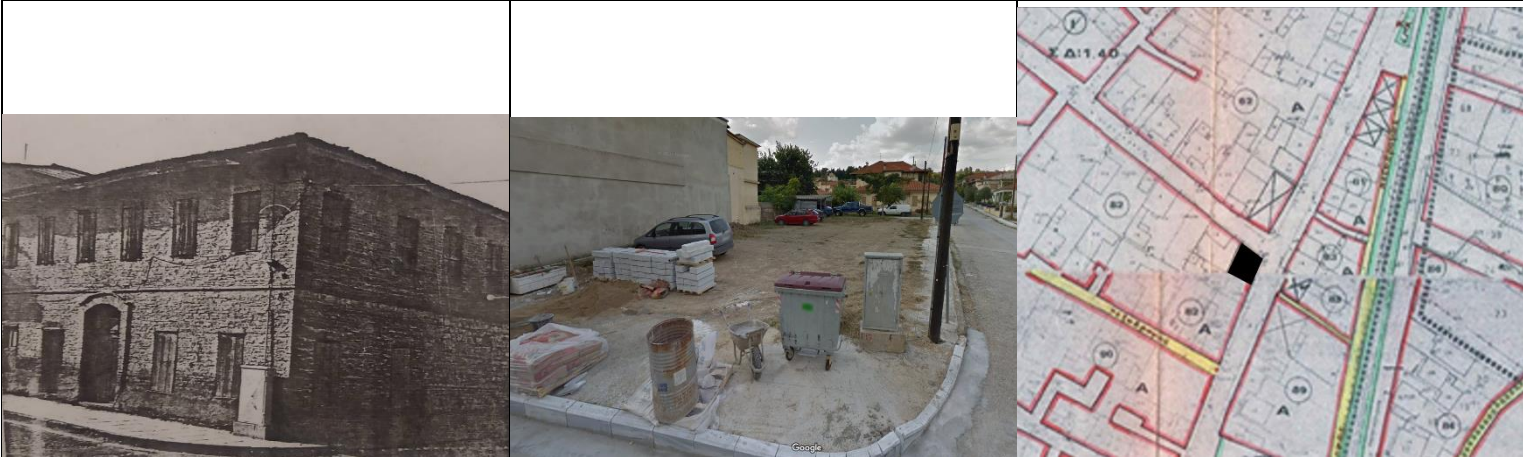
¹¹⁷ Πηγή εικόνας: Πολεοδομική μελέτη 1982-1984

¹¹⁸ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

¹¹⁹ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Βας. Γεωργίου Αριθμός: 273						Επωνυμία ακινήτου: Ιδιοκτήτης/τες:Κούκος Νικόλαος								
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1900						Χρήση Αρχική: Κουκουλόσπιτο Σήμερα: Κατεδαφισμένο								
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά			Στέγη		Υγρασία	
2			A καλή					A	B	Γ			Ανύπαρκτη	
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά			A	B	Γ	Ίχνη
			Γ κακή					A	B	Γ			Εμφανής	
Φωτογραφίες κτιρίου ^{120 121}							Θέση κτιρίου στον χάρτη ¹²²							
														
Περιγραφή:														
Τοιχοποιία: Πλινθοδομή χωρίς επίχρισμα Κάλυψη: Στέγη τετράριχτη με βυζαντινά κεραμίδια Κουφώματα: Ξύλινα με μεταλλικά παντζούρια στο ισόγειο Καρτέλα πολεοδομικής μελέτης 1984														
Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:														
Το κτίριο έχει κατεδαφιστεί, δεν υπάρχει κάποιο άλλο κτίσμα στην θέση του.														

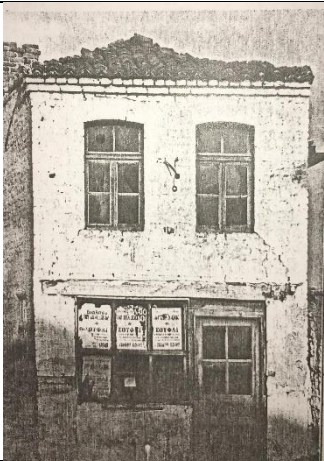

¹²⁰ Πηγή εικόνας: Πολεοδομική μελέτη 1982-1984
¹²¹ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο
¹²² Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Βας. Γεωργίου Αριθμός: 271						Επωνυμία ακινήτου: Ιδιοκτήτης/τες:Τσιακίρης Ιωάννης							
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1900						Χρήση Αρχική: Κουκουλόσπιτο Σήμερα: Κατεδαφισμένο							
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά		Στέγη		Υγρασία	
2			A καλή					A	B	Γ		Ανύπαρκτη	
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά		A	B	Γ	Ίχνη
			Γ κακή					A	B	Γ		Εμφανής	
Φωτογραφίες κτιρίου ^{123 124}						Θέση κτιρίου στον χάρτη ¹²⁵							
													
Περιγραφή:													
Τοιχοποιία:Πλινθοδομή χωρίς επίχρισμα Κάλυψη: Στέγη τετράριχτη με βυζαντινά κεραμίδια Κουφώματα: Ξύλινα με παραθυρόφυλλο Καρτέλα πολεοδομικής μελέτης του 1984													
Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:													
Το κτίριο έχει κατεδαφιστεί, δεν υπάρχει κάποιο άλλο κτίσμα στην θέση του. Χρησιμοποιείται ως χώρος στάθμευσης των περίοικων.													

¹²³ Πηγή εικόνας: Πολεοδομική μελέτη 1982-1984

¹²⁴ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

¹²⁵ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Πατρ. Κυρίλλου και 14ης Μαΐου γωνία						Επωνυμία ακινήτου: Ιδιοκτήτης/τες: Παπατσαρούχας Παναγιώτης								
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1880						Χρήση Αρχική: Κουλουροποιείο Σήμερα: Ερείπιο								
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά			Στέγη	Υγρασία		
2			A καλή					A	B	Γ		Ανύπαρκτη		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά			A	B	Γ	Ίχνη
			Γ κακή					A	B	Γ				Εμφανής
Φωτογραφίες κτιρίου ^{126 127}						Θέση κτιρίου στον χάρτη ¹²⁸								
  						<p>Περιγραφή:</p> <p>Χαρακτηριστικό δείγμα μικρού εργαστηρίου Τοιχοποιία: Πλινθοδομή εν μέρη επιχρισμένη Κάλυψη: Στέγη τετράριχτη με βυζαντινά κεραμίδια Κουφώματα: Ξύλινα</p> <p>Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:</p> <p>Παρατηρούνται πολλές ζημιές στο κτίριο. Απώλεια τμημάτων τοιχοποιίας εσωτερικά, ρωγμές, μερική κατάρρευση στέγης, κατεστραμένα κουφώματα.</p>								

¹²⁶ Πηγή εικόνας: Πολεοδομική μελέτη 1982-1984

¹²⁷ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

¹²⁸ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Πατρ. Κυρίλλου και 14ης Μαΐου γωνία							Επωνυμία ακινήτου: Ραφείο Πιρπιρή Ιδιοκτήτης/τες: Πιρπιρής Π.						
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1900							Χρήση Αρχική: Καφενείο - Ραφείο Σήμερα: Κατεδαφισμένο						
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά		Στέγη		Υγρασία	
1			A καλή					A	B	Γ			Ανύπαρκτη
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά		A	B	Γ	Ίχνη
			Γ κακή					A	B	Γ			Εμφανής
Φωτογραφίες κτιρίου ^{129 130}							Θέση κτιρίου στον χάρτη ¹³¹						

Περιγραφή:

Τοιχοποιία: Επιχρισμένη λιθοδομή
Κάλυψη: Στέγη τετράριχτη με βυζαντινά κεραμίδια
Κουφώματα: Ξύλινα
Ανοίγματα: Σε σειρά με τοξωτά υπέρθυρα
Καρτέλα πολεοδομικής μελέτης του 1984

Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:

Το κτίριο αποκαταστάθηκε από διατηρητέο μνημείο καθώς κατέρρευσε και κατεδαφίστηκε, στην θέση του χτίστηκε κατοικία. Το νέο κτίσμα δεν έχει καμία αναφορά στο προηγούμενο παραδοσιακό κτίριο, τίποτα δεν μαρτυρά ότι σε αυτή την θέση πριν υπήρχε αυτό το εξαιρετικό δείγμα παραδοσιακού καφενείου, σύμβολο της τοπικής πλατείας. Το νέο κτίριο χτίστηκε το 1993, η φλύαρη μορφή του δεν εναρμονίζεται με τον περίγυρο.

¹²⁹ Πηγή εικόνας: Κίζης Ι., «Ελληνική παραδοσιακή αρχιτεκτονική», σελ. 232

¹³⁰ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

¹³¹ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Αγίου Αθανασίου Αριθμός: 7						Επωνυμία ακινήτου: Καφενείο Παπάζογλου Ιδιοκτήτης/τες: Παπάζογλου Μαυρούδης											
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1900						Χρήση Αρχική: Καφενείο - κατοικία Σήμερα: Χωρίς χρήση											
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά		Στέγη		Υγρασία					
2			A καλή					A	B	Γ			Ανύπαρκτη				
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά		A	B	Γ	Ίχνη				
			Γ κακή					A	B	Γ			Εμφανής				
Φωτογραφίες κτιρίου ^{132 133}						Θέση κτιρίου στον χάρτη ¹³⁴											
																	
Περιγραφή:																	
Τοιχοποιία: Στο ισόγειο πλινθοδομή με επίχρισμα, στον όροφο περιμετρικά λειτουργική προεξοχή (σαχνισί) και διακοσμητικά στοιχεία Κάλυψη: Στέγη τετράριχτη με βυζαντινά κεραμίδια Κουφώματα: Ξύλινα																	
Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:																	
Δεν παρατηρείται καμία μορφολογική αλλοίωση στο κτίριο. Με το πέρασμα του χρόνου έχουν εμφανισθεί εξωτερικά φθορές λόγω υγρασίας.																	

¹³² Πηγή εικόνας: Κίζης Ι., «Ελληνική παραδοσιακή αρχιτεκτονική», σελ. 233

¹³³ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

¹³⁴ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Σόλωνος Αριθμός: 1							Επωνυμία ακινήτου: Ιδιοκτήτης/τες: Αυτζίδης Χρήστος						
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1928							Χρήση Αρχική: Κατοικία Σήμερα: Χώρος διασκέδασης						
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά		Στέγη		Υγρασία	
2			A καλή					A	B	Γ			Ανύπαρκτη
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά		A	B	Γ	Ίχνη
			Γ κακή					A	B	Γ			Εμφανής
Φωτογραφίες κτιρίου ^{135 136}							Θέση κτιρίου στον χάρτη ¹³⁷						

Περιγραφή:

Δείγμα νεότερης κατοικία

Τοιχοποιία: Επιχρισμένη λιθοδομή με κάποια διακοσμητικά στοιχεία

Κάλυψη: Στέγη τετράριχτη με βυζαντινά κεραμίδια

Κουφώματα: Ξύλινα - έχουν αντικατασταθεί με αλουμινίου

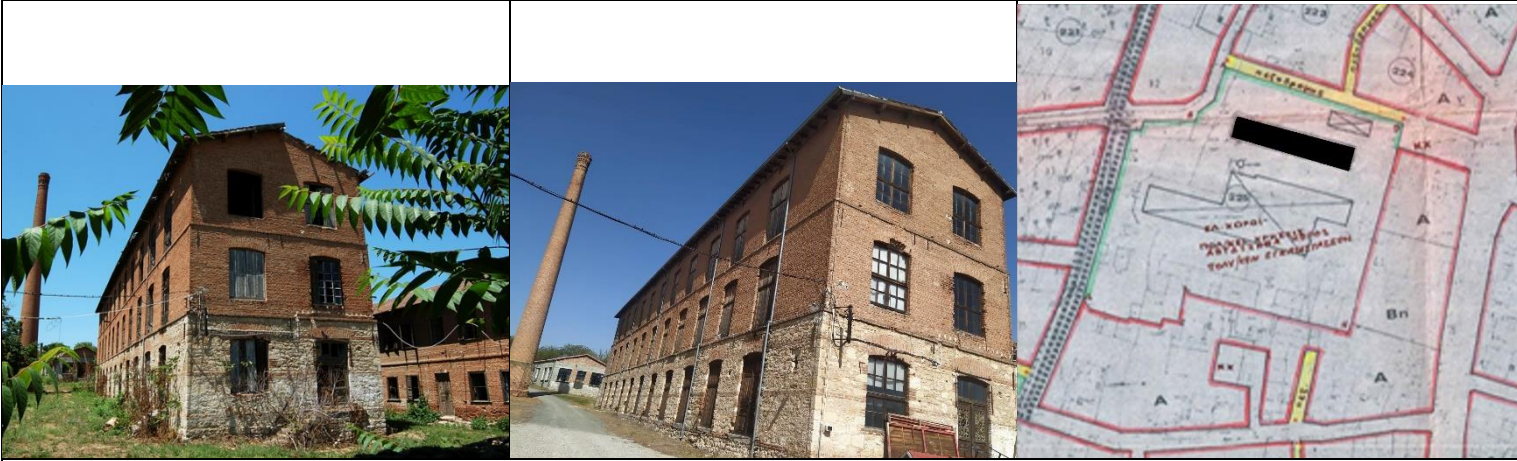
Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:

Μεταγενέστερες επεμβάσεις όπως η προσθήκη χώρων στο νότιο τμήμα του ισογείου, κάλυψη των ανοιγμάτων, αλλαγή της εξωτερικής σκάλας και κάλυψη της βεράντας στο δυτικό τμήμα του κτίσματος έχουν αλλοιώσει την μορφολογία του κτιρίου. Η χρήση ως νυχτερινό κέντρο διασκέδασης δημιούργησε ανάγκες για αλλαγές τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό του κτιρίου που επηρεάζουν έντονα.

¹³⁵ Πηγή εικόνας: Πολεοδομική μελέτη 1982-1984

¹³⁶ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

¹³⁷ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Βας. Γεωργίου Αριθμός: 38						Επωνυμία ακινήτου: Εργοστάσιο Τζιβρε Ιδιοκτήτης/τες: Δήμος Σουφλίου								
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1870						Χρήση Αρχική: Εργ. μεταξουργίας Σήμερα: Μουσείο και πολυκέντρο								
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά			Στέγη			Υγρασία
3			A καλή					A	B	Γ				Ανύπαρκτη
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά			A	B	Γ	Ίχνη
			Γ κακή					A	B	Γ				Εμφανής
Φωτογραφίες κτιρίου ^{138 139}						Θέση κτιρίου στον χάρτη ¹⁴⁰								
														
<p>Περιγραφή:</p> <p>Χαρακτηριστικό δείγμα αρχιτεκτονικής βιομηχανικού κτιρίου του 19ου αιώνα Τοιχοποιία: Λιθοδομή στο ισόγειο και πλινθοδομή στους ορόφους χωρίς επίχρυσμα Κάλυψη: Στέγη δίριχτη με βυζαντινά κεραμίδια Κουφώματα: Ξύλινα Ανοίγματα: Με υπέρθυρα ελαφρά τοξωτά από τούβλα</p>														
<p>Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:</p> <p>Πραγματοποιήθηκε αποκατάσταση του συγκροτήματος πριν λίγα χρόνια και πλέον λειτουργεί ως πολυκέντρο και τμήματα αυτού ως μουσείο. Λόγω του μεγέθους φιλοξενεί διάφορες εκδηλώσεις του οικισμού και έτσι διατηρείται σε εξαιρετική κατάσταση χωρίς μορφολογικές αλλοιώσεις.</p>														

¹³⁸ Πηγή εικόνας: <https://www.e-evros.gr/uploads/eabdb835d6aa36f92.jpg>

¹³⁹ Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

¹⁴⁰ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

Οδός: Βας. Γεωργίου Αριθμός: 38						Επωνυμία ακινήτου: Εργοστάσιο Τζιβρε Ιδιοκτήτης/τες: Δήμος Σουφλίου								
Χρονολόγηση Ακριβής ή κατά προσέγγιση: 1880						Χρήση Αρχική: Κατοικία Σήμερα: κτίριο συνοδείας μουσείου								
Αριθμός ορόφων	Υπόγειο		Υφιστάμενη κατάσταση	Φέρων οργανισμός			Λοιπά τμήματα κτιρίου	Εσωτερικά			Στέγη	Υγρασία		
2			A καλή					A	B	Γ		Ανύπαρκτη		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	B μέτρια	A	B	Γ		Εξωτερικά			A	B	Γ	Ίχνη
			Γ κακή					A	B	Γ				Εμφανής
Φωτογραφίες κτιρίου ^{141 142}						Θέση κτιρίου στον χάρτη ¹⁴³								
														
<p>Περιγραφή:</p> <p>Κατοικία αρχικά του ιδιοκτήτη και μετά του επιστάτη του εργοστασίου μεταξουργίας</p> <p>Τοιχοποιία: Πλινθοδομή χωρίς επίχρισμα</p> <p>Κάλυψη: Στέγη δίριχτη με βυζαντινά κεραμίδια</p> <p>Κουφώματα: Ξύλινα</p> <p>Ανοίγματα: Με υπέρθυρα ελαφρά τοξωτά από τούβλα</p>														
<p>Παρατηρήσεις/Συμπεράσματα:</p> <p>Πραγματοποιήθηκε αποκατάσταση του συγκροτήματος πριν λίγα χρόνια και πλέον λειτουργεί ως πολυκέντρο και τμήματα αυτού ως μουσείο. Στο συγκεκριμένο κτίριο φιλοξενείται χώρος ενημέρωσης για το βιομηχανικό συγκρότημα και γενικά πληροφορίες για την σηροτροφία. Δεν υπάρχουν μορφολογικές αλλοιώσεις και η κατάσταση του κτιρίου είναι εξαιρετική. Η κολώνα και το τόξο που παρατηρούνται στην εικόνα είναι καλλιτεχνική εποχιακή μη μόνιμη κατασκευή από φελλό για το θεματικό πάρκο που λειτουργεί στο συγκρότημα την περίοδο των Χριστουγέννων. Δεν αποτελεί κομμάτι του κτίσματος.</p>														

¹⁴¹ Πηγή εικόνας: Πολεοδομική μελέτη 1982-1984

¹⁴² Πηγή εικόνας: προσωπικό αρχείο

¹⁴³ Χάρτης πολεοδομικής μελέτης 1982-1984

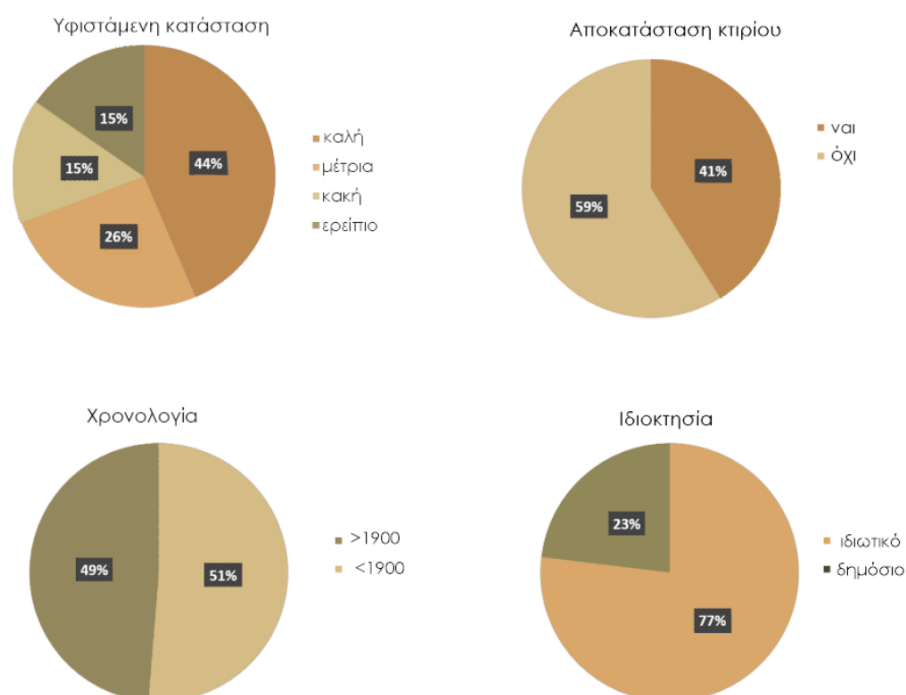
4.2 Συμπεράσματα για τα επιλεγμένα παραδοσιακά κτίρια

Υφιστάμενη κατάσταση των κτιρίων που παρουσιάστηκαν.

Μετά από την μελέτη των παλιών καρτελών για τις αλλοιώσεις και την υφιστάμενη κατάσταση των κτιρίων έγινε εκ νέου εκτίμηση για το κάθε κτίριο ξεχωριστά. Από τα 39 κτίρια που παρουσιάστηκαν το 44 % είναι σε καλή κατάσταση, στα περισσότερα από αυτά τα κτίρια έχει γίνει αποκατάσταση ή συντήρηση μετά το 1982. Με ποσοστό 26 % είναι τα κτίρια σε μέτρια κατάσταση, τα κτίρια αυτά χρήζουν συντήρησης αλλά είναι δυνατή ή υπάρχει ήδη κάποια χρήση και αυτό είναι ένας παράγοντας που επηρεάζει την κατάσταση τους θετικά (αερισμός, καθαρισμός κτλ).

Τέλος, συνολικά 12 από τα 39 κτίρια (6 ερείπια και 6 κατεδαφισμένα) με ποσοστό 15% αντίστοιχα. Τα κτίρια που κατεδαφίστηκαν ήταν σε μέτρια ή κακή κατάσταση στις αρχικές καρτέλες του 1982 στοιχείο που βοηθάει στο συμπέρασμα πως δεν έγιναν ενέργειες διατήρησης αυτών των κτιρίων τα οποία στο πέρασμα του χρόνου εκτιμήθηκαν ακατάλληλα και κατεδαφίστηκαν, καθώς δεν υπήρχε η διάθεση ή η δυνατότητα αποκατάστασης. Τα υπόλοιπα 6 κτίρια τα οποία είναι σε ερειπώδη κατάσταση είναι σε διαδικασίες κατεδάφισης τα τελευταία χρόνια καθώς βρίσκονται σε κεντρικά σημεία (αγορά, προσόψεις σε δρόμους) και αποτελούν καθημερινό κίνδυνο. Ανά διαστήματα καταρρέουν τμήματα τους κυρίως σε δυσχερεί καιρικές συνθήκες (έντονες βροχοπτώσεις, αέρας, χιόνι).

Παρακάτω παρουσιάζεται χάρτης με τις θέσεις των κτιρίων και την υφιστάμενη τους κατάσταση σήμερα. Με κόκκινο χρώμα παρουσιάζονται τα κτίρια σε καλή κατάσταση, με πορτοκαλί τα κτίρια σε μέτρια κατάσταση, με κίτρινο τα ερείπια και με μαύρο χρώμα οι θέσεις των κατεδαφισμένων κτιρίων.

Χάρτης 10. Υφιστάμενη κατάσταση των κτιρίων που μελετήθηκαν.

Βαθμός αλλοίωσης των παραδοσιακών μορφών.

Παρατηρούνται συχνότερα μορφολογικές αλλοιώσεις σε ότι αφορά την αντικατάσταση των ξύλινων κουφωμάτων με αντίστοιχα αλουμινίου για την καλύτερη ρύθμιση της θέρμανσης και ψύξης στα κτίρια που λειτουργούν κυρίως ως κατοικίες, με μικρό βαθμό αλλοίωσης. Επίσης στα περισσότερα κτίρια γίνεται αντικατάσταση των βυζαντινών κεραμιδιών με νέα για τον περιορισμό της φθοράς της στέγης. Ακόμα παρατηρούνται κεραίες, ηλιακοί θερμοσύφωνες και κλιματιστικά, που θα μπορούσαμε να πούμε αναγκαία, χωρίς δυνατότητα αποφυγής λόγω του σύγχρονου τρόπου ζωής.

Εικόνα 66. Παράδειγμα κτιρίου με προσθήκη ταμπέλας, κεραίες και κλιματιστικά καθώς και αλλαγή των κουφωμάτων του ισόγειου που λειτουργεί ως κατάστημα.

Εικόνα 67. Αεροφωτογραφία τμήματος του οικισμού στην οποία μπορούμε να διακρίνουμε την διαφορά ανάμεσα στα παλιά και νέα κεραμίδια, όπως επίσης και την προσθήκη ηλιακών πάνελ.

Στα κτίρια με τις περισσότερες παρεμβάσεις παρατηρήθηκαν οι παρακάτω μορφολογικές αλλοιώσεις:

- προσθήκη ανοιγμάτων και εξωστών διαφορετικών διαστάσεων από τα προβλεπόμενα
- χρήση ασύμβατων υλικών με τα παραδοσιακά υλικά όπως το μπετόν
- προσθήκη σύγχρονων κιγκλιδωμάτων
- προσθήκη στεγάστρου/ σκίαστρου ηλιοπροστασίας

Εικόνα 68. Το κτίριο του Τόλκα στην οδό Β. Γεωργίου, στο οποίο έγιναν πολλές επεμβάσεις όπως η διάνοιξη μεγαλύτερων ανοιγμάτων τόσο στο ισόγειο όσο και στον όροφο, αλλαγή του εξώστη με χρήση μπετόν, προσθήκη τέντας και ταμπέλας.

Ένα άλλο στοιχείο που παρατηρήθηκε είναι η μερική αποκατάσταση σε κτίρια κυρίως κουκουλόσπιτα, τα οποία λειτουργούν στον ισόγειο ενώ οι όροφοι οι οποίοι χρησίμευαν στο παρελθόν για την σιροτροφία έχουν μετατραπεί σε αποθήκες. Επειδή τα κουκουλόσπιτα είναι μεγάλα κτίρια μια ολική αποκατάσταση είναι δαπανηρή, στα κτίρια αυτά έγινε αποκατάσταση του ισογείου και χρήση αυτού, ενώ παρέμειναν άθικτοι οι όροφοι.

Εικόνα 69. Το κουκουλόσπιτο του Πίττα στην οδό Παπαναστασίου το οποίο λειτουργεί σήμερα ως κέντρο νυχτερινής διασκέδασης στο ισόγειο. Παρατηρούμε εξωτερικό επίχρισμα, προσθήκη ταμπέλας και αλλαγή των κουφωμάτων τα οποία έχουν καλυφθεί ώστε να μην περνάει φως στο εσωτερικό του κτιρίου. Ο όροφος και η σοφίτα δεν λειτουργούν, βλέπουμε εξωτερικές φθορές λόγω υγρασίας.

Παρακάτω παρουσιάζεται φωτογραφικό υλικό παρόμοιων κτιρίων με αυτά που μελετήθηκαν, παρατηρήθηκαν ίδιες συμπεριφορές ως προς την διαχείριση των κτιρίων κυρίως κατοικίες, μερικές αποκαταστάσεις, προσθήκες αλλά και κτίρια χωρίς μορφολογικές αλλοιώσεις.

Εικόνα 70. Κατοικία στην οδό 14^{ης} Μαΐου με παραδοσιακό ξύλινο σαχνισί, δεν παρατηρούνται μορφολογικές αλλοιώσεις.

Εικόνα 71. Κατοικία στην οδό 14^{ης} Μαΐου, παρατηρούμε αλλαγή των ξύλινων παραθυρόφυλλων με πλαστικά στα ανοίγματα του ισογείου, αλλά και στην ανατολική πλευρά του ορόφου, όπως επίσης προσθήκη μονάδας κλιματιστικού.

Εικόνα 72. Εξαιρετική κατάσταση κτιρίου στην οδό Ελ. Βενιζέλου, δεν παρατηρούνται μορφολογικές αλλοιώσεις, λειτουργεί ως θερινή κατοικία.

Εικόνα 73. Κτίριο στην οδό Ανδριανουπόλεως, παρατηρούμε αλλαγές στα ανοίγματα στο ισόγειο το οποίο λειτουργεί ως κατοικία. Επίσης έχουν κλείσει τα ανοίγματα του ορόφου ο οποίος όπως φαίνεται δεν χρησιμοποιείται.

Εικόνα 74. Κτίριο στο κέντρο του οικισμού στην οδό Β. Γεωργίου, το ισόγειο μοιράζεται σε δύο καταστήματα στα οποία έχουν γίνει αλλαγές στα ανοίγματα και αντικατάσταση κουφωμάτων. Στο όροφο παραμένουν αριστερά τα αρχικά κουφώματα ενώ δεξιά έγινε αλλαγή τόσο στα κουφώματα όσο και στα κάγκελα του εξώστη.

Εικόνα 75. Κτίριο στην πλατεία Νίκης, το κατάστημα με το παραδοσιακό σαχνισί παρουσιάζει έντονη μορφολογική αλλοίωση στο ισόγειο με προσθήκη ανοιγμάτων και χρήση κουφωμάτων αλουμινίου.

Όπως αναφέρθηκε τόσο στην ανάλυση της κατάστασης του οικισμού όσο και σε συγκεκριμένα παραδείγματα που παρουσιάστηκαν στις καρτέλες, οι κατεδαφίσεις είναι μία αρκετά συνηθισμένη λύση όταν οι φθορές στα κτίρια είναι μεγάλες. Τα αστικά κενά που αφήνουν πίσω είναι μέρος της ταυτότητας του οικισμού σήμερα. Παρατηρούνται στον οικισμό σχεδόν σε κάθε γειτονιά και γίνονται κομμάτι της καθώς στις περισσότερες περιπτώσεις οικειοποιούνται από τους κατοίκους ως χώρος στάθμευσης. Ίχνη των κτιρίων αυτών παρατηρούνται στο αποτύπωμα που αφήνουν με τα διπλανά τους κτίρια.

Εικόνα 76. Μικρό μπακάλικο στην οδό Αγίου Γεωργίου.

Εικόνα 77. Το κτίριο κατεδαφίστηκε πρόσφατα και γίνονται επεμβάσεις αποκατάστασης στο συνορεύον κτίριο.

Σε κάποιες περιπτώσεις τα κτίρια καταρρέουν τμηματικά και συλλέγονται μόνο τα μπάζα, ενώ τα οικόπεδα μένουν απεριοποίητα αναπτύσσοντας έντονη βλάστηση.

Εικόνα 78. Τμήματα κατεδαφισμένου κτιρίου στην οδό Λέκκα, το οικόπεδο είναι φραγμένο και παρατηρείται έντονη βλάστηση τους καλοκαιρινούς μήνες.

4.3 Συμβατότητα νεότερων κτιρίων με τις παραδοσιακές μορφές του οικισμού.

Λόγω του μεγέθους του οικισμού δεν ήταν δυνατή η καταγραφή όλων των νεότερων κτιρίων. Παρακάτω παρουσιάζεται φωτογραφικό υλικό νεότερων κτιρίων κάποια από τα οποία βρίσκονται κοντά σε παραδοσιακά κτίρια αποτελώντας τον περίγυρο τους, καθώς επίσης και κτίρια τα οποία έφεραν έντονες μορφολογικές αλλοιώσεις.

Παρά τους περιορισμούς στους όρους δόμησης παρατηρήθηκε πως σε αρκετά νεόδμητα κτίρια οι περιορισμοί αυτοί δεν εφορμίζονται πλήρως. Μερικοί από τους κανόνες που δεν εφαρμόζονται είναι :

- Μέγεθος ανοιγμάτων, επιτρεπόμενο πλάτος έως 1,20 μ.
- Ξύλινα κουφώματα
- Ανοιχτοί εξώστες σε απόσταση τουλάχιστον 1,0 μ. από τις άκρες του κτιρίου
- Κιγκλίδωμα ξύλινο ή σιδερένιο

Παρατηρήθηκαν περιπτώσεις μίμησης της παραδοσιακής μορφής. Όπως τοξωτά υπέρθυρα, οδοντωτά περίθυρα και σε κάποιες περιπτώσεις σχήματα ανοιγμάτων.

Εικόνα 79. Ο κινηματογράφος του Σουφλίου στην οδό Β. Γεωργίου (1954), αγνώστου φωτογράφου.

Εικόνα 80. Αριστερά ο κινηματογράφος και δεξιά κτίρια που μιμήθηκαν τα ανοίγματα του ορόφου.

Εικόνα 81. Κτίριο στην οδό Β. Γεωργίου, δίπλα στο κτίριο του Μουστακίδη, παρατηρούμε μίμηση τοξωτών υπέρθυρων τόσο στο ισόγειο όσο και στον όροφο.

Εικόνα 82. Κτίριο στην οδό Φλώρου, μίμηση της παραδοσιακής τεχνικής του σαχνισιού.

Εικόνα 83. Κεντρική πλατεία οικισμού, εγκαίνια της πνύκας(1930).

Εικόνα 84. Πνύκα σήμερα. Παρατηρείται έντονη μορφολογική αλλοίωση του περιγυρου με προσθήκη ορόφων. Παραμένει το σημείο της πνύκας ως αναφορά.

Εικόνα 85. Άποψη του οικισμού από ανατολικά (περί το 1965), χαρακτηριστικό το κτίριο του Γ. Σουμάκα (δεξιά) στην οδό Παπαναστασίου το οποίο είναι διατηρητέο.

Εικόνα 86. Προσθήκη ορόφων στο μεσαίο κτίριο και αλλαγές ανοιγμάτων καθώς και προσθήκη ενιαίου εξώστη στο κτίριο αριστερά.

Εικόνα 87. Κτίρια στην κεντρική οδό του οικισμού περί το 1930 στην πλυμμήρα.

Εικόνα 88. Φωτογραφία στο ίδιο σημείο σήμερα, παρατηρούμε αλλαγές και προσθήκες ορόφων στην δεξιά σειρά κτιρίων, καθώς και αρκετές αλλαγές στο μπροστινό κτίριο.(προσθήκες ανοίγματα και περιμετρικού εξώστη από μπετόν).

Εικόνα 89. Κτίριο στην Β. Γεωργίου, συνορεύει με δημόσιο παραδοσιακό κτίριο. Παρατηρείται μίμηση του εξώστη στον πρώτο όροφο κατασκευασμένος όμως με σύγχρονα υλικά. Οι εσωτερικοί εξώστες των ορόφων δημιουργούν δυσαρμονία σε ότι αφορά την συνολική εικόνα του κτιρίου και την συνέχεια της όψης.

Εικόνα 90. Γειτνιάζων κτίρια στην ίδια οδό, παρατηρείται διακοπή της ομοιομορφίας των κτιρίων δεξιά, με την κατασκευή κτιρίων αριστερά σε πιο σύγχρονους ρυθμούς και με χρήση σύγχρονων υλικών.

Εικόνα 91. Μονοκατοικία της οδού Β. Γεωργίου, παρατηρείται προεξέχων παράθυρο στην όψη του κτιρίου που δεν εντάσσεται αρμονικά με τον οικισμό.

Εικόνα 92. Κτίρια στην πλατεία Νίκης. Τρία κτίρια με παρόμοια ανοίγματα στην νότια όψη τους, παρατηρούνται διαφορετικές φάσεις. Αριστερά σοβάς και κουφώματα αλουμινίου δεκαετίας '70, στην μέση εγκατάληψη χωρίς επίχρισμα με ξύλινα κουφώματα. Ενώ δεξιά η πιο σύγχρονη εκδοχή με πρόσφατη αποκατάσταση, επίχρισμα με χρώμα, νέα κουφώματα και δορυφορικό πιάτο.

Εικόνα 93. Κατοικία στην οδό 14^{ης} Μαΐου στην θέση διατηρητέου καφενείου. Φλύαρη μορφή με χρήση σύγχρονων υλικών. Δυσαρμονία με τον περίγυρο.

Εικόνα 94. Κτίριο κατοικίας στην οδό Β. Γεωργίου, μεσοτοιχία με το κτίριο της Α. Δερμεντζόγλου. Παρατηρείται εξώστης από μπετόν καθώς και κουφώματα αλουμινίου. Το κτίριο είναι από τα ελάχιστα κτίρια στον οικισμό με δώμα, δεν υπακούει στην νομοθεσία καθώς η σκεπή επιβάλλεται.

Εικόνα 95. Φλύαρη μορφή κατοικίας στην οδό Ελ. Βενιζέλου, χρήση σύγχρονων υλικών, χρήση πλακιδίων στον αυλότοιχο με την ψευδαίσθηση της πέτρας και χρήση μη επιτρεπτού είδους κυγκλιδώματος.

Εικόνα 96. Κτίριο της οδού Ελ. Βενιζέλου, παρατηρείται μίμηση της σκάλας εισόδου επηρεασμένη από το κουκουλόσπιτο του Μπουρουλίτη (αριστερά), ψευδαίσθηση πέτρας και τοποθέτηση δύο συνεχόμενων ανοιγμάτων για περισσότερο φως ξεπερνώντας το επιτρεπτό όριο πλάτους ανοίγματος 1,20 μ.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η καλή αρχιτεκτονική είναι ένας ζωντανός οργανισμός που αποδεικνύεται ικανός να ενσωματώνεται και να εξυπηρετεί νέες ανάγκες. Οι οικιστικές συγκροτήσεις, οι οικισμοί στην πορεία τους στον χρόνο μεταβάλλονται συνεχώς. Παράγοντες όπως, τα ήθη και έθιμα, ο τρόπος ζωής, οι συνήθειες που αφορούν την εργασία (όπως π.χ.η ανάγκη για καλό αερισμό και ηλιασμό των χώρων εκτροφής των κουκουλιών στα κουκουλόσπιτα) , την ασφάλεια, την υγεία, τη θρησκεία, τους ηθικούς και κοινωνικούς κανόνες, οι ανεκτές συνθήκες διαβίωσης, αλλά και κλιματικές αλλαγές σε τοπική κλίμακα λόγω των ανθρώπινων παρεμβάσεων , επηρεάζουν τις εξελίξεις και μεταβολές στην οικοδομική πρακτική. Η διατήρηση της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής ως μέρος της πολιτιστικής κληρονομιάς μπορεί να συμβάλλει στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη.

Στο Σουφλί τα τελευταία χρόνια γίνεται προσπάθεια διατήρησης της πόλης με αποκαταστάσεις κτιρίων και δημιουργία Μουσείων για την παράδοση και την σηροτροφία. Σε ότι αφορά τα κτίρια που μελετήθηκαν παρατηρείται πως τα δημόσια κτίρια διατηρούνται στην πλειοψηφία τους και έχουν αποκατασταθεί είτε πλήρως είτε μερικώς και τα περισσότερα στεγάζουν κάποια χρήση δίνοντας την δυνατότητα στο κτίριο να διατηρείται (αερισμός, καθαριότητα, επιδιορθώσεις προβλημάτων). Αλλαγές όπως τα κουφώματα, τα κεραμίδια και οι εξώστες παρατηρούνται και στα ιδιωτικά κτίρια που χρησιμοποιούνται σήμερα κυρίως ως καταστήματα και κατοικίες. Οι αλλαγές αυτές έχουν στόχο την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εξαρτώνται από τις καιρικές συνθήκες της περιοχής.

Στα ιδιωτικά κτίρια δυστυχώς τα τελευταία χρόνια παρατηρείται εγκατάλειψη από τους ιδιοκτήτες. Οι οικονομικές αλλαγές των τελευταίων χρόνων δεν επιτρέπει στους ανθρώπους αυτούς να επέμβουν και να σταματήσουν την φθορά του χρόνου που αποτυπώνεται πάνω στα κτίρια αυτά. Στα περισσότερα ιδιωτικά κτίρια που παρουσιάστηκαν όταν οι φθορές είναι μεγάλες και το κτίριο χρήζει ολική αποκατάσταση η συνηθέστερη λύση είναι η κατεδάφιση, κάτι που δεν παρατηρείται όταν πρόκειται για δημόσιο κτίριο. Οι κατεδαφίσεις αυτές δημιουργούν ασυνέχειες στο σύνολο του οικισμού με φόβο εάν η κατάσταση συνεχιστεί με αυτόν τον ρυθμό να έχει ως αποτέλεσμα την αλλοίωση της εικόνας του οικισμού ως σύνολο.

Σε ότι αφορά νεότερα κτίρια του οικισμού θα πρέπει να σχεδιάζονται με σεβασμό στην παράδοση και την αρχιτεκτονική του οικισμού και να ακολουθούν κανόνες ώστε να εναρμονίζονται με τα υφιστάμενα κτίρια. Θα πρέπει να θεσπιστούν αυστηρότεροι όροι δόμησης ώστε τα νέα κτίρια να συμβαδίζουν σε κλίμακα, αναλογίες και διάταξη με τα παραδοσιακά αλλά να είναι διακριτό πως πρόκειται για νέες κατασκευές. Παρατηρήθηκαν περιπτώσεις πλήρους δυσαρμονίας με το σύνολο του οικισμού ευτυχώς όχι στον πυρήνα του οικισμού αλλά σε γειτονιές. Αυτό όμως δεν αποτελεί καθυσηχαστικό παράγοντα καθώς μελλοντικά τέτοιες κατασκευές μπορούν να «απειλήσουν» την γενική εικόνα του οικισμού.

Ο δημόσιος χώρος όπως παρατηρείται από φωτογραφίες του παρελθόντος έχει αλλοιωθεί. Ο παραδοσιακός χαρακτήρας των πλατειών και των δρόμων έχουν αντικατασταθεί από νεοτερίστηκες επεμβάσεις με μοντέρνα υλικά. Αυτό θα μπορούσε να αποφευχθεί εάν ο οικισμός είχε κριθεί παραδοσιακός το 1984, οι επεμβάσεις που θα ακολουθούσαν θα είχαν ως συνθετική αρχή την παραδοσιακή αρχιτεκτονική του τόπου και τα υλικά που θα επιλέγονταν θα ήταν συμβατά με τον παραδοσιακό χαρακτήρα του οικισμού.

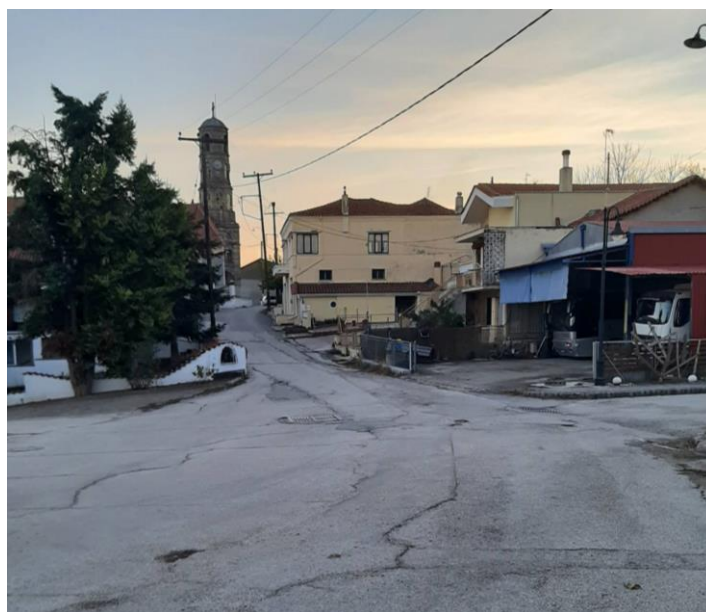
Εικόνα 97. Η κεντρική πλατεία του οικισμού το 1930.

Εικόνα 98. Η σημερινή κατάσταση της πλατείας, (2022).

Εικόνα 99. Αποψη του οικισμού στο σημείο του ρέματος την δεκαετία του '50 κοντά στον Άγιο Γεώργιο.

Εικόνα 100. Σημερινή κατάσταση στο ίδιο σημείο. Το ρέμα έχει κλείσει και έχουν κατασκευαστεί δρόμοι. Παρατηρούνται νέα κτίρια στην θέση παλαιότερων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Καλλιγά Χάρης , Μαλλιάρης Αλέξης , «Θεωρία και πρακτική για την αποκατάσταση ιστορικών οικισμών με σκοπό τις νέες χρήσεις : Μονεμβασιώτικος Όμιλος» , Συμπόσιο Ιστορίας και Τέχνης

(9ο : 1997 : Μονεμβασία, Ελλάδα) ,εκδ. Εστία ,Αθήνα , 2004

Κονταράτος, Σάββας Ι. , «Αρχιτεκτονική και παράδοση : ιδεολογίες, πρακτικές και προβλήματα στη χρήση του αρχιτεκτονικού παρελθόντος» , εκδ: Καστανιώτης , Αθήνα , 1986

Μαλλούχου- Τυφانو Φανή Ε. , «Προστασία και Διαχείριση Μνημείων Ιστορικές και Θεωρητικές Προσεγγίσεις» , εκδ. ΣΕΑΒ, 2015 , σελ.134-135

Νομικός Μιχαήλ Ε. , «Αποκατάσταση επανάχρηση ιστορικών κτιρίων και συνόλων : μεθοδολογία-εφαρμογές» , Τμήμα Αρχιτεκτόνων Α.Π.Θ , Θεσσαλονίκη, 2004.

Rapoport Amos , «Ανώνυμη αρχιτεκτονική και πολιτιστικοί παράγοντες» , μετάφραση Φιλίππιδης Δημήτρης, εκδ.Μέλισσα, Αθήνα, 2010

Ζωή Καραμάνου , «Αποκατάσταση επανάχρηση κτιρίων και συνόλων, αναβάθμιση προβληματικών οικιστικών περιοχών» ,εκδ. Γιαχούδη, Θεσσαλονίκη, 1997

Γουρίδης Α, «Η αρχιτεκτονική στους δρόμους του μεταξιού», Σουφλί, 2009

Πατέλης Μ. Ε. ,«Οδοιπορικό στο χθές» , Ιδιωτική έκδοση, Σουφλί,1994

Πατέλης Μ. Ε., «Σουφλίου εγκώμιον», εκδ. Π.Α.Κ. Θράκης, Ξάνθη, ,2010

Φυλλαρίδης Ζ. Α. , «Μνήμες Σουφλίου», εκδ. Πελτή, Αλεξανδρούπολη, 2010

Κίζης Ι. ,«Ελληνική παραδοσιακή αρχιτεκτονική: Θράκη», εκδ. Μέλισσα,τόμος 8, Αθήνα,1991, σελ. 173-244

Μέγας Γ. Α, «Θρακικάί οικήσεις,Συμβολή εις την έρευνα της βορειοελληνικής αγροτικής οικίας», Αθήνα, 1939, σελ. 11,12, 22, 55

Περιοδικό Θρακικά, άγνωστος αρθρογράφος, έτος έκδοσης 1928 - ,

τόμος 33, σελ. 194, 197-203

τόμος 47, σελ. 126, 130, 147, 182-183

τόμος 39, σελ. 141, 142-143, 146, 149, 154-159

τόμος 43 σελ. 82

τόμος 45 σελ. 151-152, 155, 157, 183-18

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

α. <http://www.opengov.gr/minenv/?p=5920> (Υπουργείο περιβάλλοντος και ενέργειας Άρθρο 15 – Προστασία και ανάδειξη των ιστορικών και πολιτιστικών πόρων και των πολιτιστικών υποδομών)

β. https://www.nomoskopio.gr/pd_7_1_88c.php?toc=0&printWindow& (Προεδρικό Διάταγμα 07-01-1988)

γ. http://listedmonuments.culture.gr/fek.php?ID_FEKYA=16606&v17= (ΦΕΚ 717/Β/23-10-1986)

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Όπου δεν αναφέρεται πηγή, οι εικόνες και οι χάρτες είναι της συγγραφέως.

Εικόνα 1. google maps

Εικόνα 2. <https://paliouri-evrou.blogspot.com/>

Εικόνα 3. Θρακικά οικήσεις, Μέγας Γ. Α. ,σελ 12

Εικόνα 4. Θρακικά οικήσεις, Γ.Α. Μέγα,πίνακας 1 σελ, 55

Εικόνα 5. <https://paliouri-evrou.blogspot.com/>

Εικόνα 6. <https://paliouri-evrou.blogspot.com/>

Εικόνα 7. google maps

Εικόνα 8. Θρακικά οικήσεις, Μέγας Γ. Α. , σελ.11

Εικόνα 9. <https://www.inevros.gr/2018/01/20/enas-agios-athanasios-pou-mas-taksidepse-aiones-piso/>

Εικόνα 10. πηγή: <https://dasarxeio.com/2017/05/28/45267/>

Εικόνα 11. <https://dasarxeio.com/2017/05/28/45267/>

Εικόνα 12. google maps

Εικόνα 13. <https://ayla.culture.gr/lithoxoiki-texni-metaxadwn-evrou/>

Εικόνα 14. google maps

Εικόνα 15. google maps

Εικόνα 16. <https://el.wikipedia.org>

Εικόνα 17. <http://www.wondergreece.gr>

Εικόνα 18. <https://www.greece4seasons.com/proorismoι-2/boreio-aigaio/samothraki>

Εικόνα 19. Ι. Κίζης

Εικόνα 20. Εκδ. Οίκος ΜΕΛΙΣΣΑ

Εικόνα 21. google maps

Εικόνα 22. <https://oreinografies.wordpress.com>

Εικόνα 23. Αρχείο Π. Σαββίδης

Εικόνα 24. Αρχείο Π. Σαββίδης

Εικόνα 25. <https://oreinografies.wordpress.com>

Εικόνα 26.: <https://oreinografies.wordpress.com>

Εικόνα 28. Αρχείο Νικολτσούδη Π.

Εικόνα 33. Κίζης Ι., «Ελληνική παραδοσιακή αρχιτεκτονική», σελ. 74

Εικόνα 35. Αρχείο Π.Πιακούδη

Εικόνα 36. Raporport Amos , «Ανώνυμη αρχιτεκτονική και πολιτιστικοί παράγοντες» , μετάφραση Φιλιππίδης Δημήτρης, εκδ.Μέλισσα σελ. 216

Εικόνα 37. Raporport Amos , «Ανώνυμη αρχιτεκτονική και πολιτιστικοί παράγοντες» , μετάφραση Δ.Φιλιππίδης, εκδ.Μέλισσα σελ. 216

Εικόνα 38. Αρχείο Φυλλαρίδη Π.

Εικόνα 39. Σχέδιο μεταξουργείου Τζίβρε της Π. Γκαγκούλια

Εικόνα 40. « Στις γειτονιές του μεταξοσκώληκα », ΚΠΕ,σελ. 24

Εικόνα 41. Ι. Αλεξούδης, φύλλο εργασίας ευέλικτης ζώνης 1^ο Δημ. Σχολείο

Εικόνα 42. Πατέλης Μ.Ε., «Σουφλίου Εγκώμιον» σελ. 344

Εικόνα 45. «Στις γειτονιές του μεταξοσκώληκα», ΚΠΕ, σελ 33

Εικόνα 48. «Στις γειτονιές του μεταξοσκώληκα», ΚΠΕ, σελ 34

Εικόνα 49. «Στις γειτονιές του μεταξοσκώληκα», ΚΠΕ, σελ 33

Εικόνα 50. «Στις γειτονιές του μεταξοσκώληκα», ΚΠΕ, σελ 32

Εικόνα 51. «Στις γειτονιές του μεταξοσκώληκα», ΚΠΕ, σελ 34

Εικόνα 53. Αρχείο Φυλλαρίδης Π.

Εικόνα 54. Συνδίκας Λ., Γεωργιάδου Ε.,«Ναοί του 19^{ου} αι. Στο Διδυμότειχο και στο Σουφλί», σελ. 123

Εικόνα 55. Συνδίκας Λ., Γεωργιάδου Ε., «Ναοί του 19^{ου} αι. στο Διδυμότειχο και στο Σουφλί», σελ. 120-121

Εικόνα 56.: <https://www.visitsoufli.com>

Εικόνα 58. <https://www.visitsoufli.com>

Εικόνα 59. Συνδίκας Λ., Γεωργιάδου Ε., «Ναοί του 19^{ου} αι. στο Διδυμότειχο και στο Σουφλί», σελ. 148-149

Εικόνα 60. Αρχείο Φυλλαρίδη Π.

Εικόνα 62. Β. Βουτσάς ,Ελληνική Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική, "ΘΡΑΚΗ", Εκδ. Μέλισσα, Αθήνα 1990, σελ. 190.

Εικόνα 64. Πολεοδομική μελέτη 1982-1984.

Εικόνα 67. google maps

Εικόνα 76. Αρχείο Κ. Δούλιας

Εικόνα 79. Αρχείο Λάριος Ι.

Εικόνα 83. Πατέλης Μ.Ε. «Σουφλίου εγκώμιον», σελ. 46

Εικόνα 85. Αρχείο Ι. Λάριος

Εικόνα 87. Φυλλαρίδης Ζ. « Μνήμες Σουφλίου», σελ 18

Εικόνα 97. Αρχείο Ζ. Φυλλαρίδης

Εικόνα 99. Αρχείο Φυλλαρίδης Ζ.

Εικόνα 100. Αρχείο Πασχαλίνα Χατζοπούλου

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Υπουργική απόφαση προστασίας κτιρίων

ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/1223/17340/7-8-1986 - ΦΕΚ 717/Β/23-10-1986,

Τίτλος ΦΕΚ: Χαρακτηρισμός ως έργων τέχνης 22 κτιρίων και συνόλων κτιρίων στο Σουφλί Έβρου.

"Χαρακτηρίζουμε ως έργα τέχνης που χρειάζονται ειδική κρατική προστασία, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1469/50, 22 κτίρια και σύνολα κτιρίων στο Σουφλί Έβρου, γιατί πρόκειται για αξιόλογα και χαρακτηριστικά δείγματα τοπικής αρχιτεκτονικής, και συγκεκριμένα:

1. **Το κτίριο ιδιοκτησίας Ν. Καλέση** στην οδό Δημ. Μόκαλη 22, γιατί αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα του "κουκουλόσπιτου", με λιθόκτιστο ισόγειο και όροφο τουβλόκτιστο με λαξευτούς γωνιόλιθους και συμμετρικές όψεις.
2. **Το κτίριο ιδιοκτησίας Γ. Σακελλαρίδη** στην οδό Αδριανουπόλεως 55, γιατί αποτελεί ενδιαφέρον δείγμα εμπορικού κτιρίου με κατάστημα (βαφείο) στο ισόγειο και αποθήκη στον όροφο. Το ισόγειο είναι λιθόκτιστο με διακοσμητικές ψευδοπαραστάδες και λίθινα χαμηλωμένα τόξα και ο όροφος πλινθόκτιστος με λίθινα πλαίσια στα παράθυρα και εντοιχισμένη πλάκα με τη χρονολογία 1917. Στην κορνίζα της στέγης υπάρχει ανάγλυφη ξύλινη δαντέλα.
3. **Το κτίριο του 1ου Δημοτικού Σχολείου** στην οδό Αδριανουπόλεως, είναι διώροφο νεοκλασικό κτίριο, με χαρακτηριστικά πλαίσια στα ανοίγματα, με τοξωτά υπέρθυρα, λαξευτή λιθοδομή στις γωνίες και χαρακτηριστική κορνίζα.
4. **Το κτίριο ιδιοκτησίας κληρονόμων Σ. Καλπακά** στην οδό Χαρ. Τρικούπη αρ. 10, γιατί είναι χαρακτηριστικό κτίριο του τύπου του κουκουλόσπιτου με σκαφοειδή στέγη. Ο όροφος είναι πλινθόκτιστος με λαξευτούς γωνιόλιθους και μαρμαρίνη επιγραφή στην πρόσοψη.
5. **Το κτίριο ιδιοκτησίας Παναγιώτας Δεμερτζή** στις οδούς Αδριανουπόλεως και Χαριλάου Τρικούπη 34, γιατί είναι χαρακτηριστικό κτίριο του τύπου του κουκουλόσπιτου με δίρριχτη στέγη. Άθικτος παραμένει ο πλινθόκτιστος όροφος με λαξευτούς γωνιόλιθους.
6. **Το κτίριο ιδιοκτησίας Δήμου Σουφλίου (δωρεά Μπρίκα)**, γιατί είναι ένα από τα εντυπωσιακότερα κτίσματα στο Σουφλί. Είναι τριώροφο σε σχήμα Γ, χτισμένο εξ ολοκλήρου από τούβλο που προεξέχει στα διακοσμητικά στοιχεία, όπως πλαίσια παραθύρων και γωνιακές ψευδοπαραστάδες. Στο κεντρικό τμήμα της πρόσοψης τοποθετούνται ημικυκλικά μπαλκόνια από ξύλο, με στέγαση από ξύλινο τριγωνικό αέτωμα.
7. **Το "Καφενείο Παπάζογλου"** στην οδό Αγ. Αθανασίου 7, διότι είναι ξύλινο κτίσμα παρόμοιο με εκείνα του Διδυμοτείχου. Ο όροφος προεξέχει σε σαχνισί που υποστηρίζεται από απλά σιδερένια φουρούσια. Κάτω από την ξύλινη κορνίζα υπάρχουν διακοσμητικά τοξύλια. Στην ποδιά των παραθύρων τοποθετούνται ξύλινες κορνίζες καθ' ύψος που στο κάτω μέρος φέρουν βαθμιδωτές απολήξεις.
8. **Το καφενείο ιδιοκτησίας Μ. Μόκαλη και Ε. Ρέμμου (ΚΤΕΛ)** στην πλατεία 25ης Μαρτίου 21, γιατί αποτελεί αξιόλογο τύπο μαγαζιού. Είναι ισόγειο, με τοξωτά υπέρθυρα στα ανοίγματα, ξύλινα κουφώματα και ενδιαφέροντα χρωματισμό.
9. **Το κατάστημα και αποθήκη ιδιοκτησίας Μουστακίδη Ηλία** στην οδό Νεοφύτου

Παπαναστασίου 84, γιατί αποτελεί χαρακτηριστικό νεοκλασικίζον κτίριο. Είναι διώροφο, λιθόκτιστο (από σιδερόπετρα), με λίθινα πλαίσια στα παράθυρα που έχουν ευθύγραμμα υπέρθυρα απλά στον όροφο και με ανακουφιστικά τόξα στο ισόγειο και ξύλινα κουφώματα. Χαρακτηριστική είναι η λαξευτή κορνίζα και οι ψευδοπαραστάδες στις γωνίες. Ο χρωματισμός (επιχρισμένο στο ισόγειο και ανεπίχριστο στον όροφο) παρουσιάζει ενδιαφέρον επίσης.

10. Το κτίσμα ιδιοκτησίας Χρ. Τόλκα στην οδό Βασ. Γεωργίου Β' 229, διότι αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα κτιρίου του 19ου αιώνα με ξύλινη τζαμόπορτα εξάφυλλη, μπαλκόνι, μπαλκονόπορτα ορόφου και δικλινή στέγη παρ' όλες τις μεταγενέστερες αλλοιώσεις που έχει υποστεί (παράθυρο ορόφου, στέγαστρο).

11. Το κτίσμα ιδιοκτησίας Π. Παπαοικονόμου, στην οδό Βασ. Γεωργίου Β' 199, γιατί είναι δείγμα εκλεκτικιστικού κτιρίου, με διακοσμημένο κτιστό στηθαίο στην επίστεψη που εγκιβωτίζει τη στέγη, ενδιαφέροντα ανοίγματα στο ισόγειο και κοσμήματα στο επίχρισμα.

12. Το κτίριο ιδιοκτησίας Θεοφανούδη στην οδό Κυρίλλου 5ου και Πλουτάρχου, γιατί αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα λαϊκής κατοικίας, πιθανώς του παλαιότερου και απλούστερου τύπου κουκουλόσπιτου, με κατοικία στο ένα δωμάτιο και σηροτροφείο στο άλλο. Μοναδικό δείγμα φούρνου υπάρχει κάτω από τη στέγη.

13. Το κτίριο ιδιοκτησίας Σ. Δαδιώτη στην οδό Κυρίλλου του 5ου, γιατί αποτελεί μοναδικό δείγμα μετεξέλιξης του ισόγειου τύπου του κουκουλόσπιτου, με μέρος του κτιρίου πάνω σε ξύλινα στηρίγματα και μέρος διώροφο. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα υπέρθυρα με διακοσμητική ταινία στον όροφο.

14. Το κτίριο ιδιοκτησίας Στ. Παπαδημητρίου στην οδό Βασ. Γεωργίου 84, διότι αποτελεί ενδιαφέρον δείγμα τριώροφου σπιτιού με σκαφοειδή στέγη, πλαίσια στα παράθυρα διαμορφωμένα στο επίχρισμα και ισόγειο τμήμα παραπλεύρως πάνω από το οποίο έχει κατασκευασθεί σύγχρονη προσθήκη.

15. Το κτίριο ιδιοκτησίας Ευαγ. Μερζέ στην οδό Κουρτίδου 3, γιατί αποτελεί ένα από τα παλιότερα δείγματα κατοικίας με καλό δωμάτιο και χώρο σηροτροφίας. Είναι ισόγειο κτισμένο με αργές πέτρες ή πλίνθρες και ξυλοδεσιές. Έχει εξώστη στεγασμένο με ξύλινο στέγαστρο, ξύλινα πλαίσια στα παράθυρα που φράσσονται με περίτεχνες σιδεριές και βαριά ξύλινη κορνίζα. Στο εσωτερικό υπάρχει ταβάνι ξυλόγλυπτο με ρόδακα.

16. Τα κτίρια ιδιοκτησίας Γ. Δερμεντζόγλου στην οδό Βασ. Γεωργίου Β' 257 και **Π. Αραμπατζή** στην οδό Βασ. Γεωργίου Β' 259, διότι: το μεν πρώτο είναι χαρακτηριστικό τοπικό κτίριο διώροφο με σκαφοειδή στέγη, με χαρακτηριστικές μαγαζόπορτες στο ισόγειο και τραβηχτή κορνίζα μεταξύ ισόγειου και ορόφου, το δε δεύτερο είναι ένα απλό διώροφο σπίτι με νεοκλασικούς επηρεασμούς στη διαμόρφωση των όψεων και παρόμοια τραβηχτή κορνίζα με το προηγούμενο.

17. Τα έξι κτίρια ιδιοκτησίας Γ. Παπαγεωργίου, στην οδό Βασ. Γεωργίου 212, **ιδιοκτησίας κληρονόμων Α. Καραβαριώτη** στην οδό Βασ. Γεωργίου 214, **ιδιοκτησίας Αφών Μπακαλούδη** στην οδό Βασ. Γεωργίου 216, **ιδιοκτησίας Κ. Ντιώνα** στην οδό Βασ. Γεωργίου 218, **ιδιοκτησίας Στ. Κουρούδη** στην οδό Βασ. Γεωργίου 220, **ιδιοκτησίας Μ. Θεοφίλου** στην οδό Βασ. Γεωργίου 222, διότι είναι χαρακτηριστικά κτίρια αποθηκών και εργαστηρίων του 19ου αιώνα. Είναι χτισμένα με αργούς λίθους και τούβλα, έχουν δίρριχτες στέγες και εξώστες με χαρακτηριστικές σιδεριές. Ενδιαφέρουσες επίσης είναι οι πλινθόκτιστες καμινάδες.

18. Τα τρία κτίσματα στην οδό Κυρίλλου 5ου και 14ης Μαΐου γωνία, **ιδιοκτησίας Πιρπίρη** και **Παπατσαρουχά**, διότι: τα μεν κτίσματα ιδιοκτησίας Πιρπίρη (καφενείο - ραφείο) αποτελούν ένα ενιαίο μονόροφο σύνολο με προέχοντα τα λαϊκά στοιχεία, όπως ανισότητα στα ύψη των πρεκιών, ξύλινα πλαίσια στα κουφώματα, χαμηλωμένα τόξα στα υπέρθυρα και ενδιαφέροντα χρωματισμό. Το κτίριο Παπατσαρουχά (κουλουροποιείο) είναι διώροφο με κατάσταση κάτω

και κατοικία επάνω. Εντύπωση προκαλεί στην όψη η σύνθεση των ανοιγμάτων.

19. **Τα τέσσερα κτίρια ιδιοκτησίας Ε. Καρπούζη** στην οδό Τσιμισκή 2, **Χ. Μπίκου** στην οδό Τσιμισκή 4, **Α. Μουταφίδου** στην οδό Τσιμισκή 6 και **Γ. Μερσίνογλου** στην οδό Τσιμισκή 8, γιατί το μεν πρώτο από αυτά είναι νεοκλασικής τεχνοτροπίας, διώροφο λιθόκτιστο με πλαίσια στα παράθυρα από λαξευμένους γωνιόλιθους και βαριά κορνίζα, τα δε δύο επόμενα είναι διώροφα, λαϊκά, με αρκετά προεξέχουσα στέγη και το τελευταίο νεοκλασικίζον απλό με αρκετές μεταγενέστερες αλλοιώσεις.

20. **Το κτίριο διώροφης αποθήκης με δώμα ιδιοκτησίας Στ. Πίττα**, στην οδό Ν.

Παπαναστασίου αρ. 31, διότι είναι ένα σημαντικό δείγμα βιομηχανικού κτιρίου και έχει ομοιότητες με το κτίριο ιδιοκτησίας Ν. Καλέση στην οδό Μόκαλη 22. Παρουσιάζει έντονη συμμετρία στην όψη με πλαίσια λίθινα στο ισόγειο και με απομίμηση ισοδόμου τοιχοποιίας στην οπτοπλινθοδομή του ορόφου και του δώματος. Κάτω από την στέγη του δώματος υπάρχει εντοιχισμένη αναμνηστική πλάκα.

21. **Το κτίριο του Γυμνασίου ιδιοκτησίας Σχολικής Εφορείας Γυμνασίου** και το παράρτημά του, στο χώρο της αυλής, διότι το μεν κτίριο του Γυμνασίου έχει κτισθεί στα τέλη του περασμένου αιώνα, είναι ένα κτίριο διώροφο, εκλεκτικιστικό, με πολλά νεοκλασικά στοιχεία, όπως: συμμετρία στις προσόψεις, απομίμηση ισοδόμου στο επίχρισμα, θύρωμα με τοξωτό υπέρθυρο που στηρίζεται σε δύο τοσκανικούς κίονες κλπ, ενώ μεταγενέστερα στοιχεία είναι τα βαριά φουρούσια, τα κοσμήματα στα κλειδιά των υπερθύρων, τα ανθοδοχεία στο στηθαίο κλπ, το δε παράρτημα είναι νεοκλασικίζον, διώροφο, με συμμετρικές όψεις, χαμηλωμένα τόξα στα υπέρθυρα και λαξευτούς κυφωτούς γωνιόλιθους.

22. **Το κτίριο ιδιοκτησίας Γ. Τιάκα** στην πλατεία Ζάχου, διότι είναι αξιολογότερο κτίριο, διώροφο, κτισμένο από λαξευτή σιδερόπετρα σε ισόδομο σύστημα. Τα πλαίσια των παραθύρων είναι μονολιθικά, με ανακουφιστικά τόξα από λαξευτούς θολίτες που σε τρεις περιπτώσεις στο ισόγειο κοσμούνται με κυμάτια ενώ τα "κλειδιά" των τόξων φέρουν ανάγλυφες διακοσμήσεις και υπάρχει βαριά λαξευτή κορνίζα και ψευδοπαραστάδες στις γωνίες. Στο κέντρο του ορόφου υπάρχει υπόλειμμα εξώστη και η στέγη είναι σκαφοειδής. Το κτίριο είναι από τα αξιολογότερα του οικισμού".

ΚΝ 5351/1932, άρθρο 52.

Ν 1469/1950

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ 11 ΜΑΡΤΙΟΥ 1988	ΤΕΥΧΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 219
--------------------------	----------------	-----------------------

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ

ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

Έγκριση πολεοδομικής μελέτης του οικισμού Σουφλίου του δήμου Σουφλίου (ν. Έβρου) 1

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

Ανακοίνωση για την κατάθεση ποσού αποζημιώσεως απαλλοτριωθέντων ακινήτων για την εφαρμογή σχεδίου πόλεως Ξάνθης 2

ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ

ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

Έγκριση πολεοδομικής μελέτης του οικισμού Σουφλίου του δήμου Σουφλίου (ν. Έβρου).
(1)

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

- Τις διατάξεις του ν.1337/1983 (ΦΕΚ 33/Α) όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το ν.1512/85 (ΦΕΚ 4/Α) και ειδικότερα τα άρθρα 6 (παρ. 1, 4, 5 και 6) και 7 (παρ. 1, 2 και 4).
- Τις διατάξεις του ν.δ/τος της 17.7.1923 όπως μεταγενέστερα τροποποιήθηκαν και ειδικότερα τα άρθρα 1, 2, 3, 9, 11 και 29.
- Τις διατάξεις του ν. 1577/85 (ΦΕΚ 210/Α) όπως τροποποιήθηκε με το ν.1647/86 (ΦΕΚ 141/Α) και ειδικότερα τα άρθρα 3, 6 (παρ. 1) 7, 8, 9, 11 και 16.
- Τις διατάξεις του ν. 1558/85 (ΦΕΚ 137/Α) και ειδικότερα το άρθρο 23 παράγρ. 1.
- Την αριθ. Υ. 1291/1987 απόφαση του Πρωθυπουργού «Σύσταση θέσης Αναπληρωτή Υπουργού στα Υπουργεία Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Μεταφορών και Επικοινωνιών και Υφυπουργού στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας» (ΦΕΚ 526/Β).
- Την αριθ. Υ. 1436/15.10.1987 απόφαση του Πρωθυπουργού «Καθορισμός αρμοδιοτήτων του Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων Μανόλη Παπαστεφανάνη» (ΦΕΚ 549/Β/16.10.87).
- Την αριθ. 13091/410/1987 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων «Έγκριση Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου (Γ.Π.Σ.) του δήμου Σουφλίου (ν. Έβρου)» (ΦΕΚ 164/Δ).
- Την αριθ. 51622/2520/1987 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων «Χαρακτηρισμός ως πυκνοδομημένων των πολεοδομικών ενότητων Ι, ΙΙ και ΙΙΙ του δήμου Σουφλίου (ν. Έβρου)».
- Την αριθ. 51621/2519/1987 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων «Έγκριση πολεοδομικής προμελέτης της πολεοδομικής ενότητας ΙΙ του δήμου Σουφλίου (ν. Έβρου)».
- Τις υπ' αριθ. 71/87, 94/87 και 110/87 γνωμοδοτήσεις του Δημοτικού Συμβουλίου.

11. Την αριθ. 78/87 γνωμοδότηση του Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος ν. Έβρου.

12. Τις αριθ. 526 και 625/87 γνωμοδοτήσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας, με πρόταση του Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1.

Έγκρινεται το πολεοδομικό σχέδιο των πολεοδομικών ενότητων Ι και ΙΙΙ και του μεγαλύτερου τμήματος της πολεοδομικής ενότητας ΙΙ του δήμου Σουφλίου (ν. Έβρου) που είναι οικισμός προϋφιστάμενος του έτους 1923 ως εξής:

Ι. Των τμημάτων τους που έχουν χαρακτηριστεί ως πυκνοδομημένα με την αριθ. 51622/2520/1987 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και εγκρίνονται με τις διατάξεις των άρθρων 1 και 2 του ν.δ/τος της 17.7.1923.

ΙΙ. Των λοιπών τμημάτων που είναι αραιοδομημένα και αδόμετα και εγκρίνονται με τις διατάξεις του ν. 1337/1983 και

ΙΙΙ. Καθορίζονται οικοδομήσιμοι χώροι, οδοί, πεζόδρομοι, κοινόχρηστοι χώροι, χώροι πράσινου, παιδικής χαράς, πλατείας, εκκλησίας, παιδικού σταθμού, πολιτιστικών εγκαταστάσεων, χώρος δημοτικού σχολείου-νηπιαγωγείου, δημ. ταμείου, χώρος για ανέγερση κατοικιών των αξιωματικών, αθλητικού κέντρου, εργατικού κέντρου, δημοτικής αγοράς, διοίκησης, γυμνασίου-λυκείου, οικότροφείου, αθλητικών εγκαταστάσεων, λέσχης αξιωματικών, πάρκου, ΚΑΠΗ, χώρος για ανέγερση κτιρίων βιομηχανίας ζωάρεως, χώρος για ανέγερση κτιρίων ΙΚΑ, ειρηνοδικείου, χώρος για ανέγερση βιβλιοθήκης, κέντρου υγείας, κτηνιατρείου, δημαρχείου-πνευματικού κέντρου, μουσείου, πολιτιστικών χρήσεων, νηπιαγωγείου, δημοτικού σχολείου, σχολείου-νηπιαγωγείου-παιδικού σταθμού όπως οι παραπάνω ρυθμίσεις φαίνονται στα επτά (7) χρωματισμένα σχετικά πρωτότυπα διαγράμματα σε κλίμακα 1:1000 που θεωρήθηκαν από τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Πολεοδομικών Εφαρμογών με την αριθ. 72915/1987 πράξη του και που συνοπτικά τους αντίτυπα δημοσιεύονται με το παρόν διάταγμα.

Άρθρο 2.

Έγκρινεται ο πολεοδομικός κανονισμός των πολεοδομικών ενότητων Ι, ΙΙ και ΙΙΙ του δήμου Σουφλίου των οποίων το πολεοδομικό σχέδιο εγκρίνεται με την παράγρ. ΙΙ του άρθρου 1 του παρόντος και καθορίζονται οι όροι και περιορισμοί δόμησης του πυκνοδομημένου τμήματος του οικισμού που επίσης το πολεοδομικό σχέδιο εγκρίνεται με την παράγρ. Ι του ίδιου άρθρου ως εξής:

Άρθρο 3.

1. Στους οικοδομήσιμους χώρους που χαρακτηρίζονται με στοιχείο Α στα σχετικά διαγράμματα επιτρέπεται η χρήση πολεοδομικού κέντρου όπως προσδιορίζεται με το άρθρο 8 του π.δ/τος 81/1980 (ΦΕΚ 27/Α).

2. Στους οικοδομήσιμους χώρους που χαρακτηρίζονται στα σχετικά διαγράμματα με στοιχείο ΧΙΙ επιτρέπονται οι χρήσεις που προσδιορίζονται με το άρθρο 6 του παραπάνω π.δ/τος με εξαίρεση τα στοιχεία δ, στ και ζ.

3. Στον οικοδομήσιμο χώρο που χαρακτηρίζεται στα σχετικά διαγράμματα με στοιχείο ΒΠ επιτρέπονται οι χρήσεις που προσδιορίζονται με το άρθρο 6 του παραπάνω π.δ/τος.

4. Στους υπόλοιπους οικοδομήσιμους χώρους επιτρέπεται η χρήση γενικής κατοικίας όπως προσδιορίζεται με το άρθρο 5 του παραπάνω π.δ/τος με εξαίρεση τα στοιχεία ι, 2α, 2ε και 2στ.

Άρθρο 4.

Στο πρόσωπο των οικοπέδων οικοδομημένων ή μη επιβάλλεται προκήπιο πλάτους τεσσάρων (4) μέτρων, όπως φαίνεται στα ίδια διαγράμματα.

Άρθρο 5.

Τα ελάχιστα όρια εμβαδού και προσώπου καθώς και οι λοιποί όροι και περιορισμοί δόμησης καθορίζονται κατά τοιμείς όπως φαίνεται στα ίδια διαγράμματα ως εξής:

- Α. Τομέας Ι (πυκνοδομημένα τμήματα οικισμού προ του 1923)
 1. Ελάχιστο πρόσωπο: οκτώ (8) μέτρα
Ελάχιστο εμβαδό: διακόσια (200) τ.μ.
 2. Κατά παρέκκλιση της προηγούμενης παραγράφου θεωρούνται άρτια και οικοδομήσιμα τα οικόπεδα:
 - α) με όποιες διαστάσεις είχαν στις 2.7.68 ημέρα δημοσίευσης του από 15.6.1968 π.δ/τος (ΦΕΚ 111/Δ) και
 - β) εφόσον κατά την 25.7.1979 ημέρα δημοσίευσης του από 19.7.1979 π.δ/τος (ΦΕΚ 401/Δ) είχαν ελάχιστο πρόσωπο: οκτώ (8) μέτρα και ελάχιστο εμβαδόν: εκατόν πενήντα (150) τ.μ.
 3. Επιπλέον των προϋποθέσεων των προηγούμενων παραγράφων 1 και 2 τα οικόπεδα θεωρούνται άρτια και οικοδομήσιμα εφόσον μέσα στο οικοδομήσιμο τμήμα τους εγγράφεται κάτοψη κτιρίου με ελάχιστη επιφάνεια πενήντα (50) μ² και ελάχιστη πλευρά πέντε (5) μέτρα.
 4. Μέγιστο ποσοστό κάλυψης των οικοπέδων εβδομήντα τοις εκατό (70%) της επιφάνειάς τους.
 5. Συντελεστής δόμησης: ένα και σαράντα (1,40).
 6. Μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος των κτιρίων οκτώ και μισό (8,5) μέτρα.
- Β. Τομέας ΙΙα (πυκνοδομημένα τμήματα οικισμού προ του 1923)
 1. Ελάχιστο πρόσωπο: δέκα (10) μέτρα
Ελάχιστο εμβαδό: διακόσια πενήντα (250) τ.μ.
 2. Κατά παρέκκλιση της προηγούμενης παραγράφου θεωρούνται άρτια και οικοδομήσιμα τα οικόπεδα εφόσον:
 - α) έχουν κατά τη δημοσίευση του παρόντος δ/τος:
 - ελάχιστο πρόσωπο: οκτώ (8) μέτρα
 - ελάχιστο εμβαδό: διακόσια (200) τ.μ.
 - β) με όποιες διαστάσεις είχαν στις 2.7.68 ημέρα δημοσίευσης του από 15.6.68 π.δ/τος (ΦΕΚ 111/Δ) και
 - γ) εφόσον κατά την 25.7.79 ημέρα δημοσίευσης του από 19.7.1979 π.δ/τος (ΦΕΚ 401/Δ) είχαν ελάχιστο πρόσωπο: οκτώ (8) μέτρα και ελάχιστο εμβαδόν: εκατόν πενήντα (150) τ.μ.
 3. Επιπλέον των προϋποθέσεων των προηγούμενων παραγράφων 1 και 2 τα οικόπεδα θεωρούνται άρτια και οικοδομήσιμα εφόσον μέσα στο οικοδομήσιμο τμήμα τους εγγράφεται κάτοψη κτιρίου με ελάχιστη επιφάνεια πενήντα (50) τ.μ. και ελάχιστη πλευρά πέντε (5) μέτρα.
 4. Μέγιστο ποσοστό κάλυψης των οικοπέδων εβδομήντα τοις εκατό (70%) της επιφάνειάς τους.
 5. Συντελεστής δόμησης: 1,0
 6. Κατ' εξαίρεση της προηγούμενης παραγράφου 5 ορίζεται συντελεστής δόμησης 1,40 για οικόπεδα εμβαδού μικρότερου των 200 μ² εφόσον η συνολική επιφάνεια ορόφων δεν υπερβαίνει τα 200 μ².
- Γ. Τομέας ΙΙβ (αραιοδομημένα τμήματα)
 1. Ελάχιστο πρόσωπο: δέκα (10) μέτρα
Ελάχιστο εμβαδό: διακόσια πενήντα (250) τ.μ.
 2. Κατά παρέκκλιση της προηγούμενης παραγράφου θεωρούνται άρτια και οικοδομήσιμα τα οικόπεδα εφόσον:
 - α) έχουν κατά τη δημοσίευση του παρόντος δ/τος:
 - ελάχιστο πρόσωπο: οκτώ (8) μέτρα
 - ελάχιστο εμβαδό: διακόσια (200) τ.μ.
 - β) προκύπτουν από την οριστική πράξη εφαρμογής της πολεοδομικής μελέτης ή προέρχονται από τις εισφορές σε γη σύμφωνα με το άρθρο 8 του ν. 1337/1983 με όποιες διαστάσεις και αν έχουν.
 3. Επιπλέον των προϋποθέσεων των προηγούμενων παραγράφων 1 και 2 τα οικόπεδα θεωρούνται άρτια και οικοδομήσιμα εφόσον μέσα στο οικοδο-

μήσιμο τμήμα τους εγγράφεται κάτοψη κτιρίου με ελάχιστη επιφάνεια πενήντα (50) τ.μ. και ελάχιστη πλευρά πέντε (5) μέτρα.

4. Μέγιστο ποσοστό κάλυψης των οικοπέδων εβδομήντα τοις εκατό (70%) της επιφάνειάς τους.

5. Συντελεστής δόμησης: 0,8.

6. Κατ' εξαίρεση της προηγούμενης παραγράφου 5 ορίζεται συντελεστής δόμησης 1,40 για οικόπεδα εμβαδού μικρότερου των 150 τ.μ. εφόσον η συνολική επιφάνεια ορόφων δεν υπερβαίνει τα 120 μ². Η εξαίρεση αυτή έχει εφαρμογή μόνο σε οικόπεδα που έχουν προκύψει από κατάτμηση μέχρι της 10.3.82 αφού αφαιρεθεί το εμβαδόν της εισφοράς σε γη σύμφωνα με το ν.1337/83.

7. Μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος των κτιρίων οκτώ και μισό (8,5) μέτρα.

Δ. Τομέας ΙΙΙ (αραιοδομημένα τμήματα)

1. Ελάχιστο πρόσωπο: δώδεκα (12) μέτρα

Ελάχιστο εμβαδόν: τριακόσια (300) τ.μ.

2. Κατά παρέκκλιση της προηγούμενης παραγράφου θεωρούνται άρτια και οικοδομήσιμα τα οικόπεδα εφόσον:

α) έχουν κατά τη δημοσίευση του παρόντος δ/τος:

- ελάχιστο πρόσωπο: δέκα (10) μέτρα

- ελάχιστο εμβαδόν: διακόσια πενήντα (250) τ.μ.

β) προκύπτουν από την οριστική πράξη εφαρμογής της πολεοδομικής μελέτης ή προέρχονται από τις εισφορές σε γη σύμφωνα με το άρθρο 8 του ν. 1337/1983 με όποιες διαστάσεις και αν έχουν.

3. Επιπλέον των προϋποθέσεων των προηγούμενων παραγράφων 1 και 2 τα οικόπεδα θεωρούνται άρτια και οικοδομήσιμα εφόσον μέσα στο οικοδομήσιμο τμήμα τους εγγράφεται κάτοψη κτιρίου με ελάχιστη επιφάνεια πενήντα (50) τ.μ. και ελάχιστη πλευρά πέντε (5) μέτρα.

4. Μέγιστο ποσοστό κάλυψης των οικοπέδων εξήντα τοις εκατό (60%) της επιφάνειάς τους.

5. Συντελεστής δόμησης: 0,80.

6. Κατ' εξαίρεση των προηγούμενων παραγράφων 4 και 5 ορίζεται συντελεστής δόμησης 1 και μέγιστο ποσοστό κάλυψης 70% για οικόπεδα εμβαδού μικρότερου των 150 τ.μ. εφόσον η συνολική επιφάνεια ορόφων δεν υπερβαίνει τα 120 μ². Η εξαίρεση αυτή έχει εφαρμογή μόνο σε οικόπεδα που έχουν προκύψει από κατάτμηση μέχρι της 10.3.82 αφού αφαιρεθεί το εμβαδόν της εισφοράς σε γη σύμφωνα με το ν.1337/83.

7. Μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος των κτιρίων οκτώ και μισό (8,50) μέτρα.

Ε. Για όλους τους τοιμείς επιπλέον των ανωτέρων όρων και περιορισμών δόμησης εφαρμόζονται και τα εξής:

1. Επιβάλλεται η κατασκευή διόριχτης ή τετράριχτης στέγης κλίσης μέχρι 30% με κεραμίδια βυζαντινού τύπου. Το μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος αυτής ορίζεται σε δύο (2) μέτρα και το τελειώμά της γίνεται σύμφωνα με τα παραδοσιακά πρότυπα.

2. Οι εξωτερικοί τοίχοι είναι επιχρισμένοι με τριφτό ασβεστοκονίαμα και βαμμένοι με παραδοσιακά χρώματα (ώχρα κ.λπ.). Επιτρέπονται εμφανείς τοιχοποιίες από τούβλα ή πέτρες λαξευμένες.

3. Επιτρέπονται ανοιχτοί εξώστες μήκους μέχρι τα 2/3 των όψεων, που να απέχουν το λιγότερο 1,00 μ. από τις άκρες του κτιρίου, με κάγκελα ξύλινα ή σιδερένια.

4. Τα ανοίγματα είναι πλάτους μέχρι 1,20 μ. και τα εξωτερικά κουφώματα ξύλινα.

5. Για τα ειδικά κτίρια του δημοσίου είναι δυνατόν να μην ακολουθούνται οι ειδικοί όροι δόμησης μετά από γνώμη της Επιτροπής Πολεοδομικού και Αρχιτεκτονικού Ελέγχου (ΕΠΑΕ).

Άρθρο 6.

Η ισχύς της παρόντος διατάγματος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Στον Αναπληρωτή Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

Αθήνα, 7 Ιανουαρίου 1988

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ Α. ΣΑΡΤΖΕΤΑΚΗΣ
Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜ. ΕΡΓΩΝ
ΜΑΝΟΛΗΣ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ

